

# แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565)





แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1  
(พ.ศ. 2562-2565)

จัดทำโดย

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ  
กระทรวงยุติธรรม



# คำนำ

แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) ระยะเวลาที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) เกิดขึ้นจากความริเริ่มของรัฐบาลในการตระหนักถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน อันสืบเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจ รัฐบาลจึงมีความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเชื่อมโยงนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบ และมาตรการต่างๆ ในประเทศ พันธกรณีระหว่างประเทศ กับหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) ทั้งในมิติการกำหนดหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองประชาชน (Protect) กำหนดความคาดหวังต่อภาคธุรกิจให้ประกอบธุรกิจด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect) และกำหนดหน้าที่ของภาครัฐและภาคธุรกิจในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการประกอบธุรกิจ (Remedy) ซึ่งเป็นสามหลักการสำคัญตามกรอบแนวทางหลักการ UNGPs ดังกล่าว

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในฐานะหน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ได้เริ่มดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ มาตั้งแต่ปี 2559 โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ด้วยความมุ่งหวังให้เป็นกรอบแนวทางพื้นฐานในการปฏิบัติงานให้กับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการป้องกัน บรรเทา และแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ โดยที่ผ่านมามีการจัดประชุม สัมมนา หรือร่วมกับทุกภาคส่วน ควบคู่กับการสร้างความรู้ความตระหนักเกี่ยวกับหลักการ UNGPs อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปี 2561 รัฐบาลได้เชิญคณะทำงานสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนกับบรรษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่นๆ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises) หรือ คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Working Group on Business and Human Rights) มาเยือนไทย และได้มีโอกาสหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ซึ่งคณะทำงานสหประชาชาติฯ ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และกรจัดทำแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มองว่ากระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน เพื่อให้แผนปฏิบัติการฯ เป็นสิ่งที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับบริบทของไทย และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สุดท้ายนี้ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ทุกท่าน รวมทั้งภาคีเครือข่ายทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ ที่ได้ร่วมกันให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะเวลาที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) ของประเทศไทย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วนจะร่วมมือกันขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

กระทรวงยุติธรรม  
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ  
ตุลาคม 2562

# สารบัญ

	<b>บทสรุปผู้บริหาร</b>	<b>1</b>
<b>บทที่ 1</b>	<b>บทนำ</b>	<b>6</b>
1.1	หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	6
1.2	แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	14
1.3	การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในบริบทของต่างประเทศ	16
1.4	ประเทศไทยและการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	16
<b>บทที่ 2</b>	<b>กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน</b>	<b>18</b>
2.1	กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	18
2.2	ประเด็นหลัก (Key Priority Area) ที่บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	22
2.3	ความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนกับแผนและนโยบายระดับชาติอื่นๆ รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	23
2.4	กรอบระยะเวลาบังคับใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	25
<b>บทที่ 3</b>	<b>สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน</b>	<b>26</b>
3.1	แผนปฏิบัติการด้านแรงงาน	26
3.1.1	สถานการณ์ในภาพรวม	26
3.1.2	ข้อท้าทาย	29
3.1.3	แผนปฏิบัติการ	32
3.2	แผนปฏิบัติการด้านชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	62
3.2.1	สถานการณ์ในภาพรวม	62
3.2.2	ข้อท้าทาย	68
3.2.3	แผนปฏิบัติการ	70
3.3	แผนปฏิบัติการด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน	102
3.3.1	สถานการณ์ในภาพรวม	102
3.3.2	ข้อท้าทาย	107

	3.3.3 แผนปฏิบัติการ	108
3.4	แผนปฏิบัติการด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ	121
	3.4.1 สถานการณ์ในภาพรวม	121
	3.4.2 ข้อท้าทาย	124
	3.4.3 แผนปฏิบัติการ	126
<b>บทที่ 4</b>	<b>การส่งเสริมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งกลไกในการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล แผนปฏิบัติการฯ</b>	<b>142</b>
4.1	ตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะสั้น (2 ปี)	142
4.2	ตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะยาว (4 ปี)	143
4.3	กลไกกำกับ ดูแล และติดตามการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติ ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	144
4.4	การประเมินผลแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	144
4.5	ทิศทางของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	144





## 1. ความเป็นมาของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565)

สืบเนื่องจากการที่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) ได้มีข้อมติที่ 17/4 เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2554 รับรองหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกภาคส่วนร่วมกันเฝ้าระวังและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ โดยหลักการ UNGPs ได้กำหนดหน้าที่ให้กับภาครัฐในการคุ้มครองประชาชนไม่ให้ถูกละเมิด (Protect) กำหนดหน้าที่ภาคธุรกิจให้ประกอบธุรกิจด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect) และกำหนดหน้าที่ของภาครัฐและภาคธุรกิจในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ หรือ ถูกละเมิดอันเป็นผลมาจากการประกอบธุรกิจ (Remedy) ทั้งนี้ ในการนำหลักการ UNGPs มาขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมนั้น คณะทำงานสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่นๆ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises) หรือ คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Working Group on Business and Human Rights) ได้มีข้อเสนอแนะให้ประเทศต่างๆ จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) ขึ้น โดยนำหลักการ UNGPs มาเป็นพื้นฐานในการยกวาง และสามารถปรับได้ตามบริบทสถานการณ์ของแต่ละประเทศ เพื่อให้แผนปฏิบัติการฯ สามารถบังคับใช้และแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) ของประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นจากความริเริ่มของรัฐบาลที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็น และเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ เนื่องจากในระยะหลังได้มีจำนวนข้อร้องเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐบาลไทยจึงได้ให้คำมั่นโดยสมัครใจ (Voluntary Pledge) พร้อมทั้งตอบรับข้อเสนอแนะของประเทศสวีเดนในเวทีการประชุมเพื่อทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 สมัยที่ 25 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส เพื่อยืนยันความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ เคารพสิทธิมนุษยชน ตลอดจนรับรองว่าจะจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเพื่ออำนวยความสะดวกตามหลักการ UNGPs ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 มอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งกำกับให้เร่งปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

## 2. กรอบแนวคิด กระบวนการจัดทำ และสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565)

### 2.1 กรอบแนวคิด

การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) มีกรอบแนวคิดมาจากการเชื่อมโยงหลักการ UNGPs เข้ากับบริบทของประเทศไทย อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรการ แนวปฏิบัติ และบริบท สถานการณ์ภายในประเทศ รวมถึงพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และมาตรฐานสากลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงข้อท้าทาย และประเด็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข ภายในกรอบระยะเวลาการบังคับใช้แผนปฏิบัติการฯ ตลอดจนการรับฟัง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อเติมเต็มให้แผนปฏิบัติการฯ มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สะท้อนข้อเท็จจริง และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริงเป็นสำคัญ

## 2.2 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565)

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับ Guidance on National Action Plans on Business and Human Rights ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่นๆ ของสหประชาชาติ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises) หรือ คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Working Group on Business and Human Rights) เพื่อเป็นแนวทางให้กับประเทศต่างๆ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของประเทศไทย อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการฯ สำหรับกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ สรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 (ปี 2559-2560) การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่ กระทรวง ยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ อาทิ ผู้แทนไทยในคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สมาคมเครือข่าย Global Compact ประเทศไทย และภาคประชาสังคม ลงพื้นที่ จัดการประชุมในระดับภูมิภาคเพื่อรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในแต่ละภูมิภาคของประเทศ ทั้งในเชิงพัฒนาการ ปัญหา อุปสรรค ข้อท้าทาย เพื่อจะได้ทราบถึงสถานการณ์ภาพรวมของประเทศ และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการยกร่างแผนปฏิบัติการฯ

ระยะที่ 2 (ปี 2560-2561) การยกร่างและวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (รอบที่ 1) กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยกร่างแผนปฏิบัติการฯ (Zero Draft) ขึ้น และได้นำร่างแผนปฏิบัติการฯ (Zero Draft) ดังกล่าว ไปหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ใน 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ พร้อมทั้งได้นำขึ้นสู่เว็บไซต์ ครั้งที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน – 31 กรกฎาคม 2561 รวมทั้งได้เปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์แสดงความคิดเห็นสามารถจัดส่งข้อเสนอแนะทางไปรษณีย์ได้เพื่อขอรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วนต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ (Zero Draft) นอกจากนั้น รัฐบาลได้เชิญคณะทำงานสหประชาชาติ ด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่นๆ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises) หรือ คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Working Group on Business and Human Rights) มาเยือนประเทศไทย ซึ่งคณะทำงานสหประชาชาติฯ ได้ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ UNGPs และบริบทของประเทศไทย ซึ่งข้อมูล ข้อคิดเห็น

และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากทุกภาคส่วนได้ถูกนำมาประมวลเพื่อปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 (ปี 2561-2562) การวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (รอบที่ 2) และการปรับปรุงแก้ไขร่างแผนปฏิบัติการ ในขั้นสุดท้าย กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดประชุมกลุ่มย่อย (Cluster) กับองค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจ เพื่อขอรับฟังความเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการ จากกลุ่มเป้าหมายต่างๆ รวมทั้งได้มีการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการ เป็นระยะๆ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น ได้มีการนำร่างแผนปฏิบัติการ (ฉบับปรับปรุงหลังการประชุมกลุ่มย่อย) ขึ้นสู่เว็บไซต์ ครั้งที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ - 15 มีนาคม 2562 เพื่อขอรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการ ในขั้นสุดท้าย จากนั้น จึงได้นำไปประมวลเพื่อปรับปรุงเป็นร่างแผนปฏิบัติการ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

สถานะปัจจุบัน เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) ตามที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เสนอ ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในเอเชียที่ประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ การเห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) เป็นการเน้นย้ำบทบาทผู้นำของประเทศไทยในอาเซียน รวมทั้งภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งจะเป็นการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ เคารพสิทธิมนุษยชน และหลีกเลี่ยงการดำเนินกิจการที่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชนและประชาชน ตลอดจนเป็นการสร้างหลักประกันการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน ตามมาตรฐานสากลอย่างเป็นรูปธรรม

## 2.3 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

### 2.3.1 สาระสำคัญ

แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 บทที่สำคัญ ดังนี้

(1) บทที่ 1 บทนำ เป็นการกล่าวถึงสาระสำคัญพื้นฐานของหลักการ UNGPs การจัดทำแผนปฏิบัติการ ในบริบทของต่างประเทศ และความเป็นมาในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ในประเทศไทย

(2) บทที่ 2 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประกอบด้วยขั้นตอนและกระบวนการในการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประเด็นหลัก (Key Priority Areas) ที่บรรจุในแผนปฏิบัติการ ความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการ กับแผนและนโยบายระดับชาติอื่นๆ รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และกรอบระยะเวลาการบังคับใช้แผนปฏิบัติการ

(3) บทที่ 3 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 1) แผนปฏิบัติการด้านแรงงาน 2) แผนปฏิบัติการด้านชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 3) แผนปฏิบัติการด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน 4) แผนปฏิบัติการด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และบริษัทข้ามชาติ ซึ่งเนื้อหาของแผนปฏิบัติการแต่ละด้านจะประกอบด้วย

สถานการณ์ในภาพรวม ข้อท้าทาย และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ซึ่งประกอบด้วยแผนกิจกรรมที่จะดำเนินการ หน่วยงานรับผิดชอบ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ตัวชี้วัด และความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมที่จะดำเนินการ กับยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(4) บทที่ 4 การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ไปสู่การปฏิบัติ และการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะสั้น แผนการดำเนินงานระยะยาว กลไกกำกับดูแล และติดตาม การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ การประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ และทิศทางของแผนปฏิบัติการฯ

### 2.3.2 การกำหนดตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการฯ เป็นแบบผสมผสานทั้งตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ และตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ซึ่งกำหนด แตกต่างออกไปตามแต่ละกิจกรรม โดยขึ้นอยู่กับการพิจารณาของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในกิจกรรมนั้นๆ เป็นหลัก ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติเป็นสำคัญ ซึ่งตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการฯ จะถูกนำมาใช้สำหรับการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ต่อไป

## 3. กลไกขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับชาติ ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

### การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ

จะดำเนินการโดยหน่วยงานที่ถูกระบุให้เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม สำหรับการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ นั้น จะดำเนินการผ่านทางกลไกคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงาน ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งแต่งตั้งขึ้นภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ทั้งนี้ องค์ประกอบของคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว จะประกอบด้วยอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นประธาน อนุกรรมการฯ และมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการฯ ร่วมเป็นอนุกรรมการฯ

## 4. ประโยชน์ที่จะได้รับ

### ด้านสถานการณ์ภายในประเทศ

- เป็นการยืนยันนโยบายของรัฐบาลในเรื่องของการเคารพและส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชน
- หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจมีกรอบแนวทางในการส่งเสริม คุ้มครอง และปกป้อง สิทธิมนุษยชนเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจ และเป็นมาตรการ สำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ส่งเสริมการประสานความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ เนื่องจากแผนปฏิบัติการฯ ให้ความสำคัญกับกระบวนการเจรจาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบ

## ด้านสังคม

- ส่งเสริมให้สังคมไทยมีความปลอดภัยมากขึ้น และสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่าการลดรอยต่อเสรีภาพทั้งปวงจากรัฐ รัฐบาลธุรกิจ หรือเอกชน จะกระทำมิได้
- ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัย และมีความสุขในชีวิต จากการที่ประเทศไทยมีหลักประกันด้านสิทธิและเสรีภาพที่ทัดเทียมกับสิทธิมนุษยชนสากล
- ยืนยันว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ รัฐบาลธุรกิจ ธุรกิจ และภาคประชาสังคม อันจะนำไปสู่สังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน

## ด้านเศรษฐกิจและการลงทุน

- เพิ่มแรงจูงใจให้นักธุรกิจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเพราะมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของไทยมากยิ่งขึ้น
- เพิ่มปริมาณนักลงทุนในประเทศไทยเนื่องจากนักลงทุนจะมีความมั่นใจว่าประเทศไทยได้ปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล มีมาตรการส่งเสริม คุ้มครอง และเยียวยาผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจ
- ดึงดูดและขยายฐานลูกค้าให้กับนักธุรกิจไทยที่ประกอบธุรกิจด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชน

## ด้านการเมืองระหว่างประเทศ

- เป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยในสังคมโลกโดยแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีเจตนาจริงใจและความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจ ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมีความพยายามที่จะปกป้องและคุ้มครองประชาชนไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจเทียบเท่ากับระดับสากล
- สะท้อนความร่วมมือและคำมั่นในการปฏิบัติตามหลักการ UNGPs ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับในทางระหว่างประเทศ
- เน้นย้ำบทบาทผู้นำของประเทศไทยในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งสร้างการยอมรับและความเชื่อถือจากประชาคมระหว่างประเทศ

## บทนำ

### 1.1 หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs)

หลักการ UNGPs เกิดจากการศึกษาสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนกับการดำเนินธุรกิจทั่วโลกของศาสตราจารย์ John Ruggie ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรเอกชน (แต่งตั้งในสมัยนาย Kofi Annan ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติ) ซึ่งได้รับการรับรองจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council: HRC) เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2554 ทั้งนี้ หลักการ UNGPs ถือเป็นเอกสารระหว่างประเทศฉบับแรกที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของรัฐ และความรับผิดชอบของภาคเอกชน อย่างไรก็ตาม หลักการ UNGPs ไม่ได้เป็นตราสารระหว่างประเทศที่ก่อให้เกิดพันธกรณีให้รัฐต้องปฏิบัติตาม ไม่มีสภาพบังคับ หรือมีองค์ระดักระหว่างประเทศที่กำกับดูแลการปฏิบัติตาม ดังนั้น การรับหลักการ UNGPs ไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะโดยรัฐ หรือเอกชน จึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความสมัครใจ

**หลักการ UNGPs ประกอบด้วยสาระสำคัญจำนวน 31 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน 3 เสาหลัก ดังนี้**

**เสาหลักที่ 1 การคุ้มครอง (Protect)** กำหนดหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ข้อ 1-10) กล่าวคือ รัฐมีหน้าที่ในการปกป้องและคุ้มครองบุคคลไม่ให้ถูกละเมิดสิทธิไม่ว่าจะโดยรัฐ หรือบุคคล/องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจเอกชน โดยแม้รัฐจะไม่ต้องรับผิดชอบในการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเอกชน แต่รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้มีการป้องกัน ลงโทษ และเยียวยา ในกรณีที่เกิดการละเมิดโดยนโยบาย หรือ มาตรการ เช่น การอำนวยความสะดวก ยุติธรรม อีกทั้งรัฐมีหน้าที่ในการสื่อให้ทราบถึงความคาดหวังต่อภาคเอกชนที่ดำเนินการ หรือจัดระเบียบภายในดินแดนของตนให้เคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเคารพสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ หมายรวมถึง การดำเนินธุรกิจในประเทศของเอกชนจากรัฐนั้นๆ โดยเฉพาะในกรณีที่การดำเนินธุรกิจดังกล่าว มีรัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือร่วมให้การสนับสนุนด้วยความเชื่อมโยงระหว่างรัฐ-ธุรกิจ ซึ่งหลักการ UNGPs ข้อ 4-6 ยังกล่าวถึงหน้าที่ของรัฐในการประกันสิทธิในกรณีการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ กรณีรัฐทำสัญญาจ้างเอกชน และกรณีรัฐทำธุรกรรมเชิงพาณิชย์กับเอกชน (เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง) อาทิ การกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้ในสัญญาระหว่างรัฐ-เอกชน

**รายละเอียดของเสาหลักที่ 1 หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (The state duty to protect human rights) (ข้อ 1-10) สามารถสรุปได้ดังนี้**

#### ก. หลักการพื้นฐาน

ข้อ 1 รัฐต้องคุ้มครองประชาชนให้พ้นจากการกระทำที่ไม่ชอบ รวมถึงการถูกละเมิดสิทธิโดยฝ่ายต่างๆ รวมถึงองค์กรธุรกิจ โดยให้ใช้มาตรการที่เหมาะสมในการป้องกัน สืบสวนสอบสวน ลงโทษ และเยียวยาการกระทำที่ไม่ชอบดังกล่าว ผ่านทางการใช้นโยบาย กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และการพิจารณาตัดสินคดีที่มีประสิทธิภาพ

ข้อ 2 รัฐต้องกำหนดความคาดหวังต่อองค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดน หรือ เขตอำนาจของรัฐ เพื่อให้ประกอบธุรกิจด้วยความเคารพสิทธิมนุษยชนตลอดกระบวนการ

## ข. หลักการดำเนินการ

ข้อ 3 รัฐควรดำเนินการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยดำเนินการดังนี้

- (ก) บังคับใช้กฎหมายที่มุ่งประสงค์ หรือมีผลกำหนดให้องค์กรธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน และทบทวนกฎหมายดังกล่าวเป็นระยะๆ เพื่อแก้ปัญหาช่องว่างต่างๆ
- (ข) รับรองว่ากฎหมายและนโยบายอื่นๆ ของรัฐที่เกี่ยวกับการก่อตั้งและดำเนินธุรกิจ จะไม่เป็นอุปสรรค แต่เป็นการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน
- (ค) ให้คำแนะนำที่มีประสิทธิภาพแก่ภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชนตลอดกระบวนการ
- (ง) สนับสนุนองค์กรธุรกิจให้สื่อสารต่อสาธารณชนว่าได้แก้ปัญหาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไร

ข้อ 4 รัฐควรกำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อคุ้มครองประชาชนจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ หรือควบคุมโดยรัฐ หรือที่ได้รับการสนับสนุนและบริการบางส่วนจากรัฐ เช่น หน่วยงานที่ให้สินเชื่อเพื่อการส่งออก และหน่วยงานที่รัฐประกันการลงทุน หรือค้ำประกันในการลงทุน อาทิ การกำหนดให้ตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน

ข้อ 5 รัฐควรกำกับดูแลกรณีที่รัฐได้แปรรูปกิจการด้านบริการของรัฐให้เป็นเอกชน ทั้งนี้ เพื่อให้ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ข้อ 6 รัฐควรส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนให้กับองค์กรธุรกิจที่รัฐร่วมทำธุรกรรมทางพาณิชย์ด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

ข้อ 7 รัฐควรรับรองว่าการประกอบธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง จะไม่ก่อให้เกิดการละเมิดเนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยรัฐต้องเข้าไปดำเนินการดังนี้

- (ก) ช่วยองค์กรธุรกิจตั้งแต่ระยะแรกในการระบุปัญหา ป้องกัน และลดความเสี่ยงจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ
- (ข) ให้ความช่วยเหลือองค์กรธุรกิจในการประเมินและแก้ปัญหาค่าความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความรุนแรงทางเพศ และความรุนแรงที่มีพื้นฐานจากเพศสภาพ
- (ค) ปฏิเสธการสนับสนุน ให้บริการ หรือร่วมมือกับองค์กรธุรกิจที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งองค์กรธุรกิจที่ปฏิเสธการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

(ง) รับรองว่านโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ และมาตรการของรัฐที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จะสามารถแก้ปัญหาความเสี่ยงของภาคธุรกิจในการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ข้อ 8 รัฐควรรับรองว่าหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในระดับกรม องค์กร และสถาบันของรัฐอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ดูแล ภาคธุรกิจมีความเข้าใจ และคำนึงถึงพันธกรณีสิทธิมนุษยชนเมื่อประกอบธุรกิจ รวมถึงให้ข้อมูลข่าวสาร จัดการฝึกอบรม และให้การสนับสนุนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 9 รัฐควรรับรองว่าจะมีนโยบายภายในประเทศที่เพียงพอซึ่งสอดคล้องกับพันธกรณีสิทธิมนุษยชน ของรัฐภาคี เมื่อมีการดำเนินนโยบายทางธุรกิจร่วมกับรัฐ หรือ องค์กรธุรกิจอื่นๆ เช่น การทำข้อตกลง หรือสัญญา การลงทุน

ข้อ 10 เมื่อเป็นสมาชิกสถาบันระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับประเด็นด้านธุรกิจ รัฐควรดำเนินการดังนี้

- (ก) รับรองว่าสถาบันเหล่านั้นไม่จำกัดการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสมาชิกในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และไม่เป็นอุปสรรคต่อภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน
- (ข) สนับสนุนให้สถาบันเหล่านั้นส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน และให้ความช่วยเหลือรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองประชาชนจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจ เช่น ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค พัฒนาศักยภาพ และสร้างการรับรู้
- (ค) ใช้หลักการ UNGPs เป็นพื้นฐานในการส่งเสริมความเข้าใจร่วมกัน พัฒนา และเสริมสร้าง ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับข้อท้าทายด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชน

**เสาหลักที่ 2 การเคารพ (Respect)** กำหนดให้บริษัทเอกชนมีความรับผิดชอบในการเคารพ สิทธิมนุษยชน (ข้อ 11-24) กล่าวคือ บริษัทเอกชนเคารพสิทธิมนุษยชนโดยการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ ที่มีไว้เพื่อปกป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของคนในประเทศ นอกจากนี้ บริษัทเอกชนยังควรมีความรับผิดชอบ ในการเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งสามารถกระทำได้ โดยการไม่ละเมิด หรือ หลีกเลี่ยงการละเมิด และการจัดการ กับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยควรตรวจสอบประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิด อีกทั้งดำเนินการ เพื่อทำให้ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนนั้นได้รับการบรรเทาหรือแก้ไข กล่าวคือ เอกชนควรมีกระบวนการตรวจสอบ สิทธิมนุษยชนรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ที่เหมาะสมกับขนาดของกิจการ ความเสี่ยง และผลกระทบ จากการดำเนินการ

รายละเอียดของเสาหลักที่ 2 ความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน (The corporate responsibility to respect human rights) (ข้อ 11-24) สามารถสรุปได้ดังนี้

### ก. หลักการพื้นฐาน

ข้อ 11 องค์กรธุรกิจควรเคารพสิทธิมนุษยชน หลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้อื่น และแก้ไข ผลกระทบทางลบด้านสิทธิมนุษยชนจากการประกอบธุรกิจขององค์กร หรือ องค์กรเข้าไปมีส่วนร่วม



ข้อ 12 หน้าที่ขององค์กรธุรกิจที่ต้องเคารพสิทธิมนุษยชน ให้หมายรวมถึงสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการยอมรับในทางสากล เช่น กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และหลักสิทธิมนุษยชนพื้นฐานตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน

ข้อ 13 หน้าที่ในการเคารพสิทธิมนุษยชนกำหนดให้องค์กรธุรกิจดำเนินการ ดังนี้

- (ก) หลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิด หรือ การมีส่วนร่วมทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสิทธิมนุษยชน และต้องแก้ปัญหา หากเกิดผลกระทบดังกล่าว
- (ข) ห้ามมาตรการป้องกัน หรือลดผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลโดยตรงจากการดำเนินการผลิตภัณฑ์ หรือ บริการขององค์กร แม้จะไม่ได้มีส่วนร่วมทำให้เกิดผลกระทบนั้น

ข้อ 14 องค์กรธุรกิจทุกขนาด ทุกภาคส่วน ทุกบริบทในการดำเนินการ ทุกเจ้าของ และทุกโครงสร้าง มีหน้าที่ในการเคารพสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม มาตรการดำเนินการอาจแตกต่างกันออกไปตามขนาด และความซับซ้อนของการดำเนินการขององค์กร รวมถึงความรุนแรงของผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากองค์กรธุรกิจนั้นๆ

ข้อ 15 เพื่อให้บรรลุหน้าที่ในการเคารพสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรมีนโยบายและกระบวนการที่เหมาะสมกับขนาด และสภาพแวดล้อมขององค์กรธุรกิจ ซึ่งรวมถึงประเด็นดังนี้

- (ก) ความผูกพันในระดับนโยบายที่สะท้อนความรับผิดชอบว่าจะดำเนินธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชน
- (ข) กระบวนการเฝ้าระวังและตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านเพื่อระบุปัญหา ป้องกัน ลดความสูญเสีย และแสดงความรับผิดชอบในการแก้ปัญหาผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชน
- (ค) กระบวนการเยียวยาผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งองค์กรธุรกิจนั้นๆ ได้กระทำ หรือมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดขึ้น

## ข. หลักการดำเนินการ

ข้อ 16 องค์กรธุรกิจควรแสดงเจตจำนงเพื่อแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยมีคำแถลงนโยบายซึ่ง

- (ก) ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสูงสุดขององค์กร
- (ข) ได้รับการแจ้งโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งภายใน และ/หรือภายนอก
- (ค) แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรต่อบุคลากร หุ้นส่วนทางธุรกิจ และคู่สัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการ การผลิต หรือบริการขององค์กรนั้นๆ
- (ง) ประกาศต่อสาธารณะ และมีการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกไปยังบุคลากร หุ้นส่วนทางธุรกิจ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) สะท้อนนโยบายและกระบวนการดำเนินการเพื่อผูกพันอย่างทั่วถึงทั้งองค์กร

ข้อ 17 องค์กรธุรกิจควรทำการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน เพื่อระบุปัญหา ป้องกัน ลดความเสียหาย และรับผิดชอบต่อปัญหาผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ กระบวนการควรครอบคลุมถึงการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจริง และที่อาจจะเกิดขึ้น บูรณาการเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ติดตามผลการดำเนินการ รวมทั้งมีการสื่อสารต่อสาธารณะเพื่อแจ้งว่าแก้ไขปัญหาอย่างไร การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน ควรดำเนินการดังนี้

- (ก) ครอบคลุมผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชนที่องค์กรธุรกิจอาจก่อให้เกิด หรือ มีส่วนทำให้เกิดขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมขององค์กร หรือเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากการดำเนินการ ผลิตภัณฑ์ หรือ บริการขององค์กร
- (ข) มาตรการดำเนินการจะต่างกันตามความซับซ้อนของขนาดองค์กร ความเสี่ยงและความรุนแรงของผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน และลักษณะและบริบทของการดำเนินธุรกิจ
- (ค) ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามความเปลี่ยนแปลงของการดำเนินการและบริบทขององค์กร

ข้อ 18 องค์กรธุรกิจควรระบุและประเมินผลกระทบทางลบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น หรือ อาจเกิดขึ้น จากการดำเนินการขององค์กร หรือการที่องค์กรเข้าไปมีส่วนร่วม โดยมีกระบวนการดังนี้

- (ก) ประเมินความเสี่ยงโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนภายใน และ/หรือ ภายนอก ที่เป็นอิสระ
- (ข) จัดให้มีการปรึกษาหารืออย่างจริงจังกับกลุ่มที่อาจได้รับผลกระทบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของขนาดองค์กร สภาพ และบริบทของการดำเนินการ

ข้อ 19 เพื่อเป็นการป้องกัน และลดผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรธุรกิจควรบูรณาการข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินผลกระทบจากการดำเนินการ และกระบวนการภายในที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการตามที่เหมาะสม ดังนี้

การบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

- (1) มอบหมายผู้รับผิดชอบที่มีระดับและหน้าที่ที่เหมาะสมภายในองค์กร ทำหน้าที่แก้ปัญหาผลกระทบ
- (2) กระบวนการตัดสินใจ การจัดสรรงบประมาณ และกระบวนการตรวจตราภายในองค์กร จะช่วยให้มีการตอบสนองต่อผลกระทบดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการที่เหมาะสมจะแตกต่างกันด้วยเหตุผลดังนี้

- (1) องค์กรธุรกิจก่อให้เกิด หรือมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดผลกระทบทางลบด้านสิทธิมนุษยชนหรือไม่ หรือองค์กรเข้าไปมีส่วนร่วมเพียงเพราะผลกระทบดังกล่าวเกี่ยวเนื่องโดยตรงจากการดำเนินการผลิตหรือบริการขององค์กรหรือไม่
- (2) อำนาจต่อรองขององค์กรธุรกิจในการแก้ปัญหาผลกระทบทางลบดังกล่าว

ข้อ 20 องค์กรธุรกิจควรติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการแก้ปัญหาเพื่อดูว่าผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชนได้รับการแก้ไขแล้วหรือไม่ โดยการติดตามตรวจสอบควรมีลักษณะดังนี้

- (ก) มีตัวชี้วัดด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม
- (ข) ให้ความสำคัญกับเสียงสะท้อนจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอก รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียที่ได้รับผลกระทบ

ข้อ 21 องค์กรธุรกิจควรรายงานผลการดูแลและจัดการผลกระทบอย่างเป็นทางการต่อสังคมภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบว่าองค์กรธุรกิจได้แก้ปัญหาผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างไร โดยเฉพาะเมื่อมีการหยิบยกข้อห่วงกังวลโดย หรือ ในนามของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบ องค์กรธุรกิจที่มีการดำเนินการหรือบริบทของการดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อฐานสิทธิมนุษยชน ควรรายงานอย่างเป็นทางการว่าได้มีการแก้ปัญหาอย่างไร โดยการสื่อสารควรมีลักษณะดังนี้

- (ก) มีแบบและความถี่ที่สะท้อนผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียควรจะเข้าถึงได้
- (ข) ให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอที่จะประเมินว่าการแก้ปัญหาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่องค์กรเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น เพียงพอหรือไม่
- (ค) ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการละเมิดกฎหมายเรื่องความลับในทางพาณิชย์

ข้อ 22 องค์กรธุรกิจควรจัดให้มี หรือ ให้ความร่วมมือในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยวิธีที่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ 23 องค์กรธุรกิจควรจะ

- (ก) ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ และเคารพหลักสิทธิมนุษยชน
- (ข) เมื่อมีความขัดแย้ง ให้หาแนวทางที่จะเคารพหลักสิทธิมนุษยชนสากล
- (ค) ปฏิบัติตามกฎหมายในการจัดการความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิด หรือ มีส่วนนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง

ข้อ 24 เมื่อจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น หรืออาจจะเกิดขึ้น องค์การธุรกิจควรหาแนวทางป้องกัน และบรรเทากรณีผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุด หรือ กรณีที่การแก้ไขที่ล่าช้าจะทำให้ไม่สามารถเยียวยาได้ก่อน

**เสาหลักที่ 3 การเยียวยา (Remedy)** กล่าวคือ ผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจควรเข้าถึงการเยียวยาได้ โดยรัฐมีหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน ลงโทษ และแก้ไขสถานการณ์ ซึ่งสามารถทำได้ผ่านกระบวนการยุติธรรม หรือช่องทางอื่นของรัฐ หรือช่องทางที่ไม่เป็นทางการที่รัฐจัดให้ รวมถึงผ่านกลไกรับข้อร้องเรียน โดยบริษัทเอกชนมีความรับผิดชอบในระดับบริษัทในการจัดให้มีกระบวนการปรึกษาหารือ ให้ข้อมูล แจ้งเตือนถึงผลกระทบที่อาจมีต่อบุคคล หรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีแนวทางแก้ไข หรือบรรเทาความทุกข์ที่เกิดจากการกระทำของบริษัท

รายละเอียดของเสาหลักที่ 3 การเข้าถึงการเยียวยา (Access to remedy) (ข้อ 25-31) สามารถสรุปได้ ดังนี้

### ก. หลักการพื้นฐาน

ข้อ 25 รัฐต้องใช้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อรับรองว่าเมื่อมีการละเมิดเกิดขึ้นภายในดินแดน และ/หรือเขตอำนาจ ผู้ได้รับผลกระทบจะมีช่องทางการเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการทางตุลาการ บริหาร นิติบัญญัติ หรือมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสม

### ข. หลักการดำเนินการ

ข้อ 26 รัฐควรใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อประกันประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมภายในประเทศ ในการแก้ปัญหากลุ่มละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับธุรกิจ รวมทั้งพิจารณามาตรการลดอุปสรรคทางกฎหมาย การปฏิบัติ และอุปสรรคที่อาจนำไปสู่การปฏิเสธการเข้าถึงการเยียวยา

ข้อ 27 รัฐควรจัดให้มีกลไกร้องทุกข์เยียวยานอกกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ควบคู่ไปกับกลไกทางกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของกลไกของรัฐที่เยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ

ข้อ 28 รัฐควรพิจารณาแนวทางอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงกลไกการเยียวยาที่ไม่ใช่ของรัฐ สำหรับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ

ข้อ 29 องค์การธุรกิจควรจัดให้มี หรือ เข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกร้องทุกข์เยียวยาระดับปฏิบัติการ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับปัจเจกชน หรือ ชุมชนผู้ได้รับผลกระทบด้วย เพื่อให้กลไกดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาได้ ตั้งแต่ต้น และเยียวยาได้โดยตรง

ข้อ 30 ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายควรประกันการมีกลไกการร้องทุกข์เยียวยาที่มีประสิทธิภาพ

ข้อ 31 กลไกการร้องทุกข์เกี่ยวกับยานอวกาศบวนาการตุลาการ ทั้งที่เป็นของภาครัฐ และที่ไม่ใช่ของภาครัฐ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ชอบด้วยกฎหมายและมีความเป็นธรรม
- (2) เข้าถึงได้
- (3) คาดหมายได้ คือ มีกระบวนการพิจารณาที่ชัดเจน กรอบเวลาที่ชัดเจน
- (4) เป็นธรรม
- (5) โปร่งใส
- (6) สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
- (7) เป็นแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่อง
- (8) มีส่วนร่วมและปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสียเพื่อแก้ปัญหา

ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ได้รับผลกระทบในบริบทของการดำเนินธุรกิจ ในหลายกรณี อาทิ สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วมทางการเมืองและกิจการสาธารณะ สิทธิแรงงาน สิทธิชุมชน การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผลกระทบจากโครงการลงทุนหรือพัฒนาขนาดใหญ่ ซึ่งรวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษ สิทธิที่ดิน สิทธิสุขภาพ สิทธิในสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การเลือกปฏิบัติ และสถานการณ์กลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยธุรกิจ อาทิ สตรี เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ แรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTI)

การปฏิบัติตามหลักการ UNGPs ถือเป็นส่งเสริมให้มีการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างครอบคลุม และสอดคล้องตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศต่างๆ ที่รัฐเป็นภาคี นอกจากนี้ พัฒนาการของการหารือและการตีความประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศและประเทศต่างๆ ในบริบทที่ต่างกัน ส่งผลให้มีการนำเสนอแนวคิดอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกันด้วย เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (Corporate Social Responsibility – CSR) การดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน (Sustainable Business) การดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) รวมถึงการมีส่วนร่วมในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs)

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามหลักการ UNGPs เป็นไปอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนจึงได้สนับสนุนให้ประเทศสมาชิก จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) โดยใช้หลักการ UNGPs เป็นเกณฑ์เพื่อกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ แนวทางการดำเนินงาน และพัฒนาไกในการนำหลักการ UNGPs ไปสู่การปฏิบัติในแต่ละประเทศ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์จริงของประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้ รัฐจะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ประเมินช่องว่าง (Gap) อันเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประเมินผล ความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการ อย่างเป็นระบบ และต้องทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ

## 1.2 แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน มีพื้นฐานมาจาก Guidance on National Plans on Business and Human Rights ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะทำงานสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises) หรือ คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Working Group on Business and Human Rights) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจร่วมกันว่า “No one-size-fits-all” กล่าวคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว สามารถจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการฯ เฉพาะหรือรวมเป็นส่วนหนึ่งของกรอบนโยบายที่มีอยู่แล้วก็ได้

### (1) กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ

คณะทำงานสหประชาชาติฯ ได้กำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เป็น 5 ระยะ 15 ขั้นตอน ดังนี้

#### ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้น

- 1 ประกาศเจตนารมณ์รัฐบาล
- 2 สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ และกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ
- 3 เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ใช่ภาครัฐ
- 4 จัดทำแผนปฏิบัติการ และจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการดังกล่าว

#### ระยะที่ 2 การประเมินและหารือกับภาคส่วน

- 5 ทำความเข้าใจผลกระทบเชิงลบด้านสิทธิมนุษยชน
- 6 ระบุช่องว่างในการปฏิบัติตามหลักการ UNGPs ทั้งของภาครัฐ และภาคธุรกิจ
- 7 หารือกับภาคส่วนต่างๆ และกำหนดประเด็นสำคัญลำดับแรก

#### ระยะที่ 3 การร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

- 8 ร่างแผนปฏิบัติการฯ เบื้องต้น
- 9 นำร่างแผนปฏิบัติการฯ ไปหารือกับภาคส่วนต่างๆ
- 10 ปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ ในขั้นสุดท้าย และเปิดตัวแผนปฏิบัติการฯ

#### ระยะที่ 4 การนำแผนปฏิบัติการฯ ไปสู่การปฏิบัติ

- 11 ปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดในแผนปฏิบัติการฯ และร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่อไป

12 ประกันการตรวจตราการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ โดยภาคส่วนต่างๆ

### **ระยะที่ 5 การปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ**

13 ประเมินผลกระทบจากแผนปฏิบัติการฯ และระบุช่องว่าง

14หารือกับภาคส่วนต่างๆ และระบุประเด็นสำคัญลำดับแรก

15 ร่างแผนปฏิบัติการฯ ฉบับปรับปรุง และหารือกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อปรับปรุงในขั้นสุดท้าย และประกาศใช้

ทั้งนี้ สถานะการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ในปัจจุบันของประเทศไทย เป็นการดำเนินการตามแนวทางฯ ระยะที่ 1-3 ส่วนระยะที่ 4-5 เป็นการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ ไปสู่การปฏิบัติ การติดตาม และปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ และบริบทของประเทศไทยที่เป็นปัจจุบัน

### **(2) เนื้อหาสาระของแผนปฏิบัติการฯ**

คณะทำงานสหประชาชาติฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าแม้ว่าแผนปฏิบัติการฯ จะสามารถยกร่างขึ้นมาได้ในรูปแบบที่แตกต่างกันตามแต่บริบทของแต่ละประเทศ แต่เนื้อหาของแผนปฏิบัติการฯ ควรประกอบด้วย 4 ส่วนที่สำคัญดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ ซึ่งสะท้อนเจตนารมณ์ของรัฐบาลในการคุ้มครองประชาชนจากผลกระทบทางลบด้านสิทธิมนุษยชนอันสืบเนื่องจากการประกอบธุรกิจ

ส่วนที่ 2 อธิบายหลักการเบื้องต้นของหลักการ UNGPs ความสัมพันธ์ระหว่างแผนปฏิบัติการฯ และนโยบายของรัฐบาล ข้อท้าทายด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 3 ประเด็นปัญหาสำคัญที่จะแก้ไขตามแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยควรระบุแนวปฏิบัติ หน่วยงานรับผิดชอบ กรอบระยะเวลา ตัวชี้วัด ให้ชัดเจน

ส่วนที่ 4 กระบวนการ และกลไกทบทวน ติดตาม และปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ

ทั้งนี้ เนื้อหาในส่วนที่ 3 นั้น คณะทำงานสหประชาชาติฯ เน้นว่าต้องเป็นการแก้ปัญหาผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจ โดยเป็น (1) การป้องกัน ลดความเสี่ยง และเยียวยาผลกระทบเชิงลบ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (2) ควรแก้ปัญหาด้วยการเชื่อมโยงกับหลักการ UNGPs ทั้ง 3 เสาหลัก (3) ควรใช้วิธีการผสมผสานแบบ Smart mix สำหรับมาตรการแบบบังคับและสมัครใจ มาตรการภายในประเทศและระหว่างประเทศ (4) ควรพิจารณาความแตกต่างของผลกระทบระหว่างหญิงและชาย เด็กหญิงและเด็กชาย

### 1.3 การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในบริบทของต่างประเทศ<sup>1</sup>

ปัจจุบัน 23 ประเทศทั่วโลกได้มีการบรรจุประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนไว้ในเอกสารระดับชาติแล้ว โดยมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามแต่บริบทของแต่ละประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1.3.1 ประเทศที่จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ (Stand-Alone Plan) มีทั้งหมด 21 ประเทศ ประกอบด้วย เบลเยียม ชิลี โคลอมเบีย สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี ไอร์แลนด์ อิตาลี เคนยา ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปแลนด์ สโลวีเนีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร อย่างไรก็ตาม รูปแบบ เนื้อหา และสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการฯ ของแต่ละประเทศ มีความแตกต่างกันออกไป โดยหลายประเทศจัดทำขึ้นในรูปแบบกรอบแนวทางการดำเนินงาน (Guidelines) กว้างๆ โดยไม่มีตารางระบุแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน บางประเทศ เช่น สเปน สวิตเซอร์แลนด์ จัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยกำหนดเนื้อหาเฉพาะเสาที่ 1 และเสาที่ 3 เนื่องจากเป็นส่วนที่รัฐสามารถดำเนินการได้ ในขณะที่บางประเทศ มีการกำหนดกิจกรรม และหน่วยงานรับผิดชอบ ไว้อย่างชัดเจน เช่น ฝรั่งเศส เดนมาร์ก เป็นต้น

1.3.2 ประเทศที่กำหนดให้ประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เป็นส่วนหนึ่งของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Included as part of National Human Rights Action Plan) โดยไม่ได้จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ ได้แก่ จอร์เจีย และเกาหลีใต้

1.3.3 ประเทศที่จัดทำแผนปฏิบัติการที่มีลักษณะใกล้เคียง คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งได้จัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการประกอบธุรกิจที่มีความรับผิดชอบ (National Action Plan on Responsible Business Conduct) ซึ่งเป็นการอ้างอิงจากแนวทางของ OECD Guidelines แต่มีผลบังคับใช้ครอบคลุมถึงประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนด้วย

ทั้งนี้ ในทางระหว่างประเทศ คณะทำงานสหประชาชาติฯ ได้เน้นย้ำมาโดยตลอดว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละประเทศ และไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และบริบทของแต่ละประเทศ สิ่งสำคัญที่สุด คือ การสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

### 1.4 ประเทศไทยและจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นจากความริเริ่มของรัฐบาลที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็น และเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ สืบเนื่องจากการที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาลถึงแนวทางการจัดตั้งกลไกหรือกำหนดภารกิจเพื่อกำกับดูแลการลงทุนในต่างประเทศของผู้ลงทุนสัญชาติไทย ให้เคารพต่อหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนโดยนำหลักการ UNGPs มาเป็นกรอบในการดำเนินการ

1 ข้อมูล ณ วันที่ 29 ตุลาคม 2562 จาก The Danish Institute for Human Rights <http://globalnaps.org> และ Office of High Commissioner for Human Rights <http://globalnaps.org>



ความตั้งใจจริงของรัฐบาลในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลสืบเนื่องจากการประกอบธุรกิจนั้น เห็นได้จากการให้คำมั่นโดยสมัครใจ (Voluntary Pledge) ในช่วงการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 สมัยที่ 25 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 โดยรัฐบาลได้ยืนยันว่าจะส่งเสริมหลักการสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจ รวมทั้งได้ตอบรับข้อเสนอแนะของประเทศสวีเดน ซึ่งเสนอให้ประเทศไทยพัฒนา รับรอง และบังคับใช้แผนปฏิบัติการฯ เพื่อปฏิบัติตามหลักการ UNGPs ทั้งนี้ ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้ตอบรับข้อเสนอแนะและให้คำมั่นโดยสมัครใจดังกล่าวแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำ “แผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก UPR” โดยพิจารณากิจกรรมกรอบระยะเวลา และหน่วยงานรับผิดชอบที่มีความเหมาะสมกับข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น จากนั้นได้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีมติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 เห็นชอบร่างแผนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ไทยตอบรับและคำมั่นโดยสมัครใจภายใต้กลไก UPR โดยในส่วนของประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนตามที่ได้ให้คำมั่นโดยสมัครใจและตอบรับข้อเสนอแนะไว้ คณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำกับให้เร่งปฏิบัติตามแผนดังกล่าว ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ทั้งนี้ เหตุที่รัฐบาลมอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหน่วยงานภาครัฐภายใต้สังกัดกระทรวงยุติธรรม ที่รับผิดชอบงานด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงสนธิสัญญาและกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศซึ่งมีความเชื่อมโยงกับประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) และกลไก UPR อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำขั้วเคลื่อน ติดตาม และประเมินผล แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอีกด้วย

# บทที่ 2

## กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

### 2.1 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เริ่มดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ปี 2559 โดยที่ผ่านมาได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

(1) การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

กระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 557/2559 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยมีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นประธาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน เป็นต้น ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา กำหนดแนวทาง การจัดทำ แผนปฏิบัติการฯ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนฯ ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ นำแผนปฏิบัติการฯ ไปปฏิบัติ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ และปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการดำเนินงานให้สอดคล้องตามหลักการ UNGPs มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามหลักการ UNGPs และการจัดทำ แผนปฏิบัติการฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นใหม่ เป็นคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 89/2561 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยองค์ประกอบพื้นฐานและอำนาจหน้าที่ยังคงเหมือนเดิม แต่ได้เพิ่มเติมผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่ทำงานเกี่ยวข้องกับประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ด้วย ทั้งนี้ ที่ผ่านมา คณะกรรมการฯ ได้จัดประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ

(2) การจัดประชุมระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Dialogue on Business and Human Rights) ครั้งที่ 1

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights : AICHR) และสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็ก ประเทศไทย จัดการประชุมระดับชาติฯ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2559 เพื่อ (1) เปิดตัวการดำเนินงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการของกระทรวงยุติธรรม (2) สร้างความตระหนักเกี่ยวกับหลักการ UNGPs (3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของภาคส่วนต่างๆ

(4) วางแผนการขับเคลื่อนงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนร่วมกับทุกภาคส่วน สำหรับข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมฯ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้นำไปประมวล เพื่อกำหนดประเด็นปัญหาและสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเบื้องต้นในภาคธุรกิจ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ต่อไป

(3) การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่ (First Regional Consultation)

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights : AICHR) สมาคมเครือข่ายโกลบอล คอมแพ็ค ประเทศไทย มูลนิธิมานุษยะ และเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อกระบวนการ UPR ลงพื้นที่ในระดับภูมิภาค 4 ภูมิภาค (เชียงใหม่-ขอนแก่น-ระยอง-สงขลา) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในแต่ละภูมิภาค โดยการจัดประชุมร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนและธุรกิจ ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ ฯลฯ ทั้งนี้ การประชุมในแต่ละภูมิภาคจะเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน กล่าวคือ การประชุมจะเริ่มด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ทราบถึงหลักการพื้นฐานของ UNGPs การดำเนินงานของภาครัฐและภาคธุรกิจเพื่อขับเคลื่อนหลักการ UNGPs แผนการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้แทนภาคประชาสังคมในพื้นที่ จากนั้นในช่วงท้ายของการประชุมจะเป็นการแบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายถึงสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ซึ่งหวังกังวล พร้อมทั้งได้ขอให้แต่ละกลุ่มพิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญลำดับต้น 3 ประเด็นในพื้นที่ซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(4) การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของภาคประชาสังคม และการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 1

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights : AICHR) มูลนิธิมานุษยะ และเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อกระบวนการ UPR จัดการประชุมฯ ระหว่างวันที่ 2 - 3 กันยายน 2560 ณ โรงแรมสามพราน ริเวอร์ไซด์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของภาคประชาสังคม รวมถึงรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(5) การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของภาคประชาสังคม และการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 2

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights : AICHR) มูลนิธิมานุษยะ และเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อกระบวนการ UPR จัดการประชุมฯ ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่

28 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2561 ณ โรงแรมดิ เอ็มเมอรัลด์ กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมรับฟังการอภิปราย ผลการศึกษาสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยของภาคประชาสังคม ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(6) การรับรองการเยือนของคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนกับบรรษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่นๆ ของสหประชาชาติ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises)

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ รับรองการเยือนของคณะทำงานสหประชาชาติ ในช่วงระหว่างวันที่ 26 มีนาคม - 4 เมษายน 2561 โดยคณะทำงานสหประชาชาติ ได้หารือร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค (สงขลา เชียงใหม่ ขอนแก่น สมุทรสาคร) เพื่อติดตามสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของไทย จากนั้น ได้ออกรายงานสรุปผลการเยือนไทยเบื้องต้น รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนไทยให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มองว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนทั้งในชั้นการเตรียมการ การรับรองการเยือน การหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ โดยข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากคณะทำงานสหประชาชาติ ได้ถูกนำไปประมวลประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

(7) การประชุมเพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในระดับพื้นที่ (Second Regional Consultation)

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นำข้อมูลสถานการณ์ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนที่ได้จากการลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลในระดับภูมิภาค การประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ การเยือนของคณะทำงานสหประชาชาติ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ในช่วงปี 2559-2561 มาประมวล และจัดทำเป็นร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (Zero Draft) จากนั้น ได้ร่วมกันลงพื้นที่ระดับภูมิภาค 5 ภูมิภาค (ระยอง-สงขลา-เชียงใหม่-ขอนแก่น-กรุงเทพฯ) เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้วิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการฯ เพื่อจะได้รวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ มาประกอบการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ

(8) การรับฟังความเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนผ่านทางเว็บไซต์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และไปรษณีย์

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้นำร่างแผนปฏิบัติการฯ ขึ้นสู่เว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อให้สาธารณชนเข้ามาแสดงความคิดเห็น โดยมีกำหนดตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2561 รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ประสงค์แสดงความคิดเห็น หรือจัดส่งข้อเสนอแนะทางไปรษณีย์ได้ เพื่อจะได้นำข้อคิดเห็นต่างๆ ไปประกอบการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ

(9) การหารือร่วมกับผู้แทนหน่วยงานสหประชาชาติในประเทศไทยเพื่อรับฟังความเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) จัดเวทีการหารือเกี่ยวกับร่างแผนปฏิบัติการฯ ร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานสหประชาชาติในประเทศไทย เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 ณ สำนักงานสหประชาชาติ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้นำไปประกอบการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ ต่อไป

(10) การหารือร่วมกับภาคประชาสังคมเพื่อรับฟังความเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงการต่างประเทศ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights: OHCHR) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ในวันที่ 23 สิงหาคม 2561 ณ โรงแรมไมด้า ดอนเมือง กรุงเทพฯ เพื่อให้ภาคประชาสังคมได้วิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับการสะท้อนจากภาคประชาสังคมมาประกอบการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ ต่อไป

(11) การหารือร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อรับฟังความเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) จัดการประชุมกลุ่มย่อยรายประเด็น (Cluster Group Meeting) ตามประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในร่างแผนปฏิบัติการฯ ระหว่างวันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2561 ณ โรงแรมโนโวเทล สุขุมวิท 20 กรุงเทพฯ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องตามประเด็นหลัก (Key Priority Area) ทั้ง 4 ประเด็น ที่กำหนดไว้ในร่างแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้ (1) แรงงาน (2) ชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (3) นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (4) การลงทุนระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ

(12) การหารือร่วมกับภาคธุรกิจเพื่อรับฟังความเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) จัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานภาคธุรกิจเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 ณ โรงแรมโนโวเทล สุขุมวิท 20 กรุงเทพฯ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ จากภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในส่วนของกรณีดำเนินงานตามเสาที่ 2 ซึ่งเป็นการกำหนดความคาดหวังต่อการดำเนินการของภาคธุรกิจให้เคารพสิทธิมนุษยชน

(13) การวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการฯ ในขั้นสุดท้าย กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ปรับแก้ร่างแผนปฏิบัติการฯ ตามที่ได้หารือกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งองค์การระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม ภาครัฐ และภาคธุรกิจ ในขั้นสุดท้ายเรียบร้อยแล้ว จากนั้น จึงได้นำร่างแผนปฏิบัติการฯ ขึ้นสู่เว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเพื่อขอรับฟังความเห็นในขั้นสุดท้าย ก่อนที่จะปรับแก้ และเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีตามกระบวนการต่อไป

(14) การปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ ในขั้นสุดท้ายเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการฯ ในขั้นสุดท้ายมาปรับแก้ร่างแผนปฏิบัติการฯ ให้มีความสมบูรณ์ และนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามลำดับ ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2562 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติ ว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

นอกเหนือจากกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้น หลายภาคส่วนได้มีการจัดประชุมเพื่อพิจารณาร่างแผนปฏิบัติการฯ โดยเชิญผู้แทนกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเข้าร่วมรับฟัง และหลายหน่วยงานได้จัดส่งข้อเสนอแนะต่อร่างแผนปฏิบัติการฯ มายังกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในรูปของจดหมาย และอีเมล ซึ่งข้อมูล และข้อคิดเห็นทั้งหมดล้วนเป็นประโยชน์ และช่วยนำมาเติมเต็มให้ร่างแผนปฏิบัติการฯ มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น

## 2.2 ประเด็นหลัก (Key Priority Area) ที่บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้รวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการลงพื้นที่ ข้อเสนอแนะที่ได้รับเป็นหนังสือ ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ข้อเสนอแนะจากคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน กับบรรษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่นๆ ของสหประชาชาติ (UN Working Group on the issues of human rights and transnational corporations and other business enterprises) ข้อมูลจากการประมวลสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งข้อสรุปจากการให้ผู้เข้าร่วมประชุมในระดับพื้นที่เลือก 3 ประเด็นหลักที่ควรเร่งแก้ไขในแต่ละพื้นที่ และได้นำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2561 เพื่อให้คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาคัดเลือกประเด็นสำคัญลำดับต้นที่ควรบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว ได้คัดเลือกประเด็นดังต่อไปนี้ ให้เป็นประเด็นหลัก (Key Priority Area) ที่บรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565)

- 1 แรงงาน
- 2 ชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 3 นักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- 4 การลงทุนระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ

ทั้งนี้ เนื่องจากทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น เป็นประเด็นที่ได้รับการสะท้อนในหลายพื้นที่ โดยมีลักษณะ รูปแบบ ปัญหา และกิจกรรมที่หลากหลาย เกี่ยวข้องกับบุคคล ชุมชน และสังคมในวงกว้าง อีกทั้งประเด็นยังมีความซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับมิติทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไขในลำดับแรก

## 2.3 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน กับแผนและนโยบายระดับชาติอื่น ๆ รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในหลายมิติ อาทิ

(1) การสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม โดยแผนปฏิบัติการฯ มุ่งแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติ ด้านสิทธิแรงงานและการประกอบอาชีพ โดยอาศัยเหตุทางเพศ ความพิการด้านร่างกาย สถานะ หรือเหตุอื่น เพื่อสร้างความเสมอภาคให้กับประชาชนในการเข้าถึงโอกาสการทำงาน

(2) การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแผนปฏิบัติการฯ ได้เน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ การดำเนินโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องทำการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) โดยเน้นถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของภาคธุรกิจ ทั้งการประกอบธุรกิจภายในหรือการลงทุนข้ามพรมแดน อีกทั้งยังต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าว เข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง และในกรณีที่ได้รับผลกระทบจะได้ต้องรับการเยียวยาอย่างเป็นธรรมโดยไม่ล่าช้า

(3) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งมีเป้าหมายให้เป็น “ภาครัฐของประชาชน และเพื่อประชาชน” โดยแผนปฏิบัติการฯ ให้ความสำคัญกับการสร้างหรือปรับปรุงกลไกการร้องทุกข์และการเยียวยาให้มีประสิทธิภาพ มีกลไกการติดตามและรายงานผลให้กับประชาชนผู้ร้องเรียนผ่านทางช่องทางสื่อสารหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ในประเด็นการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ในประเด็นการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ การปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย เพื่อเอื้อต่อการทำธุรกิจและการใช้ชีวิตประจำวัน การประกอบธุรกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศจะต้องเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงบริบทต่างๆ พร้อมทั้งกำกับและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยุติธรรม เสมอภาค เท่าเทียม ถูกต้องตามหลักนิติธรรม และเป็นไปตามปณิญาสาธก

วาระแห่งชาติ “สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” วาระแห่งชาติฯ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2560 ซึ่งประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนได้ถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญของวาระแห่งชาติฯ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะมีได้กล่าวถึงภาคธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเอาไว้โดยตรง แต่ได้มีการย้ำถึงการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility)<sup>2</sup> เพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและกำหนดตัวชี้วัดธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น<sup>3</sup>

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดทำ ขั้วเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ปัจจุบัน คือ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ซึ่งมีผล บังคับใช้ระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2561) ซึ่งแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนใน ภาพรวม โดยแบ่งการคุ้มครองตามประเด็นสิทธิมนุษยชน 11 ด้าน และ 15 กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งรวมถึงการคุ้มครอง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิแรงงาน สิทธิในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ จึงสามารถเชื่อมโยงเข้ากับ ประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนได้ แม้ว่าจะไม่ได้รับรองหลักการ UNGPs ไว้โดยตรง แต่ได้มีการเน้นย้ำถึงความ รับผิดชอบต่อภาคเอกชนที่ต้องเคารพสิทธิมนุษยชน บทบาทของ ISO 26000 และ Corporate Social Responsibility (CSR) ด้วย สำหรับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำนั้น จะมีการอ้างอิง และ เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการฯ ด้วย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) หลายเป้าหมายสอดคล้อง กับแผนปฏิบัติการฯ อาทิ เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุน นวัตกรรม และเป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559 มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตามพันธกรณีภายใต้กติกาฯ ซึ่งมีประเด็นสิทธิมนุษยชนที่สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจ อาทิ สิทธิด้านแรงงาน สิทธิด้านสุขภาพอนามัย สิทธิชุมชน เป็นต้น

กลไก Universal Periodic Review (UPR) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวง การต่างประเทศ ในการดำเนินงานตามกลไก UPR โดยเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 ที่ผ่านมา ประเทศไทย ได้เข้ารับการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส ซึ่งผลจากการทบทวนรายงาน UPR ในครั้งนั้น ประเทศไทยได้ให้คำมั่นโดยสมัครใจ (Voluntary Pledge) ที่จะส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจ พร้อมทั้งได้ตอบรับข้อเสนอแนะจากประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศ สวีเดน ที่เสนอให้ประเทศไทยพัฒนา จัดทำ และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ เพื่ออนุวัติการตามหลักการ UNGPs

2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564), หน้า 78  
3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564), หน้า 67



## 2.4 กรอบระยะเวลาบังคับใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 จะมีกำหนดระยะเวลาบังคับใช้ 4 ปี โดยจะเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2562-2565 ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2561-2565) อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ตลอดจนการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

## สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

### 3.1 แผนปฏิบัติการด้านแรงงาน

#### 3.1.1 สถานการณ์ในภาพรวม

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของแรงงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยได้ปรับปรุงกฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มความคุ้มครองและสวัสดิการของแรงงาน และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อาทิ การปรับค่าแรงขั้นต่ำทั่วประเทศเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 1 เมษายน 2561 การประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 และ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ฯลฯ รวมทั้งปัจจุบันกระทรวงแรงงานได้ยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและขจัดการใช้แรงงานบังคับ พ.ศ. .... ซึ่งเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่แรงงานกรณีต่างๆ เช่น กรณีว่างงาน นายจ้างหยุดกิจการชั่วคราว หรือกรณีที่เกิดเหตุทำให้ตนเองบาดเจ็บ ทูพพลภาพ และตาย รวมทั้งขยายกลุ่มผู้ได้รับความคุ้มครอง เช่น กลุ่มลูกจ้างชั่วคราวของส่วนราชการ และลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานในประเทศ และไปประจำทำงานในต่างประเทศ ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีผู้ปฏิบัติงาน (แรงงานในระบบ) เป็นจำนวนทั้งสิ้น 16,872,900 คน และผู้ปฏิบัติงาน (แรงงานนอกระบบ) จำนวนทั้งสิ้น 20,774,300 คน<sup>4</sup>

รัฐบาลได้ดำเนินการต่างๆ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของแรงงาน รวมทั้งได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศหลายฉบับ โดยฉบับล่าสุดประกอบด้วยอนุสัญญาฯ ฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006 (Promotional Framework for Occupational Safety and Health Convention, 2006: C187) ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทางทะเล ค.ศ. 2006 (Maritime Labour Convention, 2006: MLC, 2006) ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2559 อนุสัญญาฯ ฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ) ค.ศ. 1958 (Discrimination Employment and Occupation Convention, 1958: C111) ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560 และพิธีสารปี 2014 ส่วนเสริมอนุสัญญาฯ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930 (Protocol of 2014 to the Forced Labour Convention, 1930: P29) ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561 และล่าสุดอนุสัญญาฯ ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคการประมง ค.ศ. 2007 (Work in shing Convention, 2007: C188) ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2562

ปัจจุบันรัฐบาลได้ดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวมากกว่า 2 ล้านคน<sup>5</sup> ซึ่งช่วยให้แรงงานสามารถทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย ได้รับความคุ้มครองและเข้าถึงบริการและสวัสดิการของรัฐเท่าเทียม นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการป้องกันไม่ให้เกิดการค้ามนุษย์ในด้านแรงงานในทุกช่องทาง

4 สถิติแรงงานประจำปี พ.ศ.2560 ของกระทรวงแรงงาน

5 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน แถลงความคืบหน้าการดำเนินการพิสูจน์สัญชาติในภาคประมง เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

โดยประเทศไทยได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน และบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการจ้างแรงงานกับประเทศเวียดนาม กัมพูชา พม่า และลาว เพื่อขยายมิติความร่วมมือด้านแรงงานจากฉบับเดิมในสาขาสำคัญ อาทิ ความร่วมมือทางวิชาการ และการพัฒนาฝีมือแรงงาน นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 โดยรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้นายจ้างขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้ขยายระยะเวลาหลายครั้ง ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติการผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว พม่า ที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดได้ทำงานในประเทศไทยต่อไประยะหนึ่งตามประกาศเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ประเทศไทยจำเป็นต้องพึ่งพิงแรงงานขั้นพื้นฐานจากประเทศเพื่อนบ้าน และมติคณะรัฐมนตรียังได้มีคำสั่งให้ทุกจังหวัดจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวในประเทศไทยจังหวัด เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานเรื่องการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวในจังหวัดด้วย<sup>6</sup> ซึ่งเป็นการแสดงถึงความตั้งใจจริงที่จะพัฒนามาตรฐานแรงงานไทยให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing - IUU) โดยในปี พ.ศ. 2558 ได้จัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) เพื่อเป็นศูนย์กลางความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา IUU นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฝ้าระวังและคาดการณ์สถานการณ์ด้านการประมงและพัฒนามาตรการควบคุม ตรวจสอบ และติดตาม IUU โดยออกพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พร้อมทั้งมีการออกระเบียบควบคุมสถานการณ์ IUU มากกว่า 100 ฉบับ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2558 เห็นชอบแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม พ.ศ. 2558-2562 และแผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย นโยบายแห่งชาติด้านการจัดการประมงทะเล พ.ศ. 2558 - 2562 ที่สำคัญ คณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561 เห็นชอบแนวทางการพัฒนาการประมงของประเทศให้ปลอดจากสัตว์น้ำและสินค้าประมงผิดกฎหมาย (IUU - Free Thailand) เพื่อแสดงความมุ่งมั่นที่จะผลักดันการประมงทั้งระบบของไทยมีมาตรฐานสากล และเป็นที่ยอมรับในหมู่ประชาคมระหว่างประเทศ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561 เห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการประมงปลอดจากสัตว์น้ำและสินค้าประมงจากการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแล ขับเคลื่อน และผลักดันเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และบรรลุผลสำเร็จ

ประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในด้านแรงงาน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมประมงและประมงต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมา นายกรัฐมนตรีได้ประกาศให้การปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเน้นการดำเนินงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ และการดำเนินคดีอย่างจริงจังต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งภายหลังจากการประกาศวาระแห่งชาติดังกล่าว รัฐบาลได้มีนโยบายที่ชัดเจนในการ “จัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป” เพราะถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน โดยในเชิงนโยบายได้มีการเพิ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อสนับสนุนการปราบปรามการค้ามนุษย์ในทุกด้าน ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายให้มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น รวมทั้งร่างกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฟ้องร้องคดี การฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหายและการคุ้มครองพยาน ตลอดจนมีมาตรการ

6 รายงานภาวะสังคมไทย ไตรมาศสี่และภาพรวม ปี 2560 ของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คุ้มครอง ป้องกันที่ตีขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงในการตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ รวมถึงปรับปรุงการทำงานหลายด้านให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยมีผลงานเป็นรูปธรรม อาทิ มีการนำตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์มาลงโทษ ทั้งมาตรการทางปกครอง วินัย การดำเนินการทรัพย์สินทางแพ่งและอาญา อีกทั้งการทำงานของพนักงานสอบสวนมีการเร่งรัดการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ให้เสร็จเร็วขึ้นจากระยะเวลาที่ใช้ในการสอบสวนโดยเฉลี่ย 72 วัน ในปี พ.ศ. 2559 เป็น 69 วัน ในปี พ.ศ. 2560 และในชั้นพนักงานอัยการ ใช้เวลาพิจารณาลดลง จากโดยเฉลี่ย 38 วัน ในปี พ.ศ. 2559 เหลือ 28 วัน ในปี พ.ศ. 2560 นอกจากนี้ในชั้นศาลได้ใช้ระยะเวลาพิจารณาเร็วขึ้นต่อเนื่อง โดยปัจจุบันได้มีการเปิดแผนกคดีค้ามนุษย์ขึ้นในศาลอาญาซึ่งจะทำให้มีผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ตลอดจนเข้าใจในปัญหาและวิธีพิจารณาที่กำหนดขึ้นเป็นพิเศษ ทำให้การดำเนินกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรัดกุม รวดเร็ว และเป็นธรรมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ยังให้สิทธิผู้เสียหายในการร้องขอค่าเสียหายและให้ศาลสามารถมีคำพิพากษา เรื่อง ค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ (Punitive damage) ได้พัฒนาการต่างๆ ที่กล่าวมาทำให้จำนวนคดี ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลให้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยยกระดับจาก Tier 2 Watch list เป็น Tier 2 ในปี 2561

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ดำเนินโครงการเพื่อสร้างสุขภาพะแรงงานนอกระบบและพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพจิตเพื่อช่วย “ลดทุกข์ สร้างสุข” ในกลุ่มแรงงาน ทั้งในเรื่องการอบรมสุขภาพะแกนนำแรงงานนอกระบบ การสร้างแรงจูงใจแรงงานนอกระบบเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพเพื่อเพิ่มความสุขและลดความเครียดในชีวิตแรงงานนอกระบบ ทั้งนี้ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ พบว่า แกนนำแรงงานนอกระบบมีค่าเฉลี่ยความสุข เท่ากับ 32.36 คะแนน จากเดิมที่มีอยู่ 30.28 คะแนน (27 - 32 คะแนน หมายถึง มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป) และค่าเฉลี่ยความเครียด เท่ากับ 4.14 คะแนน จากเดิม 5.08 คะแนน (0 - 4 คะแนน หมายถึง เครียดน้อย) ซึ่งส่งผลให้มีระดับความสุขเพิ่มขึ้นและมีระดับความเครียดลดน้อยลง<sup>7</sup>

สำหรับการส่งเสริมคนพิการให้เข้าสู่การมีอาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น กระทรวงแรงงานและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ประกาศความร่วมมือสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานคนพิการเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานที่ดีขึ้น โดยการตั้งเป้าการจ้างงานคนพิการ จำนวน 10,000 คน และยังเกิดบันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อประสานความร่วมมือให้เกิดการจ้างงานคนพิการในชุมชนเพื่อทำงานในหน่วยงานของรัฐภายใต้กระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ โครงการประชารัฐเพื่อสังคม ยังมีส่วนช่วยจ้างงานคนพิการได้ทำงานเพิ่มขึ้น อีกทั้งภาคธุรกิจหลายแห่ง รวมทั้งสถาบันการศึกษาได้มีความพยายามในการจ้างงานคนพิการเช่นกัน

ในส่วนของส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุนั้น กระทรวงแรงงานได้เตรียมการในการออกกฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำรายชั่วโมงสำหรับลูกจ้างผู้สูงอายุ รวมทั้งเปิดศูนย์ให้บริการจัดหางานแก่ผู้สูงอายุ และออกมาตรการทางภาษีเพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานภาคเอกชนจ้างแรงงานผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เข้าทำงาน โดยเอกชนสามารถใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ถึงร้อยละ 100 ของเงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างสูงอายุ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2560 และประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 290) ลงวันที่ 14 มีนาคม 2560

7 รายงานประจำปี 2559 กองทุนการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

โดยให้เริ่มใช้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มใน หรือ หลังวันที่ 1 มกราคม 2559 เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อช่วยสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้ทำงานต่อ มีรายได้หลังเกษียณที่เพียงพอ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และบรรเทาภาระงบประมาณภาครัฐด้านสวัสดิการชราภาพในระยะยาวด้วย เนื่องจากประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Aged Society) ในปี 2564

### 3.1.2 ข้อท้าทาย

จากการลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งการหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ อย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2559-2562 พบว่ายังมีข้อท้าทายหลายประการที่ประชาชนคาดหวังให้รัฐบาลเร่งรัดในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแรงงาน สรุปได้ดังนี้

การเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 และ 98 (สิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง) 189 (แรงงานทำงานบ้าน) และอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families: ICRMW) รวมถึงการส่งเสริมการปฏิบัติตามปฏิญญาไตรภาคีเรื่องหลักการว่าด้วยสถานประกอบการข้ามชาติและนโยบายสังคม (The Tripartite declaration of principles concerning multinational enterprises and social policy หรือ MNE declaration)

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ โดยเฉพาะการแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงาน สวัสดิการ การจัดหางาน การจ้างงาน การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และการประกันสังคม เพื่อลดช่องว่างในทางปฏิบัติ และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ฯลฯ

การพัฒนาระบบบริหารจัดการแรงงานทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กำหนดวิธีการเข้าถึงสิทธิของหน่วยงานและนายจ้าง เพื่อให้ นายจ้างสามารถตรวจสอบรายละเอียดของแรงงานได้

การออกไปอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวให้มากขึ้นทะเบียนและขอรับใบอนุญาตทำงาน กำกับ ดูแลการออกใบอนุญาตทำงานไม่ให้มีการทุจริต รวมทั้งกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานผู้ให้เบาะแสกรณีทุจริตจากการให้บริการออกใบอนุญาตทำงาน

การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ให้กับแรงงาน ควรเผยแพร่องค์ความรู้ ทักษะ การใช้เทคโนโลยี ตลอดจนความรู้ด้านกฎหมาย สิทธิ สวัสดิการแรงงาน ความปลอดภัยในอาชีพะอนามัย ช่องทางการขอรับบริการ และความช่วยเหลือจากรัฐ รวมถึงกลไกและช่องทางการร้องเรียน ผ่านทางสื่อหลากหลายรูปแบบ และจัดทำเป็นหลายภาษาเพื่อให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าใจได้ง่าย

การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเล็อกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เมื่อปี 2560 โดยกำกับดูแลธุรกิจบันเทิงให้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานอย่างเต็มที่ และพิจารณายกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 โดยเฉพาะความผิดทางอาญาสำหรับผู้ค้าประเวณี

การส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้พิการทางเพศ สนับสนุนให้เพิ่มความพยายามยิ่งขึ้นในการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานคนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้พิการทางเพศ ที่เหมาะสมกับทักษะ ความสามารถ และความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนฝึกทักษะการประกอบอาชีพให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าว เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงาน และใช้ประโยชน์จากกองทุนต่างๆ เพื่อช่วยผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้พิการทางเพศได้งานทำและเสริมสร้างศักยภาพอย่างแท้จริง

การจัดการเล็อกปฏิบัติในการจ้างงานและการทำงาน ทบทวนและแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองและจัดการเล็อกปฏิบัติในการจ้างงานในทุกกรณี ทบทวนพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะมาตรา 17 ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ รวมถึงกลไกการร้องเรียนของพระราชบัญญัติฯ ให้กับทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานอย่างเท่าเทียมโดยปราศจากการเล็อกปฏิบัติทางเพศ แก้ไขปัญหากรณีการถูกเลิกจ้างเนื่องจากตั้งครรภ์ การบังคับตรวจ HIV/AIDS ก่อน/ระหว่างทำงาน การจัดการปัญหาการเล็อกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อ HIV/AIDS ในที่ทำงาน การไม่ให้โอกาสผู้หญิงในการเลื่อนตำแหน่ง การเล็อกปฏิบัติเนื่องจากถิ่นกำเนิด สัญชาติ เชื้อชาติ ชนชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ ฯลฯ การล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศในที่ทำงาน การใช้ความรุนแรง การเล็อกปฏิบัติในการจ่ายค่าแรงสตรี การเล็อกปฏิบัติในการจ้างงานต่อกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ แรงงานสตรีในบางบริบทและสถานการณ์ เช่น คนทำงานบ้าน แรงงานข้ามชาติ ผู้ค้าบริการทางเพศ ฯลฯ

การได้รับค่าแรง/ค่าจ้างที่เป็นธรรม พิจารณากำหนดนโยบายการจ่ายอัตราค่าจ้างขั้นต่ำกับแรงงานทุกกลุ่ม และทุกภาคธุรกิจโดยเท่าเทียมกัน กำหนดมาตรการที่รองรับค่าแรง/ค่าจ้างที่เป็นธรรม การจ่ายเงินที่ตรงต่อเวลา มีหลักฐานการจ่าย และการหักค่าจ้างที่ชัดเจนตามกฎหมาย รวมทั้งพัฒนากลไก มาตรการ หรือนโยบายเพื่อกำหนดขั้นต่ำได้ในกรณีการปรับค่าแรงให้เป็นธรรม เหมาะสม และสอดคล้องกับค่าครองชีพทุกปี

สภาพการทำงานที่เหมาะสม เสนอให้สร้างสภาพงานที่มีคุณค่า สิทธิ เสรีภาพ สวัสดิการ เท่าเทียม ตามมาตรฐานสากลเกี่ยวกับ Decent Work

การเข้าถึงสุขภาพของแรงงาน กำกับให้นายจ้างดูแล รักษา หรือรับรองหลักประกันสุขภาพให้กับแรงงาน และรับรองสิทธิในการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้กับแรงงาน รวมถึงแรงงานข้ามชาติ โดยไม่เลือกปฏิบัติ

การดูแลบุตรของแรงงาน รับรองสิทธิของบุตรของแรงงานข้ามชาติในการเข้าถึงการศึกษา

การรวมกลุ่มของแรงงาน ส่งเสริมสิทธิในการรวมตัวและต่อรองของลูกจ้างต่างชาติในประเทศไทย โดยเรียกร้องให้แก้ไขพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เพื่อให้ลูกจ้างต่างชาติมีสิทธิก่อตั้งสหภาพแรงงาน และดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการสหภาพแรงงาน รวมทั้งมีสิทธิเป็นที่ปรึกษาสหภาพแรงงาน

ในการเจรจาต่อรอง นอกจากนั้น ยังมีการเสนอให้ศึกษารูปแบบการจัดตั้ง Social & Economic Council ของต่างประเทศ เพื่อเป็นเวทีหลักของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการหารือประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นแรงงาน

การคำนึงถึงและแรงงานบังคับ นำมาตรการที่ใช้กับภาคการประมงมาดำเนินการดูแลสภาพแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมอื่น เช่น ภาคการเกษตรและการก่อสร้างที่มีแรงงานข้ามชาติทำงานเป็นจำนวนมากและพิจารณา กำหนดให้ธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงให้ทำการตรวจสอบและรายงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการ UNGPs นอกจากนั้น ยังมีการเสนอให้บังคับใช้กฎหมายเพื่อขจัดแรงงานเด็กอย่างเคร่งครัด

การคุ้มครองแรงงานจากการใช้เทคโนโลยีวิทยาการเข้ามาแทนที่แรงงาน ศึกษาและพิจารณากำหนด มาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองและเยียวยาแรงงานที่ถูกเลิกจ้างเพราะเหตุแห่งการเข้ามาแทนที่โดยเทคโนโลยี และวิทยาการ

การคุ้มครองแรงงานในระบบห่วงโซ่อุปทาน กำกับ ดูแล ให้ภาคธุรกิจที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทาน หรือ ระบบ แพรนไชส์ ให้ความคุ้มครองแรงงานในมาตรฐานเดียวกับบริษัทแม่

การคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ ให้ความรู้แก่แรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศให้เข้าใจถึงกลไก ในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานในประเทศปลายทาง

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการตรวจสอบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อองค์กรธุรกิจและรัฐวิสาหกิจ ที่ได้ประโยชน์จากการจัดซื้อ จัดจ้าง ของภาครัฐ รวมทั้งเสนอให้เพิ่มเงื่อนไขการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้กับภาคธุรกิจคู่สัญญาของรัฐและรัฐวิสาหกิจในกฎหมายและสัญญาจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ เสนอให้เพิ่มพนักงานตรวจแรงงานให้เพียงพอ กับจำนวนแรงงานที่ต้องการรับบริการจากรัฐ เพิ่มจำนวนล่ามให้เพียงพอที่จะช่วยตรวจแรงงาน และพัฒนาศักยภาพ พนักงานตรวจแรงงานให้สามารถเข้าถึงสถานที่ทำงานในทุกรูปแบบ

การดำเนินการต่อภาคธุรกิจ เสนอให้จัดทำโครงการนำร่องร่วมกับภาคเอกชนเพื่อเป็นตัวอย่าง ให้กับผู้ประกอบการต่างๆ ในการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทุกประเภทและทุกกิจการ เคารพหลักการสิทธิมนุษยชน ป้องกันและปราบปรามสถานประกอบการที่ก่อตั้งโดยผิดกฎหมาย กำหนดมาตรการ ให้ภาคธุรกิจทุกขนาดจัดทำรายงานการประเมินผลสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) และเปิดเผยรายงานฯ ต่อสาธารณะ ตรวจสอบการเลิกกิจการและการจดทะเบียนเพื่อป้องกันการใช้หลักการ เรื่องนิติบุคคลเพื่อหลบเลี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา กำหนดมาตรการควบคุมนายจ้างให้ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน นำมาตรการที่ใช้กับภาคการประมงมาดูแลสภาพแรงงานในภาคอุตสาหกรรมอื่น เช่น ภาคการเกษตรและการก่อสร้าง เผยแพร่ความรู้หลักการ UNGPs และแผนปฏิบัติการฯ ให้กับภาคธุรกิจทุกขนาด ตลอดจนบริษัทสาขา และกลุ่มห่วงโซ่อุปทาน ฯลฯ

### 3.1.3 แผนปฏิบัติการ (พ.ศ. 2562-2565)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.1.2 และนำมาจัดกลุ่มโดยกำหนดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งแผนกิจกรรมซึ่งระบุหน่วยงานรับผิดชอบ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ตัวชี้วัด ตลอดจนความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือปฏิบัติต่อไป อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้การติดตามประเมินผลสามารถทำได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยแยกเป็น 3 เสาหลักตามแนวทางของหลักการ UNGPs ดังนี้



## เสาที่ 1 หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครอง (Protect)

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
1.	การเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาระหว่างประเทศ	ศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ILO 98 และ 189 โดยประเมินจากสถานการณ์และบริบทของประเทศไทย	- กระทรวงแรงงาน	2562	มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ILO 98 และ 189 ภายในปี 2562	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 5
		ศึกษาปฏิญญาไตรภาคีเรื่องหลักการว่าด้วยสถานประกอบการข้ามชาติและนโยบายสังคม (The Tripartite declaration of principles concerning multinational enterprises and social policy หรือ MNE declaration) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และพิจารณาแนวทางดำเนินงานเพื่อส่งเสริมปฏิญญา	- กระทรวงแรงงาน - กระทรวงการต่างประเทศ	2562-2563	มีการศึกษาปฏิญญาไตรภาคีเรื่องหลักการว่าด้วยสถานประกอบการข้ามชาติและนโยบายสังคมขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 5

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
2.	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับ การคุ้มครองแรงงาน การจัดสวัสดิการสังคม การประกันสังคม การจ่าย ค่าจ้างขั้นต่ำ ที่ยังมีช่องว่าง ระหว่างกฎหมายและทางปฏิบัติ และพิจารณาปรับปรุง หรือ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล	- กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนกฎหมายที่ได้รับ การปรับปรุงแก้ไข	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาค ทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
		ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาปรับปรุง หรือ พัฒนาให้สอดคล้องกับ อนุสัญญาองค์การแรงงาน ระหว่างประเทศ (ILO Convention) ฉบับที่ 138 และ 182 และพิธีสาร ค.ศ. 2014 ของอนุสัญญาว่าด้วยแรงงาน บังคับขององค์การแรงงาน ระหว่างประเทศ ค.ศ. 1930	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนครั้งที่มีการประชุมทบทวน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาค ทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	ประเด็น	ศึกษาหลักการทั่วไปขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดหางานอย่างเป็นธรรม (ILO General Principles and Operational Guidelines on Fair Recruitment) และทบทวนกฎหมายและแนวปฏิบัติที่บังคับใช้อยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการฯ ดังกล่าว	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>
		ทบทวนนโยบายการจ้างแรงงานในพื้นที่ชายแดนในลักษณะที่มุ่งคุ้มครองคนทำงานที่มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้แล้วทุกฉบับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งคุ้มครองสมาชิกที่เป็นผู้ติดตาม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนตามอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามชาติ (ASEAN Consensus on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers)	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนนโยบายที่มีการทบทวน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		พิจารณาแนวทางปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมาตรฐานสากล เช่น พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		ทบทวนกฎหมายและระบบประกันสังคม โดยพิจารณา (1) ปรับปรุงเงื่อนไขสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน (2) การมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการบริหารจัดการกองทุนประกันสังคม (3) การเข้าถึงกองทุนฯ ของแรงงานทุกประเภทอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ (4) การให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างที่เกษียณอายุ (5) ความสอดคล้องกับหลักการของ ILO	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนสิทธิประโยชน์ หรือ หลักเกณฑ์ที่ได้มีการทบทวน หรือปรับปรุง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 3, 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับกรจ้างงานภาครัฐ เพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่ลูกจ้างของส่วนราชการ	- สำนักงาน ก.พ.	2562-2565	จำนวนครั้งที่มีการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		ศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำกับดูแลธุรกิจสถานบันเทิงให้ปฏิบัติตามกฎหมาย	- สำนักงานตำรวจ - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	2562-2565	มีการประชุมและศึกษาเพื่อทบทวนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และหารือกับธุรกิจสถานบันเทิง และพนักงานบริการ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - SDGs เป้าหมายที่ 5 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
3.	การพัฒนา ระบบบริหาร จัดการแรงงาน	จัดทำระบบจัดเก็บข้อมูล รายละเอียดของแรงงาน เพื่อให้หน่วยงานและนายจ้าง สามารถตรวจสอบรายละเอียด ของแรงงานได้	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	ระบบจัดเก็บข้อมูล ที่มีประสิทธิภาพ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการ บริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
4.	การจัดหางาน	พัฒนามาตรการควบคุมและ ตรวจตราการจัดหางาน ที่เป็นธรรม	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	- ตรวจสอบบริษัทจัดหา งานให้คนงานไป ทำงาน ในต่างประเทศ - มีทะเบียนผู้ประกอบการ จัดหางาน ให้ประชาชนสามารถ ตรวจสอบได้	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาค ทางสังคม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบ การบริหารจัดการ ภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		จัดให้ผู้มีใบประกาศนียบัตรหรือเข้าสู่วาระวาระการคุ้มครองพยาน	- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	จำนวนพยานที่เข้าสู่ความคุ้มครอง 1 ได้รับความปลอดภัย	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 10, 25
5.	การพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ให้กับแรงงาน	อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน สิทธิแรงงาน ความปลอดภัยในการทำงาน ประกันสังคม แก่กลุ่มแรงงาน ซึ่งรวมถึงแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งพัฒนาสื่อหลากหลายรูปแบบ รวมถึงคู่มือเผยแพร่ความรู้ดังกล่าว ในภาษาที่แรงงานดังกล่าวสามารถเข้าใจได้ง่าย	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	- แรงงานต่างด้าวได้รับความรู้ความเข้าใจ ข้อมูลปฏิบัติเกี่ยวกับ การตกเป็นเหยื่อ ของการค้ามนุษย์ - จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม - ร้อยละของความรู้ ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น - จำนวนเอกสาร ที่ได้รับการเผยแพร่ ในภาษาต่างชาติ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
6.	การจัด การเลือกปฏิบัติ ในการจ้างงาน/ ทำงาน	การส่งเสริมอาชีพและ การจ้างงานให้กับคนพิการ ในสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐ โดยจัดให้มี เจ้าหน้าที่ประสานระหว่าง ผู้ประกอบการกับคนพิการ พร้อมทั้งระบบคัดกรอง ความสามารถคนพิการ เพื่อจัดหางานให้เหมาะสม 1) การจัดสภาพแวดล้อม การทำงานที่เหมาะสม กับคนพิการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ เข้าถึงทั้งด้านกายภาพ การบริการ องค์กร และอุปกรณ์ เครื่องมือ รวมทั้งคนพิการ สามารถเข้าถึงเครื่องมือและ อุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น รถเข็น คนพิการ หน้าจอคอมพิวเตอร์ แบบสัมผัส เป็นต้น เพื่อให้ คนพิการสามารถทำงานได้เหมือน กับผู้อื่นปฏิบัติงานทั่วไปในองค์กร	- กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน	2562 โครงการให้บริการ จัดหางานแก่ กลุ่มคนพิเศษ - กิจกรรมจัดหางาน ให้คนพิการมีงานทำ - กิจกรรมส่งเสริมคน พิการทำงานใน หน่วยงานภาครัฐ	เชิงปริมาณ - คนพิการได้รับ การส่งเสริมการมีงานทำ จำนวน 1,750 คน เชิงคุณภาพ - คนพิการได้รับ การส่งเสริมการมีงานทำ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 62 - คนพิการได้รับ การส่งเสริมการมีงานทำ ในหน่วยงานภาครัฐ 88 คน - ส่งเสริมให้คนพิการ ทำงานในหน่วยงานรัฐ ในอัตราส่วนตาม กฎหมายกำหนด 100: 1	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนา และเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากร มนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาค ทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8, 10 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	ประเด็น	<p>2) การพัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านคนพิการให้มี ความเชี่ยวชาญในการเป็น นักแนะแนวและสอนงานคนพิการ (Job Coach) โดยจะต้องมีการฝึกอบรมนักแนะแนวและ สอนงานคนพิการ (Job Coach) เพื่อประสานข้อมูลระหว่าง ผู้ประกอบการกับคนพิการ</p>	<p>- กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์</p>	2562-2565	<p>- สนับสนุนให้คนพิการมี งานทำและประกอบ อาชีพอิสระ ร้อยละ 90</p> <p>- มีมาตรการส่งเสริม ให้สถานประกอบการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดที่เอื้อ ต่อการใช้ชีวิต ของคนพิการ</p>	<p>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนา และเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากร มนุษย์</p> <p>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาค ทางสังคม</p> <p>- SDGs เป้าหมายที่ 8</p> <p>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 10</p>
		<p>พัฒนาประสิทธิภาพของกองทุน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ</p>	<p>- กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์</p>			

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	ประเด็น	พัฒนามาตรการและกลไกส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการจ้างงานเพิ่มขึ้น	- กระทรวงแรงงาน	ปี 2562 โครงการขยายโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุได้รับ การส่งเสริมการจ้างงานและมีรายได้ จำนวน 100,000 คน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 10</li> </ul>
	ประเด็น	พิจารณาแนวทางการส่งเสริมให้ผู้พิการสามารถประกอบอาชีพได้ ทั้งการเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ และการมีกิจการเป็นของตัวเอง	- กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงแรงงาน	ปี 2562 โครงการเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงาน กิจกรรม และส่งเสริมอาชีพ และส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้พิการซึ่งในเรือนจำ ศูนย์พัฒนาพลเมือง และสถานฝึกและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โครงการให้บริการจิตทางการแก่ผู้พิการและผู้พิการเฉพาะกิจกรม	เชิงปริมาณ จำนวนผู้ถูกคุมขังในเรือนจำ ศูนย์พัฒนาพลเมืองและสถานฝึกและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้รับ การแนะนำแนวอาชีพและส่งเสริมอาชีพ 10,000 คน เชิงปริมาณ แรงงานทุกกลุ่มได้รับ บริการส่งเสริม การมีงานทำ จำนวน 500 คน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ศึกษาความเป็นไปได้และผลกระทบการปรับกฎหมายแรงงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนครั้งที่ได้รับการทบทวนกฎหมายแรงงาน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8, 10 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		พิจารณามาตรการให้ความคุ้มครองทางสังคมแก่กลุ่มลูกจ้างที่เป็นแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกจ้างในภาคเกษตรและประมง ที่เป็นลูกจ้างตามฤดูกาล รวมถึงลูกจ้างทำงานบ้าน	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	มีมาตรการตรวจแรงงานข้ามชาติ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 และกลไกภายใต้พระราชบัญญัติฯ เพื่อรับทัศนคติของคนในสังคมให้เข้าใจและยอมรับความเสมอภาคและความเท่าเทียมระหว่างเพศ	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	2562-2565	- จำนวนสื่อที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ - จำนวนผู้เข้ารับการอบรม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 5, 10 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 8
		จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศกับภาคส่วนต่างๆ รวมถึงภาคธุรกิจ	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	ร้อยละความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความหลากหลายทางเพศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 5, 10 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 8
		ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการออกนโยบาย ระเบียบ หรือมาตรการป้องกันการลงทุนละเมิดทางเพศ และการใช้ความรุนแรงในสถานที่ทำงาน	- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน	2562-2565	- จำนวนสถานประกอบการที่เข้าร่วมมาตรฐานแรงงานไทยและได้รับการส่งเสริมเพื่อให้มีนโยบายป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 5, 8, 10 - UNGPs ข้อที่ 1, 2, 3, 5, 7, 8

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		พัฒนามาตรการป้องกันและจัดการปัญหา HIV/AIDS ในที่ทำงาน โดยการส่งเสริมการนำแนวทางปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและบริหารจัดการด้านเอชไอวีในสถานทำงาน ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านเอชไอวีในสถานที่ทำงาน	- กระทรวงแรงงาน - กระทรวงสาธารณสุข (คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ ด้านเอชไอวี)	2562-2565	จำนวนสถานประกอบการ/ลูกจ้างที่ได้รับบริการส่งเสริมฯ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 3, 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		พิจารณากำหนดมาตรการนโยบาย และกลไกส่งเสริมการจ้างงานสตรี ให้สตรีเข้ามามีบทบาทในระบบแรงงาน เพื่อสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับ การตรวจและส่งเสริม การจ้างงานสตรี ให้มีความเสมอภาค ระหว่างเพศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 5, 8, 10 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		<p>พิจารณากำหนดมาตรการและกลไกส่งเสริมการจ้างงาน กลุ่มเปราะบางอื่นๆ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ คนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และประชากรข้ามชาติ รวมถึงกลุ่มวิถีทางเพศ และอัตตลักษณ์ทางเพศ ให้เข้าสู่ระบบแรงงาน อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับหลักการด้านสิทธิมนุษยชนสากล</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงแรงงาน</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> <li>- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</li> <li>- สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ</li> </ul>	2562-2565	จำนวนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับพิจารณาอนุญาตทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 5, 8, 10</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>
7.	การได้รับค่าแรง/ค่าจ้างที่เป็นธรรม	<p>ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน โครงสร้างค่าจ้าง และพัฒนา กลไก มาตรการ หรือนโยบาย เพื่อปรับค่าแรงให้เป็นธรรม เหมาะสม สอดคล้องกับ ค่าครองชีพทุกปี</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงแรงงาน</li> </ul>	2562-2565	จำนวนครั้งที่มีการศึกษาหรือปรับค่าแรง	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
8.	สภาพการทำงานที่เหมาะสม	ศึกษามาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับสภาพการทำงานที่เหมาะสม (Decent Work for All) รวมถึงความปลอดภัย และอาชีวอนามัย และนำมาจัดทำเป็นข้อกำหนดหรือ ระเบียบ ตามที่เหมาะสม เพื่อให้เป็นแนวทางให้กับภาคธุรกิจในการดำเนินงาน	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนผลการศึกษา	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
9.	การเข้าถึงสุขภาพของแรงงาน	ให้บริการด้านสุขภาพแก่แรงงาน ทั้งการป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมสุขภาพ การศึกษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพ	- กระทรวงแรงงาน - กระทรวงสาธารณสุข	2562-2565	จำนวนผู้ประกอบการที่ได้รับการแพทย์	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 3, 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		พัฒนาระบบบริการสุขภาพที่เป็นมิตรแก่แรงงานต่างด้าว เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว เพื่อสร้างการเข้าถึงที่มีประสิทธิภาพ	- กระทรวงสาธารณสุข	2562-2565	มีกลไกในการให้บริการสาธารณสุขให้กับแรงงานต่างด้าว	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 3, 8, 10</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>
		ขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์สุขภาพดีวัยทำงาน (Wellness Center) ทั้งในหน่วยบริการสาธารณสุข และสถานประกอบการ	- กระทรวงสาธารณสุข	2562-2565	จำนวนโรงพยาบาลและสถานประกอบการที่ดำเนินการศูนย์สุขภาพดีวัยทำงาน (Wellness Center) เป็นไปตามเกณฑ์ที่กรมควบคุมโรคกำหนด	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 3, 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
10.	การดูแลบุตรของแรงงาน	แก้ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาของเด็กติดตามแรงงาน โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการทั้งในระบบ (รัฐและเอกชน) และนอกระบบ (กศน.)	- กระทรวงศึกษาธิการ	2562-2565	จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับ การส่งเสริมให้จัดสวัสดิการ นอกเหนือจาก ที่กฎหมายกำหนด (แห่ง/คน)	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 4, 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		การส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ โดยจดทะเบียน หรือจัดแจ้งกับ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยที่สถานประกอบการ จะได้รับการยกเว้นภาษีเพื่อให้เด็กซึ่งเป็นบุตรหลานของ พนักงาน/ลูกจ้างได้รับการดูแล พัฒนาให้มีพัฒนาการสมวัย	- กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนสถานประกอบการ ที่จดทะเบียน หรือจัดแจ้งการจัดตั้ง ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ในสถานประกอบการ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 11 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		<p>หารือกับภาคธุรกิจเพื่อกำหนดแนวทาง การส่งเสริมให้เกิดบริการที่คำนึงถึงเด็กในภาคธุรกิจ อาทิ การจัดเจ้าหน้าที่ในธุรกิจเครือข่ายมีสื่อดูแลช่องทางเฟซบุ๊ก และการจัดทำแอปพลิเคชัน หรือช่องทาง การรับแจ้งเหตุ ส่งต่อ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ กรณีเด็กได้รับผลกระทบจากกาใช้สื่อออนไลน์ หรือถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียน หรือการสนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัย โดยทำงานร่วมกับภาครัฐ และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</li> <li>- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</li> <li>- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</li> <li>- กระทรวงศึกษาธิการ</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- จำนวนกิจกรรม หรือ บริการของภาคธุรกิจ ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากการใช้สื่อออนไลน์</li> <li>- จำนวนกิจกรรม หรือ บริการของภาคธุรกิจ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากการใช้สื่อออนไลน์</li> <li>- มีการขยายผลสู่โรงเรียน</li> <li>- ร้อยละความกล้าแจ้งในกรณีให้คำปรึกษา และประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>
11.	การคุ้มครองและแรงงานบังคับ	<p>พิจารณานำมาตรการหรือกฎหมายแรงงานที่ใช้กับภาคการประมงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการดูแลสภาพแรงงานในภาคอุตสาหกรรมอื่น เช่น ภาคการเกษตรและ การก่อสร้าง ที่มีการจ้างแรงงานข้ามชาติทำงานเป็นจำนวนมาก</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</li> <li>- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</li> <li>- กระทรวงแรงงาน</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- จำนวนสถานประกอบการ กลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการตรวจ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็น กรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
12.	การคุ้มครอง แรงงานจาก การใช้ เทคโนโลยี วิทยาการ เข้ามาแทนที่ แรงงาน	พิจารณาจัดทำแผนงาน หรือ มาตรการรองรับ เยียวยา และให้ความช่วยเหลือ กลุ่มแรงงานที่ถูกเลิกจ้าง โดยให้ความช่วยเหลือฉุกเฉิน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	แผนงาน หรือ มาตรการ รองรับ เยียวยา และ ให้ความช่วยเหลือ กลุ่มแรงงาน ที่ถูกเลิกจ้างจากการ แทนที่โดยเทคโนโลยี	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
13.	การคุ้มครอง แรงงานใน ระบบห่วงโซ่ อุปทาน	ศึกษา และออกมาตรการ เพื่อให้ภาคธุรกิจมีห่วงโซ่ อุปทานมีระบบการบริหาร จัดการแรงงานได้ตามมาตรฐาน โดยมีมาตรฐานแรงงานไทย (TLS8001)	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนเรื่องที่ศึกษา	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
14.	การคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ	อบรมคนหางานก่อนเดินทาง ไปทำงานต่างประเทศโดยมีการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายของประเทศที่จะไปทำงาน และกลไกในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานในต่างประเทศปลายทาง ซึ่งรวมถึงการให้ความคุ้มครองแรงงานไทยที่ประสบปัญหาในต่างประเทศ และการให้คำแนะนำในการดูแลรักษาสุขภาพแก่แรงงานไทยในต่างประเทศ	- กระทรวงแรงงาน (กรมการจัดหางาน) - กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) - กระทรวงสาธารณสุข	2562-2565	- จำนวนคนหางานที่ได้รับการอบรมให้ความรู้ก่อนเดินทาง ไปทำงานต่างประเทศ - ปัญหาของแรงงานไทยในต่างประเทศ ได้รับการแก้ไขร้อยละ 90 - จำนวนครั้งของการให้คำแนะนำและข้อมูลในการดูแลสุขภาพแก่แรงงานไทย	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 10
15.	การดำเนินการต่อภาคธุรกิจ	ส่งเสริมให้สถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practice – GLP) ไปใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจของตน	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนสถานประกอบการ กิจการที่ได้รับการส่งเสริม จำนวน 1,000 แห่ง/ปี	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความเสมอภาค ในการแข่งขัน - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดเป็นกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ตรวจสอบ ตรวจสอบตรา สถานที่ บริการ สถานที่ประกอบการ และบริษัทจัดหางาน โดยเน้นตรวจสอบใบอนุญาตประกอบการ สัญญาจ้างแรงงาน สภาพการทำงาน และใบอนุญาตทำงาน (กรณีแรงงานต่างด้าว)	- สำนักงานคุ้มครองแห่งชาติ - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	- จำนวนผู้ร้องเรียนญาติจัดหางานได้รับ การตรวจสอบ - จำนวนสถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว ที่ได้รับการตรวจสอบ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - SDGs เป้าหมายที่ 8 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		กำกับ ดูแล และกำหนดให้ภาคธุรกิจขนาดใหญ่และธุรกิจที่จดทะเบียนเข้าตลาดหลักทรัพย์ ที่ใช้แรงงานข้ามชาติเป็นกำลังหลักในการผลิต จัดทำรายงานการประเมินผลด้านสิทธิมนุษยชนของธุรกิจ (Human Rights Due Diligence) เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกัน การแสวงหาประโยชน์จากแรงงาน โดยมีขอบ ทั่วนี้ รายงานดังกล่าว ต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อสร้างความรับรู้และง่ายต่อการสอบถาม อีกทั้ง ยังเป็นการให้ความโปร่งใส (transparency) และการตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) ตามหลักบรรษัทภิบาล	- กระทรวงอุตสาหกรรม - สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์	2562-2565	มีหนังสือเวียนถึงบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อเผยแพร่รายงานประเมินผล ด้านสิทธิมนุษยชนของธุรกิจ (Human Rights Due Diligence)	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน - SDGs เป้าหมายที่ 8, 12 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 17, 18, 19

## เสาที่ 2 หน้าที่ของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect)

ในส่วนของเสาที่ 2 จะกำหนดการดำเนินงานในลักษณะ “ความคาดหวังที่มีต่อภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ” เพื่อเป็นแนวทางให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจยึดเป็นหลักในการประกอบการต่อไป ทั้งนี้ ความคาดหวังดังกล่าวจะเป็นจุดตั้งต้น และเป็นแรงกระตุ้นให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจทุกขนาด ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจ

### 2.1 การปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน มาตรฐานแรงงาน และหลักการสิทธิมนุษยชน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องจัดให้มีคำประกาศ/คำแถลงนโยบายด้านการเคารพสิทธิมนุษยชนขององค์กร ซึ่งรวมถึงหลักการ UNGPs
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องดำเนินการตามมาตรฐานแรงงานไทย เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานอย่างเคร่งครัด
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน มาตรฐานแรงงาน และหลักการสิทธิมนุษยชนให้กับแรงงานในหน่วยงาน ทั้งนี้ ให้รวมถึงกฎหมายแรงงาน มาตรฐานแรงงาน และหลักการสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศ กรณีที่จะมีการตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน มาตรฐานแรงงาน และหลักการสิทธิมนุษยชน

### 2.2 สิทธิและสวัสดิการแรงงาน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีสวัสดิการให้กับแรงงานและครอบครัวของแรงงาน เช่น สถานที่ดูแลเด็กเล็กในที่ทำงาน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจไม่ควรจะบังคับให้แรงงานทำงานล่วงเวลา การทำงานล่วงเวลาจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือมีเหตุจำเป็น เช่น กรณีที่จะส่งผลให้งานเกิดความเสียหาย โดยควรมีการเสนอขอทำงานล่วงเวลาอย่างเป็นระบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับความจำเป็นของลักษณะงาน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรกำหนดมาตรการรับรอง หรือประกันสิทธิในสุขภาพให้กับแรงงานในหน่วยงาน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจที่ใช้แรงงานข้ามชาติควรจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการสรรหาแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามหลักการ “นายจ้างจ่าย” (employer pay principle)

## 2.3 การจัดการเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงาน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรกำหนดมาตรการ/นโยบายเพื่อแสดงเจตจำนงในการสนับสนุนโอกาสที่เท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน การรับเข้าทำงาน การจ่ายค่าชดเชย การเลิกจ้าง การเลื่อนตำแหน่ง รวมถึงจัดเงื่อนไขใดๆ ที่สร้างผลกระทบทางลบต่อลูกจ้างและผู้สมัครงานตามความเหมาะสม
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรกำหนดมาตรการ/นโยบายขององค์กรในการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศในสถานที่ทำงาน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรเพิ่มการจ้างงานสตรี กลุ่มชาติพันธุ์ คนพิการ คนสูงอายุ คนพื้นโชน ฯลฯ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม รวมทั้งกำหนดให้สถานประกอบการมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าว
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องไม่พิจารณาไม่จ้าง หรือเลิกจ้างด้วยสาเหตุของการติดเชื้อ HIV/AIDS

## 2.4 กลไกการร้องเรียน และเยียวยา

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีช่องทางการร้องเรียน/กลไกร้องทุกข์ภายในหน่วยงาน มีการเก็บข้อมูลที่เป็นความลับ มีการเปิดให้ร้องเรียนได้หลายช่องทาง ซึ่งจะต้องเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้โดยสะดวก รวดเร็ว สามารถติดตามผลการร้องเรียนได้ เช่น มีระบบร้องเรียนบนเว็บไซต์ ระบบร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ ฯลฯ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีการหรือเพื่อไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทระหว่างแรงงานก่อนนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยต้องเปิดโอกาสให้แรงงานเข้ามามีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรอง
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรกำหนดให้มีมาตรการเยียวยาความเสียหายให้กับแรงงาน กรณีที่แรงงานถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยการเยียวยาควรครอบคลุมถึงความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรกำหนดมาตรการ/กลไกเพื่อรองรับและแก้ปัญหาการเลิกจ้าง รวมทั้งจ่ายค่าชดเชยกรณีเลิกจ้างตามแนวทางที่กฎหมายกำหนด

## เสาที่ 3 หน้าทีของรัฐ และภาคธุรกิจในการเยียวยา (Remedy)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ

3.1.2 และนำมาจัดกลุ่มโดยกำหนดหน้าที่ภาครัฐ และภาคธุรกิจในการเยียวยาความเสียหายให้กับแรงงานผู้ได้รับผลกระทบ หรือ ถูกละเมิด โดยภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ หรือ เป็นผลมาจากการประกอบธุรกิจ โดยได้เชื่อมโยงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและยึดถือปฏิบัติต่อไป สรุปได้ดังนี้

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินงาน (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
1.	การร้องเรียน/ร้องทุกข์	จัดทำระบบร้องทุกข์ (ทั้งภาครัฐ และเอกชน) และพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่เพื่อรับเรื่องร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ มีการเก็บข้อมูลที่เป็นความลับ มีการเปิดให้ร้องเรียนได้หลายช่องทางที่มีความสะดวกรวดเร็ว สามารถติดตามผลการร้องเรียนได้ โดยยกเว้นเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เช่น สายด่วน เว็บไซต์ และร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น	- สำนักงานอัยการสูงสุด - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงสาธารณสุข (กองโรคเอดส์และโรคติดต่อ) - ทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล)	2562-2565	มีระบบร้องทุกข์ให้ผู้อยู่ร้องเรียนได้รับรู้เรื่องเรียนสะดวก	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 11 - UNGPs ข้อที่ 27, 28, 29, 31
	เพิ่มความเชื่อมโยงระหว่างเขต	เพิ่มประสิทธิภาพให้กับกลไกรับข้อร้องเรียนตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	2562-2565	มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ ทุกจังหวัด	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 11 - UNGPs ข้อที่ 27, 28, 29, 31



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินงาน (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		ทบทวนและปรับปรุงกลไกการร้องทุกข์เพื่อเข้าถึงการคุ้มครองและเยียวยาที่มีอยู่ เช่น กลไกการยื่นคำร้อง หรือ คร. 7 เพื่อให้แรงงานสามารถเข้าถึงการคุ้มครองเยียวยาได้ทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เลือกสัญชาติ	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนช่องทางการร้องทุกข์ที่ได้รับการปรับปรุง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 10 - UNGPs ข้อที่ 27, 28, 29, 31
		กลไกการร้องเรียนของหน่วยงานรัฐควรได้รับการประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงแบบการทำงานเป็นระยะๆ เพื่อให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงแรงงาน	2562-2565	จำนวนครั้งที่ได้รับการประเมิน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 10 - UNGPs ข้อที่ 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		จัดให้มีการเผยแพร่ช่องทาง การร้องเรียน และสายด่วน ในภาษาที่แรงงานต่างชาติ สามารถเข้าใจได้	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> <li>- กระทรวงยุติธรรม</li> <li>- กระทรวงแรงงาน</li> </ul>	2562-2565	จำนวนช่องทางร้องเรียน และสายด่วนในภาษา ที่แรงงานต่างชาติเข้าใจได้	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 10</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 27, 28, 29, 31</li> </ul>
2.	การเข้าถึง กองทุน สงเคราะห์ ลูกจ้าง	ลูกจ้างสิทธิเข้าถึงถึงกองทุน สงเคราะห์ ลูกจ้าง ตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และหลักเกณฑ์ที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงแรงงาน</li> </ul>	2562-2565	จำนวนลูกจ้างที่ใช้บริการ สงเคราะห์	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>
		ศึกษาความเป็นไปได้ ในการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือ เยียวยาผู้เสียหายจากการ ถูกเลือกปฏิบัติ หรือ ล่วงละเมิดทางเพศ ในสถานที่ทำงาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ผลการศึกษา</li> <li>- จำนวนผู้เสียหาย ที่คณะกรรมการ วลพ. วินิจฉัย และ มีความประสงค์ขอรับ การเยียวยา</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 5, 8</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินงาน (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
3.	การอำนวยความสะดวก	พัฒนาหลักเกณฑ์เพื่ออนุญาตและตัดเลือกแรงงานข้ามชาติ 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว เมียนมา) มาเป็นผู้ประสานงานด้านภาษา เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับแรงงานที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และมีการจัดอบรมกลุ่มผู้ประสานงานด้านภาษาดังกล่าวเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	- หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกแรงงานเพื่อมาเป็นผู้ประสานงานได้รับการพัฒนาปรับปรุง - จำนวนนักกิจกรรมที่จัดอบรมผู้ประสานงานด้านภาษาสำหรับแรงงานข้ามชาติ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 10, 16 - UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31
4.	การระงับข้อพิพาท	พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ	- กระทรวงแรงงาน (สำนักแรงงานสัมพันธ์ กสร.)	2562-2565	จำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการแก้ไขปัญหาคือข้อพิพาทแรงงานที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาทัศนคติการระงอมข้อพิพาทแรงงาน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินงาน (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
5.	การเยียวยา	ทบทวนและปรับปรุงพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และระบบกองทุนเงินทดแทนให้ทันสมัย โปร่งใส เป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักการระหว่างประเทศ	- กระทรวงแรงงาน	2562-2565	- จำนวนสิทธิประโยชน์ หรือหลักเกณฑ์ ที่ได้มีกำหนดทบทวน หรือปรับปรุง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31
		กำหนดให้มีกลไกเยียวยา ทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชนในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ การเยียวยา ควรสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ	- กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	กลไกและมาตรการเยียวยา ผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบทางลบ/ถูกละเมิดสิทธิ อันเป็นผลมาจาก การประกอบธุรกิจ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31
		ทบทวนหลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทนผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เพื่อให้ครอบคลุมถึงแรงงานข้ามชาติที่ตกเป็นเหยื่อทางอาชญากรรมอย่างทั่วถึง	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีการประชุมเพื่อทบทวนหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน ค่าตอบแทนผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าเสียหาย และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 เพื่อให้ครอบคลุมถึงแรงงานข้ามชาติที่ตกเป็นเหยื่อทางอาชญากรรม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลาดำเนินงาน (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
6.	การคุ้มครองสิทธิของแรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ	ให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าถึงกลไกในการคุ้มครองสิทธิของแรงงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงการต่างประเทศ</li> <li>- กระทรวงแรงงาน</li> </ul>	2562-2565	<p>ร้อยละของคนหางานที่เข้ารับการอบรมก่อนเดินทางไปทำงานในต่างประเทศมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิในประเทศปลายทางเพิ่มขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- กรมการกงสุล สถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลใหญ่ของไทยในต่างประเทศ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลไกการคุ้มครองสิทธิของแรงงานไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ผ่านเอกสารเผยแพร่ เว็บไซต์ โทรศัพท์ โลกแพลตฟอร์ม ฯลฯ</li> <li>- แรงงานไทยในต่างประเทศเข้าถึงกลไกการคุ้มครองสิทธิ รวมถึงความช่วยเหลือในการเจรจากับนายจ้าง หรือหน่วยงานราชการของประเทศต้นๆ กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือถูกละเมิดสิทธิ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 17</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 8 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>

## 3.2 แผนปฏิบัติการด้านชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

### 3.2.1 สถานการณ์ในภาพรวม

สิทธิชุมชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญภายใต้สิทธิด้านการเมืองการปกครองเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายภาครัฐ สิทธิของกลุ่มบุคคล (Collective Rights) หมายถึง สิทธิในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลตามมาตรา 42 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งได้ให้การรับรองถึงสิทธิของบุคคลในการมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น โดยมาตรา 43 วรรค 2 และวรรค 3 ได้ให้การรับรองสิทธิชุมชนในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติและให้ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าชื่อเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการอันใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบของประชาชนหรือชุมชนและต้องได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

นอกจากนี้ ในการกำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน มาตรา 58 ภายใต้มวตหน้าทีของรัฐได้กำหนดให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากร คุณภาพชีวิต สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง โดยรัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาของประเทศทางอุตสาหกรรมแบบก้าวกระโดด และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการพัฒนาส่งผลให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์จากธรรมชาติได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อทุกคนในด้านต่างๆ ทั้งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่เริ่มเสื่อมโทรม ความไม่ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีความรุนแรงกว่าในอดีต ตลอดจนผลเสียในเชิงสุขภาพทั้งทางตรงจากการใช้เทคโนโลยี เช่น ยาปราบศัตรูพืชในการทำการเกษตรกรรมแบบใหม่ และทางอ้อมจากคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่างๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ที่ลดลง จึงเป็นประเด็นท้าทายที่รัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลระดับการพัฒนาของประเทศให้เหมาะสมจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งจัดทำด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั่วประเทศ โดยให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2) การให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม (3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และ (4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อรับมือกับบริบทความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ และการเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง รวมทั้งความท้าทายต่างๆ อาทิ การติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความเหลื่อมล้ำในสังคม นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยังเน้นการสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและ

สังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนอย่างรับผิดชอบ และการสร้างงานสีเขียวของธุรกิจ เอกชนเพื่อลดความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว และวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและประชาชน

รัฐบาลได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการยกระดับศักยภาพการแข่งขัน และการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น โครงสร้างภาษี (อาทิ ภาษีมรดก และภาษีที่ดิน) รวมทั้งการวางกรอบ กติกาของสังคมให้มั่นคงและเป็นธรรม ส่งเสริมความเสมอภาคและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการ ของภาครัฐอย่างเท่าเทียม การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล และจัดการทุจริตและระบบอุปถัมภ์ ในขณะที่ระยะสั้น ได้มีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจและภัยพิบัติ

รัฐบาลได้รักษาคุณภาพในการดูแลประชาชนให้สามารถมีที่ดินทำกินและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเป็นธรรม โดยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ขึ้นในปี 2557 โดยมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และมีคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างโอกาส การเข้าถึงบริการภาครัฐ (2) รักษาความมั่นคงของทรัพยากร สร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์ อย่างยั่งยืน เร่งรัดปกป้องฟื้นฟูพื้นที่ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า (3) แก้ปัญหาระยะยาวเรื่องการไร้ที่ดิน ทำกินของเกษตรกร การรुक้าป่าสงวน โดยการกระจายสิทธิการถือครองให้แก่ผู้อยู่ในพื้นที่ ที่ไม่ได้รูก้า และออกมาตรการ ป้องกันการเปลี่ยนมือไปอยู่ในครอบครองของผู้ที่ไม่ได้เป็นเกษตรกร (4) จัดระบบบริหารจัดการที่ดิน เช่น จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน เร่งกระบวนการพิสูจน์สิทธิ (5) ปรับกฎหมายให้ทันสมัย และบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม (6) จัดทำฐานข้อมูล ทะเบียนผู้ถือครองที่ดิน (7) เร่งรัดจัดสรรที่ดินแก่ผู้ยากไร้ โดยไม่ต้องถือกรรมสิทธิ์ (8) รับรองสิทธิร่วมในการจัดการที่ดินของชุมชน

การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนเป็นการดำเนินงานตามนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลภายใต้คณะกรรมการ นโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) โดยการจัดที่ดินทำกินให้แก่ชุมชนในลักษณะแปลงรวม มิให้มีการฉ้อฉล แต่อนุญาต ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คทช. กำหนด ในรูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม โดยการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว หน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ของประเภทที่ดิน กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขภายใต้ความเห็นชอบของ คทช. ตามกรอบ แนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและชุมชนอยู่ร่วมกับป่า ซึ่งประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ คือ การเข้าทำ ประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินของรัฐอย่างถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมทั้งมีการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และการตลาดอย่างเป็นระบบ ทำให้ประชาชนมีความมั่นคง มีรายได้ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้ง เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และป้องกันการซื้อขายที่ดินเปลี่ยนมือไปสู่กลุ่มนายทุน

รัฐบาลได้แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2524 เป็นพระราชบัญญัติ การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 มีผลบังคับใช้วันที่ 30 เมษายน 2559 เพื่อให้กฎหมายยืดหยุ่น ได้มากขึ้น โดยให้ผู้เช่ากับผู้ให้เช่าตกลงกันอย่างเหมาะสม โดยมีภาครัฐเป็นกลไกกลางกำกับดูแลให้เป็นธรรม ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขฉบับนี้ไม่ใช้บังคับกับผู้เช่าที่เป็นนิติบุคคล มีการกำหนดระยะเวลาการเช่า และค่าเช่าเพื่อให้ เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งผู้เช่า และผู้ให้เช่า และกำหนดห้ามคนต่างด้าวเช่าที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครอง สิทธิในพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทยแก่ผู้เช่าที่ดินเฉพาะสัญชาติไทยเท่านั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และอยู่ระหว่างการดำเนินการตามแนวทางของการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูประบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านป่าไม้) เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รวมทั้งผลักดันร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 อนุมัติร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... และล่าสุด “พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562” ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2562

ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในประเทศไทยได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และสามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งรวมถึงการศึกษา การรักษาพยาบาล และโอกาสในการทำงาน รัฐบาลได้ให้การดูแลโดยมีกฎระเบียบรองรับที่สามารถพิสูจน์สิทธิจากร่องรอยการอยู่อาศัยในพื้นที่และการใช้ประโยชน์มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทั้งนี้ หากจำเป็นต้องออกจากพื้นที่ รัฐบาลมีมาตรการดูแลด้านที่อยู่อาศัยและการฝึกอบรมอาชีพรองรับโดยตระหนักถึงวิถีชีวิตของกลุ่ม นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาชนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2558-2560) เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มนี้ในด้านต่างๆ เช่น การเข้าถึงสิทธิในที่ดินทำกิน การได้รับสถานะบุคคลตามกฎหมาย รวมทั้งการส่งเสริมความสมดุลและมั่นคงในการดำรงชีวิตโดยสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

สำหรับปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าสงวนของชาวบ้านในพื้นที่ ในปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเจรจาทางออกร่วมกัน แทนการบังคับให้ย้ายออก โดยเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับชาวบ้านในพื้นที่จะร่วมกันกำหนดเขตสำหรับพื้นที่อยู่อาศัยและมีให้สว่างล้ำออกมานอกเขตที่กำหนด ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านต้องช่วยสอดส่องการบุกรุกและพัฒนาอนุรักษ์พื้นที่ป่าให้อุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ปัจจุบันการแผ้วถางป่าและการทำไร่เลื่อนลอยลดลงไปมาก

ความท้าทายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาขนาดใหญ่เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งรัฐบาลได้มีมาตรการต่างๆ อาทิ การกำหนดให้มีกระบวนการศึกษาความเป็นไปได้ รวมถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างเป็นระบบ การมีคณะกรรมการเพื่อกำกับดูแล รวมทั้งการมีมาตรการรองรับหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ เช่น การจัดหาที่อยู่รองรับ ทั้งนี้ รัฐบาลได้ตัดสินใจชะลอบางโครงการตามข้อเรียกร้องของภาคประชาสังคม โดยพยายามส่งเสริมการหาทางออกร่วมกันผ่านการหารือกับประชาชนในพื้นที่

ปัจจุบันการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เสริมสร้างกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมโดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ในมาตรา 48 วรรคสอง ได้ระบุให้การทำ EIA ต้องมีการประเมินประเด็นการชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหาย และมาตรา 48 วรรคสาม ได้ระบุให้การทำ EIA ต้องประเมินผลกระทบด้านสุขภาพและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องเป็นการเพิ่มเติมจาก EIA นอกจากนี้ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ยังได้สร้างความปลอดภัยในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสุขภาพ (EHIA) โดย (1) การจัดทำประชาพิจารณ์ โดยได้เชิญกลุ่มเป้าหมายอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งได้แก่ ชุมชน NGOs องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสีย และสื่อมวลชน (2) การเปิดโอกาส



ให้ชุมชนและประชาชนแสดงความคิดเห็นในเวทีสาธารณะ (3) การมีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนหลากหลายช่องทาง (4) การจัดประชุม EIA Monitoring โดยมีองค์ประกอบไตรภาคี ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชน นอกจากนี้ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการกำกับดูแลการดำเนินการของบริษัทที่ปรึกษาเอกชนอย่างเข้มงวด และมีความเป็นกลางในการทำงาน

โครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมและท่าเรืออุตสาหกรรมทุกโครงการต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในระดับรายงาน EIA หรือ รายงาน EHIA ซึ่งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในฐานะเจ้าของโครงการและหน่วยงานอนุมัติอนุญาต ได้ดำเนินการจัดทำกรรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนโดยรอบพื้นที่โครงการและประชาชนต่อการพัฒนาโครงการ รวมทั้ง ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่เริ่มโครงการพัฒนา จนกระทั่งโครงการต่างๆ ดำเนินการ ทั้งนี้ ในรายงาน EIA และ EHIA ยังได้กำหนดมาตรการการลดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชุมชน ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนด้วย

สำหรับโครงการเหมืองแร่ นั้น ได้มีการปรับปรุงระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง แบ่งการทำเหมืองออกเป็น 3 ประเภทตามขนาดของพื้นที่ ชนิดแร่ ลักษณะทางธรณีวิทยาของแหล่งแร่ วิธีการทำเหมือง และผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากการทำเหมือง โดยได้กำหนดให้โครงการทำเหมืองที่เข้าข่ายลักษณะของโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA และ EHIA) ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต้องกำหนดให้เป็นการทำเหมืองประเภทที่ 2 หรือ ประเภทที่ 3 แล้วแต่กรณี

(2) มีการปรับปรุงระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม สำหรับโครงการเหมืองแร่ เพื่อให้เกิดความรอบคอบและรัดกุม โดยกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนทั้งตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ดังนี้

(2.1) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน และในกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการทำเหมืองให้จัดให้มีการทำประชาคมติของประชาชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร ตามลักษณะและวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(2.2) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน EIA กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วม จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 ในระหว่างเริ่มต้นโครงการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างข้อเสนอโครงการและขอบเขตการศึกษา และครั้งที่ 2 ในระหว่างการจัดเตรียมทำร่างรายงานและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแผนการฟื้นฟูพื้นที่ภายหลังประทานบัตรสิ้นอายุ สำหรับโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน EHIA กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อขอบเขตการศึกษา ครั้งที่ 2 เพื่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบ ครั้งที่ 3 เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างรายงาน และครั้งที่ 4 เพื่อให้หน่วยงานอนุมัติจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและชี้แจงรายละเอียด

(3) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแรม พ.ศ. 2560 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ยังกำหนดให้ต้องมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนและจัดทำแนวพื้นที่กันชนสำหรับกรณีการทำเหมืองที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนสูงด้วย

(4) ปัจจุบันทุกขั้นตอนของการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการเหมืองแร่ ได้คำนึงถึงความสำคัญของผลกระทบ 3 ประเภท จากโครงการขนาดใหญ่ ได้แก่ (1) ผลกระทบจากมลพิษทางสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพของมนุษย์ (2) การบังคับชุมชนโยกย้ายถิ่นฐานโดยไม่มีการชดเชยหรือมีแต่ไม่เพียงพอ และ (3) การขาดการปรึกษาหารือสาธารณะหรือมีการศึกษาหรือไม่เพียงพอกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ ดังนั้น กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) จึงได้ให้ความสำคัญกับความถูกต้องและโปร่งใสของข้อมูลในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจัดทำขอบเขตพื้นที่สำหรับการขออนุญาตและรายละเอียดของพื้นที่และชุมชน รายงานธรณีวิทยา แผนผังโครงการทำเหมืองและการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายละเอียดและผลของการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนทั้งตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยแร่และตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตลอดจนให้ความสำคัญกับประเด็นรายละเอียดจากการพิจารณา รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการผู้ชำนาญการ เพื่อนำไปกำหนดเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมประกอบการอนุญาตด้วย

รัฐได้ส่งเสริมให้ประชาชนโดยรอบพื้นที่โครงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือสาธารณะในหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการขอประทานบัตรเหมืองแร่ ตามมาตรา 56 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติแรม พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดไว้ว่า เมื่อติดประกาศคำขอประทานบัตรเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 วันแล้ว ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นชุมชนตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ในพื้นที่ที่ขอประทานบัตร พ.ศ. 2561 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2561 โดยหลักการของประกาศดังกล่าวกำหนดให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านจัดทำรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านที่อยู่ในรัศมีจากขอบเขตคำขอประทานบัตรตามที่กำหนดของแต่ละประเภทคำขอประทานบัตร (ประเภทที่ 1 2 และ 3) โดยใช้วิธีอภิปรายสาธารณะ ก่อนที่จะจัดทำรายงานเสนอต่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ความเห็น และเสนอต่อผู้มีอำนาจออกประทานบัตรเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้ประชาชนที่เกี่ยวข้องสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอนะต่อโครงการเหมืองแร่ได้

2. ขั้นตอนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดให้มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของชุมชนด้วย โดยมีการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนระหว่างเริ่มต้นของโครงการ โดยการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำการประชาสัมพันธ์สำรวจความคิดเห็นครั้งที่ 1 และสรุปความคิดเห็น จากนั้นจึงจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนช่วงระหว่างการจัดเตรียมการทำร่างรายงานและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำการประชาสัมพันธ์จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ 2 และทำสรุปความคิดเห็น ซึ่งผลการจัดรับฟังความคิดเห็นจะจัดทำไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คณะกรรมการผู้ชำนาญการด้านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมพิจารณาต่อไป

3. ขั้นตอนระหว่างดำเนินการทำเหมือง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) ได้ดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการดูแลเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมเหมืองแร่ โดยมีหน้าที่ในการรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการทำเหมืองแร่ในด้านฝุ่นละออง เสียงดัง แสงคลื่นสะท้อน ฯลฯ มายัง กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) หากเครือข่ายภาคประชาชนรายงานว่าได้รับผลกระทบ จากการประกอบกิจการเหมืองแร่ จะส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง และหากผลการตรวจสอบพบว่าการทำเหมืองก่อให้เกิดผลกระทบจริง จะสั่งการให้มีการปรับปรุงและแก้ไข พร้อมทั้งส่งผลการแก้ไขดังกล่าวให้เครือข่ายฯ ทราบต่อไป ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีเครือข่ายภาคประชาชนทั้งสิ้น 490 เครือข่าย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของการทำเหมืองแร่ และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) ยังคงเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เครือข่ายในการดูแลเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งจัดกิจกรรมกระตุ้นการทำงานของเครือข่ายมาโดยตลอด

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชาชนในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่เหมืองแร่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ดูแล และเฝ้าระวังผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการทำเหมือง เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรแร่เป็นไปอย่างยั่งยืนต่อไป

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้กำหนดลักษณะตำแหน่งที่ตั้งของโรงงาน ให้อยู่ห่างจากสาธารณสถานหรือเขตชุมชน กำหนดชนิดและขนาดของโรงงานที่ต้องมีบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมประจำโรงงาน กำหนดปริมาณมลพิษ (มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางดิน และมลพิษทางเสียง) ที่สามารถปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมได้ การกำหนดให้มีบุคลากรเฉพาะรับผิดชอบความปลอดภัยการเก็บรักษาวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ ตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 รวมถึงกำหนดเกณฑ์การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือของเสียที่ไม่ใช้แล้ว และการกำจัดดูแลด้านสารเคมีและของเสียอันตรายด้วย นอกจากนี้ ขั้นตอนในการพิจารณาอนุญาตให้ก่อตั้งหรือขยายโรงงานที่อยู่ในรายชื่อโรงงานที่ต้องจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จะต้องผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดสำหรับด้านความปลอดภัย มีการกำหนดมาตรการความปลอดภัยตั้งแต่การประเมินความเสี่ยงโรงงานที่จะต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการโรงงาน การกำหนดเกณฑ์การชี้บ่งอันตรายสำหรับประเมินความเสี่ยงและการจัดทำแผนงานบริหารความเสี่ยง มาตรการความปลอดภัยของหม้อน้ำและหม้อต้ม ก๊าซอุตสาหกรรม สารเคมี กัมมันตรังสี ระบบไฟฟ้าภายในโรงงาน อัคคีภัย ห้องเย็น รวมไปถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน

กรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยกองพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ได้มีการประเมินระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศของพื้นที่เป้าหมายใน 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระยอง สมุทรปราการ สมุทรสาคร ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี ปทุมธานี นครปฐม ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น สงขลา และสุราษฎร์ธานี ซึ่งในเกณฑ์และตัวชี้วัดการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศครอบคลุม 5 มิติ ได้แก่ มิติกายภาพ มิติเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม มิติสังคม และมิติบริหารจัดการ โดยในมิติสังคมจะมุ่งเน้นพนักงานในพื้นที่และชุมชนโดยรอบมีคุณภาพชีวิตและสังคมที่น่าอยู่ ซึ่งประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1. คุณภาพชีวิตและสังคมของพนักงาน และ 2. คุณภาพชีวิตและสังคมของคนในท้องถิ่นโดยรอบ

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ดำเนินการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) 3 แห่งใน 3 จังหวัด ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมสระแก้ว

จังหวัดสระแก้ว นิคมอุตสาหกรรมสะเดา จังหวัดสงขลา และนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก ซึ่งในแต่ละนิคมอุตสาหกรรมที่จัดตั้งมีการศึกษาลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และชุมชน ผ่านการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และนำไปกำหนดเป็นมาตรการป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งหนึ่งในมาตรการดังกล่าว ได้กำหนดให้โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมให้ความสำคัญกับการจ้างแรงงานท้องถิ่น ซึ่งจะลดช่วยปัญหาแรงงานต่างด้าว หากจะใช้แรงงานต่างด้าวจะเลือกเฉพาะที่ขึ้นทะเบียนเท่านั้น ทั้งนี้ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ใช้ที่ดินของราชพัสดุในการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 3 แห่งดังกล่าว ซึ่งได้รับการถ่ายโอนอย่างถูกต้อง โดยไม่ต้องเวนคืนที่ดินจากประชาชนแต่อย่างใด

ในอนาคต รัฐบาลได้วางนโยบายในการจัดตั้งและพัฒนานิคมอุตสาหกรรมว่าจะต้องมีการจัดทำรายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ซึ่งเป็นการประเมินความยั่งยืนแบบบูรณาการทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และชุมชน รวมทั้งการประเมินศักยภาพด้านพื้นที่แบบองค์รวม ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องยึดเป็นแนวทางและปฏิบัติตามต่อไป

### 3.2.2 ข้อท้าทาย

จากการลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งการหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี 2559-2562 พบว่ายังมีข้อท้าทายหลายประการที่ประชาชนคาดหวังให้รัฐบาลเร่งรัดในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิชุมชน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ เช่น พระราชบัญญัติโรงงานฯ พระราชบัญญัติเหมืองแร่ฯ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ พระราชบัญญัติป่าชุมชนฯ พระราชบัญญัติอุทยานฯ พระราชบัญญัติสัตว์สงวนฯ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 การแก้ปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการบังคับใช้นโยบาย/มาตรา 44 /คำสั่ง คสช. ที่เกี่ยวข้องกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ป่าไม้ ที่ดิน การเกษตร การประมง ผังเมือง ฯลฯ การปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและกฎหมายรับรองการมีส่วนร่วมของประชาชนในนโยบายสาธารณะ การตรวจสอบผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ และความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก่อนบังคับใช้กฎหมาย/ออกคำสั่งใดๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชน แม้ประเทศไทยจะมีกรอบกฎหมายและมาตรการหลายประการที่รองรับสิทธิชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แต่จากการลงพื้นที่ระดมความคิดเห็นจากประชาชนและการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของหลายองค์กร ยังพบข้อท้าทายในทางปฏิบัติ ดังนั้น ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้ คือ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการขนาดใหญ่ เขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือ โครงการใดๆ แก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสีย และชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบก่อนเข้าไปดำเนินการ โดยเฉพาะรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หรือประชาชนและชุมชนเพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาตลอดกระบวนการ ตั้งแต่การกำหนดพื้นที่ การดำเนินโครงการ การติดตามผลภายหลังโครงการ โดยคำนึงถึงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนสิทธิในการประกอบกิจกรรม

และสิทธิในที่อยู่อาศัยของประชาชนเป็นสำคัญ การเสนอให้กระจายอำนาจบริหารจัดการทรัพยากรให้ชุมชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้ประชาชนทราบถึงการเข้าถึงข้อมูลและสิทธิ ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ

การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ (EIA/EHIA) กำหนดมาตรการบังคับให้โครงการ ของรัฐทุกโครงการ รวมทั้งโครงการของภาคธุรกิจทุกขนาดทำการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment: EHIA) โดยจะต้องเป็นการประเมินด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และองค์กฤษฎี ะ ที่ได้รับการยอมรับโดยชุมชนซึ่งเป็นกลาง อิสระ โปร่งใส และมีการเปิดเผยผลการวิเคราะห์ EIA/EHIA ต่อสาธารณะ ก่อนที่จะดำเนินโครงการ รวมทั้งกำหนดมาตรการติดตาม ตรวจสอบ ภายหลังจากที่ผ่านการประเมิน EIA/EHIA แล้ว เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพต่างๆ หลังจากที่ได้รับอนุมัติโครงการแล้ว รวมทั้งพิจารณาเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้กับกระบวนการประเมิน EIA/EHIA โดยเน้นการประเมินแบบยั่งยืนที่มององค์รวมทั้งมิติด้านสังคมและสิทธิมนุษยชน และคำนึงถึงความเสี่ยงที่เฉพาะในแต่ละภาคส่วน

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เสนอให้ทบทวนแผนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) 10 แห่ง ใน 10 จังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยประเมินความเสี่ยงและผลกระทบต่อรอบด้าน ก่อนตัดสินใจกำหนดพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งรับทราบ ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอให้กำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการเวนคืนที่ดินและ การตัดสินใจเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง SEZ ทั้ง 10 แห่ง รวมถึง EEC ที่สอดคล้องกับ UNGPs การปรึกษาหารือและจัดให้มี ค่าชดเชยที่เป็นธรรมแก่ประชาชนที่อยู่ในเขต SEZ และ EEC การกำหนดให้ SEZ และ EEC เทียบเท่ากับรัฐวิสาหกิจ โดยจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสูงสุดเรื่องธรรมาภิบาลและแนวปฏิบัติของบริษัท การบรรจุหลักการ UNGPs ในวิธีการจัดตั้งและบริหารจัดการ SEZ และ EEC

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิชุมชน เปิดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาศักยภาพชุมชน และการรวมกลุ่ม เสริมสร้างความรู้และทักษะให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สนับสนุนการทำวิจัยชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการเกษตร รวมถึงสนับสนุน การรวมกลุ่มของชาวนาและเกษตรกรเพื่อให้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น

ชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธุ์ จัดให้มีกระบวนการปรึกษาร่วมกับชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ นโยบาย และโครงการต่างๆ โดยเฉพาะในการกำหนด นโยบายการจัดการที่ดินและการอนุรักษ์ป่า และโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ ที่สอดคล้องกับปฏิญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองดั้งเดิม (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: UNDRIP) พิจารณาระหว่างการดำเนินคดีบุกรุกป่าในกรณีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่าซึ่งต่อมาได้มีคำสั่งประกาศ ให้พื้นที่นั้นเป็นป่าอนุรักษ์ และกำหนดมาตรการรองรับเพื่อคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ให้ดำรงชีพอย่างเป็นธรรม

การพัฒนาการดำเนินงานของภาครัฐ จัดให้มีการสอบสวนและพิสูจน์ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน อย่างเป็นกลาง พิจารณาออกเอกสารรับรองกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้กับชาวบ้านตามความเหมาะสม จัดตั้งกลไกอิสระ เพื่อสอบสวน ตรวจสอบ และประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งต้องมีทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วม เสนอให้รัฐ จัดทำรายงานการประเมินสภาพแวดล้อม สถานการณ์สำคัญด้านธุรกิจ และกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

การดำเนินการต่อภาคธุรกิจ พิจารณาออกกฎหมาย หรือระเบียบเพื่อบังคับให้ภาคธุรกิจเคารพสิทธิมนุษยชน และรายงานเป็นประจำทุกปี แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อติดตามและตรวจสอบการกระทำของภาคธุรกิจที่ละเมิด สิทธิมนุษยชนโดยพิจารณาอย่างรอบด้าน

### 3.2.3 แผนปฏิบัติการฯ (พ.ศ. 2562-2565)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.2.2 และนำมา จัดกลุ่มโดยกำหนดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งแผนกิจกรรมซึ่งระบุหน่วยงานรับผิดชอบ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ภายใต้อำนาจปฏิบัติการฯ ตัวชี้วัด ตลอดจนความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือปฏิบัติต่อไป อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ การติดตามประเมินผลสามารถทำได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยแยกเป็น 3 เสาหลักตามแนวทางของ หลักการ UNGPs ดังนี้

## เสาที่ 1 หน้าทีของรัฐธรรมนูญคุ้มครอง (Protect)

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
1.	การพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ทบทวน ปรับปรุง แก้ไข และเสนอร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรการ เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน แหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ ที่ได้รับผลกระทบจาก การประกอบธุรกิจ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงเกษตร และสหกรณ์</li> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562-2565	<p>จำนวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรการ เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน แหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศที่ได้รับผลกระทบ จากการประกอบธุรกิจ ที่ได้รับการทบทวน แก้ไข และบัญญัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 6, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7</li> </ul>
		ทบทวนกฎหมายที่มีอยู่ ที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงเกษตร และสหกรณ์</li> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562 - 2565	<p>จำนวนกฎหมายเกี่ยวกับ กระบวนการมีส่วนร่วม ของชุมชนที่ได้รับ การทบทวน</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 6, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ทบทวนพระราชบัญญัติ โรงงานฯ โดยกำหนดให้ โรงงานตั้งห่างจากชุมชน มากขึ้น	- กระทรวง อุตสาหกรรม	2562-2565	มีการทบทวน พระราชบัญญัติโรงงานฯ เพื่อพิจารณาเรื่องกำหนด ระยะห่างที่ตั้งโรงงาน กับชุมชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 6, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
		ทบทวนแก้ไขกฎหมาย ที่ก่อให้เกิดการผูกขาด ในภาคการเกษตร	- กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	2562-2565	จำนวนกฎหมาย ที่มีการทบทวนและเสนอ แก้ไขป้องกัน หรือ ลดการผูกขาด ในภาคการเกษตร	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความเสมอภาค ในการแข่งขัน - SDGs เป้าหมายที่ 2 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดการครบถ้วนๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำความเห็นและข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ที่คณะรัฐมนตรีมีมติ ไปพิจารณาปรับปรุง พระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ เร่งรัดการตราพระราชบัญญัติ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบาย สาธารณะ พ.ศ. .... และออกกฎระเบียบว่าด้วย การรายงานการปล่อยและ เคลื่อนย้ายสารมลพิษ สู่สิ่งแวดล้อม (Pollutant Release and Transfer Registers: PTRR)	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการพิจารณาดำเนิน การตามข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชน แห่งชาติฯ</li> <li>- มีการประชุม เพื่อพิจารณาพระราชบัญญัติ การมีส่วนร่วมของ ประชาชน ในกระบวนการนโยบาย สาธารณะ พ.ศ. .... และระเบียบว่าด้วย การรายงานการปล่อย และเคลื่อนย้ายสาร มลพิษสู่สิ่งแวดล้อม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7</li> </ul>	

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับ เหมืองแร่ รวมถึง การออก ใบอนุญาต การกำหนดพื้นที่ สำหรับทำเหมืองแร่	- กระทรวง อุตสาหกรรม	2562-2565	มีการทบทวนกฎหมาย เกี่ยวกับเหมืองแร่ การออกใบอนุญาต และ พื้นที่ทำเหมืองแร่	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
2.	การมีส่วนร่วม ของประชาชน	ส่งเสริมการบริหารจัดการ ป่าชุมชน เพื่อแก้ปัญหาการ อยู่ร่วมกันระหว่างป่า กับชุมชน	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	2562-2565	มีกิจกรรมโครงการ/ มาตรการที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริม หรือแก้ปัญหา การบริหารจัดการ ป่าชุมชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ และขอเสนอโครงการขนาดใหญ่แก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสีย และชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานสถาปัตย์พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย (กรมโยธาธิการและผังเมือง)</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> <li>- กระทรวงคมนาคม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กำหนดให้มีกระบวนการปรึกษาหารือโครงการทั้งก่อนดำเนินโครงการระหว่างดำเนินโครงการ และหลังจบโครงการ</li> <li>- โดยให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง</li> <li>- เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียได้รับรู้มากขึ้น</li> <li>- จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 9, 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		<p>จัดเพิ่มการหารือและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยให้ประชาชนและชุมชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายและครบถ้วน และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ตลอดจนการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม การพิจารณา สิ่งแวดล้อม การพิจารณา เวเนคืนดิน การจัดการที่ดิน และการอนุรักษ์ป่าของรัฐบาล ฯลฯ ก่อนเข้าไปดำเนินโครงการใด ซึ่งรวมถึงโครงการขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพลังงาน โรงไฟฟ้า ปิโตรเลียม และการขุดเจาะเพื่อสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทในการกำหนดพื้นที่ดำเนินโครงการ โดยคำนึงถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานสถาปัตยมนา การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ</li> <li>- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</li> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงพลังงาน</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- จำนวนกิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานที่กระทบประชาชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 7, 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		จัดทำคู่มือส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงการเข้าถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมโดยควรทำในรูปแบบเชิงรุก	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงพลังงาน</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562-2565	มีคู่มืออธิบายสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการของภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>
		ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ผ่านกลไกสภาเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนรับทราบและให้ความเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมของเด็ก ในการให้ความเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชุมชนผ่านสภาเด็กและเยาวชน</li> <li>- มีมาตรการ หรือ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน และ ให้ความรู้เด็กและเยาวชนเพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 9, 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
3.	การประเมินผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม และ สุขภาพ (EIA/EHIA)	กำหนดให้การประเมิน ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และการประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment: EHIA) เป็นการประเมินจาก การมีส่วนร่วมของประชาชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นกลาง อิสระ โปร่งใส และ ต้องกำหนดให้มีการติดตาม ตรวจสอบ ภายหลังที่ผ่าน การประเมินผลกระทบ สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการควบคุม ไม่ให้เกิดธุรกิจละเมิดสิทธิ ต่างๆ หลังจากที่ได้รับอนุมัติ/ อนุญาตโครงการแล้ว	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กระทรวง อุตสาหกรรม	2562-2565	- การดำเนินโครงการ ต่างๆ มีการจัดทำ EIA/ EHIA ตามที่กฎหมาย กำหนด โดยให้ ประชาชน/ชุมชน ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม - มีกระบวนการติดตาม การดำเนินโครงการ เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	ประเด็น	<p>ทบทวนและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่เริ่มโครงการและทุกขั้นตอน ตลอดจนเปิดเผยรายงานการประเมินผลกระทบท่อสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ทั้งนี้ การเข้าถึงข้อมูลต้องทำได้ง่ายและสะดวก</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงพลังงาน</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการทบทวนและพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมและกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</li> <li>- มีช่องทางทางการเข้าถึงข้อมูลผลการประเมิน EIA/EHIA</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาคุณภาพชีวิต</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		เสริมสร้างกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันให้เข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ อาทิ โครงการก่อสร้างสิ่งพื้นฐานเหมือนแ่ และพลังงาน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงพลังงาน</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> <li>- กระทรวงคมนาคม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการบังคับใช้กระบวนการ EIA/EHIA อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะโครงการขนาดใหญ่</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8</li> </ul>



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	<p>ติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดในรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว เพื่อเป็นฐานข้อมูลของโครงการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต</p>	<p>หน่วยงานอนุมัติ/อนุญาตโครงการ เป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยมีหน่วยงานร่วม ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> <li>- กระทรวงพลังงาน</li> <li>- กระทรวงคมนาคม</li> </ul>	<p>2562-2565</p>	<p>มีการติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดในรายงานการประเมินผล EIA/EHIA เพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8</li> </ul>	

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		พิจารณาจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environment Assessment: SEA) ซึ่งเป็นกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบเพื่อการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินระดับนโยบาย แผน และโครงการ (Policy, Plan and Program: PPP) เพื่อบรรจุเป้าหมายความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)</li> <li>- มีการดำเนินงานส่งเสริมและเผยแพร่แนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ให้นำไปปฏิบัติ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดการอย่างกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
4.	เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone)	พิจารณามาตรการที่เหมาะสม ในการเวนคืนที่ดิน รวมทั้ง มาตรการในการให้คำปรึกษา หรือ และพิจารณาค่าชดเชย แก่ผู้ได้รับผลกระทบจาก การเวนคืนที่เป็นธรรม	- กระทรวงคมนาคม - กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงาน สภาพพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ - กระทรวง อุตสาหกรรม	2562-2565	มีมาตรการที่เหมาะสม ในกรณีเวนคืนที่ดิน พร้อมทั้งกำหนดค่าชดเชย ที่เป็นธรรม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 31

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		พิจารณาจัดทำแนวทาง/ มาตรการกำกับให้เขต เศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) รวมถึง ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก (EEC) ปฏิบัติ ตามมาตรฐานสูงสุดเรื่อง ธรรมาภิบาลและแนวปฏิบัติ ของบรรษัท โดยความมุ่งมั่น ในการนำหลักการ UNGPs ไปใช้ควรจะปรากฏอยู่ใน วิธีการจัดตั้งและบริหารจัดการ SEZ และ EEC	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงาน สภาพัฒนา การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวง อุตสาหกรรม - กระทรวงมหาดไทย (กรมโยธาธิการและ ผังเมือง)</li> </ul>	2562-2565	<p>มีแนวทางมาตรการ กำกับให้เขตเศรษฐกิจ พิเศษ (SEZ) รวมถึง ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก (EEC) ปฏิบัติตามมาตรฐาน สูงสุดเรื่อง ธรรมภิบาล และ UNGPs</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10,</li> </ul> <p>31</p>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดการอย่างกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
5.	การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึง การคุ้มครองสิทธิของบุคคล และชุมชนที่ได้รับผลกระทบ	- สำนักงานอัยการ สูงสุด - กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	2562-2565	- มีกิจกรรม/โครงการ ส่งเสริมการบังคับใช้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างมี ประสิทธิภาพ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ทบทวนและพัฒนากลไก บริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน รวมถึงสตรี และกลุ่มชาติพันธุ์	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	มีการทบทวนและพัฒนา กลไกบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งให้ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		สนับสนุนบทบาทของชุมชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และ ตรวจสอบคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม  - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	มีกิจกรรม/โครงการ ส่งเสริมบทบาทของชุมชน ในการอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม  - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ  - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15  - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
6.	การพัฒนาศักยภาพ ชุมชน	สร้างความรู้ ทักษะ และ ความรู้ทางวิชาการ ให้แก่ ชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต	- กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	2562-2565	มีโครงการกิจกรรม สร้างความรู้ ทักษะ และ ความรู้ทางวิชาการให้แก่ ชุมชน เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 12, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		สนับสนุนการทำวิจัยชุมชน เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน เกี่ยวกับการเกษตร	- กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	2562-2565	- มีโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริม/สนับสนุน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาชาวบ้าน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 12, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
		ส่งเสริมอาชีพ รายได้ ครัวเรือน การจัดสวัสดิการ พัฒนาวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งเสริม สร้างความมั่นคงของชุมชน บนพื้นที่สูงตามแนวชายแดน และพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง	- กระทรวงการพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์ - กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนา ชุมชน)	2562-2565	- ราษฎรบนพื้นที่สูงได้รับ การพัฒนาศักยภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี - ความสุขของประชาชน ในพื้นที่ 52,680 หมู่บ้าน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความสามาร ในการแข่งขัน - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		จัดกิจกรรมฝึกอบรมและ ให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน แก่ประชาชนและชุมชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ในพื้นที่	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม และให้ความรู้ ด้านสิทธิมนุษยชนแก่ ประชาชนและชุมชน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชนในพื้นที่	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 8, 10

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินงาน (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
7.	ชนกลุ่มน้อย /กลุ่มชาติพันธุ์	ดูแลให้ชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธุ์ได้รับความสำคัญในยุทธศาสตร์การพัฒนา นโยบาย และโครงการต่างๆ รวมถึงการพัฒนาทางสังคม เพื่อคุ้มครองชนกลุ่มน้อย/กลุ่มชาติพันธุ์ให้ดำรงชีพอย่างเป็นธรรม	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	มียุทธศาสตร์การพัฒนา นโยบาย และโครงการต่างๆ ในการดูแลด้านการพัฒนา ด้านสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิตของราษฎรบนพื้นที่สูงและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและ ความเสมอภาค ทางสังคม - SDGs เป้าหมายที่ 10, 11 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
		ให้มีกลไกหารือกับชุมชนที่ต่อเนื่องและเปิดกว้างและประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงกรณีกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ป่า	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	- มีกลไกหารือกับชุมชน ประชาชน รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้รับผลกระทบจาก การจัดการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ป่า	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง การเติบโตบน คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 10, 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
8.	การพัฒนาการ ดำเนินงานของ ภาครัฐ	ดำเนินการสอบสวนและ พิสูจน์สิทธิของผู้ครอบครอง และใช้ประโยชน์ที่ดิน และ ออกเอกสารรับรองสิทธิ ตามกฎหมาย	- กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	มีการสอบสวนและพิสูจน์ สิทธิของผู้ครอบครองและ ใช้ประโยชน์ที่ดิน และ ออกเอกสารรับรองสิทธิ อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10
		พิจารณากำหนดมาตรการ เพื่อรับรองการพัฒนาชนบท และนโยบายที่ดิน มีการคำนึง ถึงมิติทางเพศ และไม่ควร ถูกบังคับไปเลยที่ หากมี ความจำเป็นต้องดำเนินการ ควรมีแบบฟอร์มแสดง ความยินยอม (Free Prior Informed Consent) และ บุคคลที่ถูกรับได้ออกจากที่ จะต้องได้รับค่าชดเชยด้วย	- กระทรวงเกษตรฯ - กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	- มีมาตรการเพื่อรับรอง การพัฒนาชนบท และ นโยบายที่ดิน ซึ่งคำนึง ถึงมิติทางเพศ - มีการจ่ายค่าชดเชย ให้กับบุคคลที่ถูกรับ ออกจากพื้นที่	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 5, 10, 11 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
	ประเด็น	กำหนดจัดทำรายงาน การประเมินสภาพแวดล้อม สถานการณ์สำคัญด้านธุรกิจ และกรณีการละเมิด สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น รวมทั้งกำหนดมาตรการ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของชาวบ้านในพื้นที่	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	- มีการจัดทำรายงาน การประเมินสภาพ แวดล้อม สถานการณ์ สำคัญด้านธุรกิจ และ กรณีการละเมิด สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น - มีการกำหนดมาตรการ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของชาวบ้านในพื้นที่	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7
	ประเด็น	พิจารณาจัดตั้งกลไก ตรวจตรา และประเมิน สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งมีทุกภาคส่วนเข้าไป มีส่วนร่วม	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	- มีการจัดตั้งกลไก ตรวจตรา และประเมิน สถานการณ์ สิทธิมนุษยชน ซึ่งมี ผู้แทนจากทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา ดำเนินการ (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ / SDGs/UNGPs
9.	การดำเนินงาน ต่อภาคธุรกิจ	พิจารณาแต่งตั้งกลไก เพื่อติดตาม ตรวจสอบ การกระทำของภาคธุรกิจ ที่ละเมิดสิทธิที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กระทรวง อุตสาหกรรม - กระทรวงมหาดไทย	2562-2565	มีการจัดตั้งกลไก เพื่อติดตาม ตรวจสอบ การกระทำของภาคธุรกิจ ที่ละเมิดสิทธิที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15 - UNGPs ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10
		ศึกษาแนวทางการพัฒนาภูมิ ระเบียน หรือนโยบายเพื่อ ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเคารพ สิทธิมนุษยชน	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีผลการศึกษาแนวทาง การพัฒนาภูมิ ระเบียน หรือนโยบายเพื่อส่งเสริม ให้ภาคธุรกิจเคารพ สิทธิมนุษยชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10

## เสาที่ 2 หน้าที่ของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect)

ในส่วนของเสาที่ 2 จะกำหนดการดำเนินงานในลักษณะ “ความคาดหวังที่มีต่อภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ” เพื่อเป็นแนวทางให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจยึดเป็นหลักในการประกอบการต่อไป ทั้งนี้ ความคาดหวังดังกล่าวจะเป็นจุดตั้งต้น และเป็นแรงกระตุ้นให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจทุกขนาด ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจ

### 2.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐาน และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชน และที่ดิน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กร และปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมาย มาตรฐาน และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชน และที่ดิน โดยเฉพาะหลักการ UNGPs ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องส่งเสริมและตรวจตราให้บริษัทลูก รวมทั้งห่วงโซ่อุปทานของตนให้เคารพกฎหมาย มาตรฐาน และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชน และที่ดิน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีการติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐาน และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชน และที่ดิน
- ภาครัฐวิสาหกิจ ควรจัดให้มีมาตรการทดแทนและเยียวยาอย่างเหมาะสม กรณีมีความจำเป็น ต้องเวนคืนที่ดินจากประชาชน รวมทั้งต้องประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งให้ประชาชน ทราบล่วงหน้า

### 2.2 การเปิดให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

- ภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจและโครงการแก่สาธารณชน โดยเฉพาะ ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรรับฟังความเห็นสาธารณชนทุกภาคส่วนและเคารพกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียตามหลักการ UNGPs
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรทำงานร่วมกับชุมชนอย่างใกล้ชิดเพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับชุมชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจกับประชาชน และชุมชนในบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกรณีที่มีการชักข้อomarรับมือกับผลกระทบในการดำเนินโครงการ

### 2.3 การจัดทำ EIA/EHIA

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดทำประเมิน EIA/EHIA โดยผู้เชี่ยวชาญอิสระที่มีความเป็นกลาง เป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรดำเนินการประเมิน EIA/EHIA ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกฎหมาย/ระเบียบ/มาตรการที่เกี่ยวข้อง
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรทำความเข้าใจกับประชาชนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยรอบ และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำ EIA/EHIA
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ กรณีที่มีการตรวจสอบความถูกต้อง และความโปร่งใสในการจัดทำ EIA/EHIA

### 2.4 กลไกการร้องเรียน และเยียวยา

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดทำประเมินความเสี่ยงและเฝ้าระวังสิทธิมนุษยชนรอบด้าน รวมทั้งจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีช่องทางการร้องเรียนที่หลากหลายซึ่งสามารถประสานส่งต่อเรื่องไปยังหน่วยงานอื่นได้ รวมทั้งจัดให้มีมาตรการคุ้มครองผู้ร้องเรียน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรระงับเหตุข้อพิพาทกับชุมชนโดยการเจรจาและหารือร่วมกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเต็มที่ ก่อนที่จะนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ อาจประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรกำหนดมาตรการเยียวยาบุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลสืบเนื่องจากการประกอบธุรกิจ

### เสาที่ 3 หน้าที่ของรัฐ และภาคธุรกิจในการเยียวยา (Remedy)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.2.2 และนำมาจัดกลุ่มโดยกำหนดหน้าที่ภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจในการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ได้รับผลกระทบ หรือ ถูกละเมิด จากการประกอบธุรกิจ โดยได้เชื่อมโยงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและยึดถือปฏิบัติต่อไป สรุปได้ดังนี้



ลำดับที่	ประเด็น/วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
1.	การวิจัยเชิงรุก	กำหนดให้มีช่องทางร้องเรียนและร้องทุกข์ในกรณีที่พบเห็นหรือได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เช่น จัดตั้งกลไกรับข้อร้องเรียนระดับท้องถิ่น	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิฯ)	2562-2565	- ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจ มีช่องทางร้องเรียนและร้องทุกข์ให้กับผู้ได้รับผลกระทบ จากการประกอบธุรกิจ และมีกลไกประชาสัมพันธ์ ให้สาธารณชนรับทราบ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
2.	การเปิดเผย	พิจารณากำหนดนโยบายหรือจัดทำกฎหมายให้อำนาจหน่วยงานท้องถิ่น/ท้องถิ่น แก้ไขปัญหาเบื้องต้น หรือมีคณะกรรมการท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย โดยอาจมีอำนาจในการเปิดเผยระดับท้องถิ่น	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีคณะกรรมการที่เปิดเผยระดับท้องถิ่น/ชุมชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น/วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		พิจารณาจัดตั้งศูนย์คุ้มครองสิทธิในบริเวณพื้นที่มีปัญหา	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีการจัดตั้ง คณะทำงาน/ ศูนย์จัดการปัญหา การละเมิดสิทธิ ในพื้นที่มีปัญหา	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
3.	การดำเนินคดี	พิจารณากำหนดมาตรการ เชิงลงโทษสำหรับองค์กร ธุรกิจที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	- กระทรวง อุตสาหกรรม	2562-2565	มีการดำเนินคดี/ มาตรการเชิงลงโทษ ต่อองค์กรธุรกิจ ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
		ขยายช่องทาง การขอรับ บริการจากกองทุนยุติธรรม	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีการพิจารณาเพิ่ม ช่องทางบริการรับบริการ จากกองทุนยุติธรรม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น/วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		พัฒนามาตรการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนและชุมชน เช่น ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินคดี เพื่อให้สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก ทั่วถึง และเป็นธรรม	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	- มีมาตรการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนและชุมชน เพื่อให้เข้าถึงความยุติธรรม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
		เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสัญญาในคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิที่ดิน	- สำนักงานอัยการสูงสุด	2562-2565	หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินงานที่โปร่งใสและอาญาในคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิที่ดิน อย่างเคร่งครัด	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น/วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
4.	การช่วยเหลือทางการเงิน	พิจารณาจัดตั้งธนาคารที่ดินเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ โดยให้ชุมชนบริหารจัดการ	- สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)	2562-2565	มีผลการศึกษาแนวทางการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
		ศึกษาแนวทางพิจารณาจัดตั้งกองทุนความเสียหายให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน จากผลของการดำเนินธุรกิจ	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงอุตสาหกรรม	2562-2565	มีผลการศึกษาแนวทางการจัดตั้งกองทุนความเสียหายให้กับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน จากผลของการดำเนินธุรกิจ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น/วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
5.	การเยียวยา	พัฒนามาตรการที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือ การประกอบธุรกิจที่ละเมิดสิทธิที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โดยครอบคลุมถึงความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ และสอดคล้องกับความตั้งใจ และของประชาชนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจโครงการของรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> <li>- กระทรวงยุติธรรม</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจ</li> <li>- มีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หรือ การประกอบธุรกิจที่ละเมิดสิทธิที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>
		กำหนดแผนในการฟื้นฟูที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในสถานที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ อย่างไรก็ตาม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจ</li> <li>- มีแผนในการฟื้นฟูที่ดินทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในสถานที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 13, 14, 15, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>

## 3.3 แผนปฏิบัติการด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน<sup>8</sup>

### 3.3.1 สถานการณ์ในภาพรวม

ภาพรวมสถานการณ์สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะประเด็นการปกป้องและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นประเด็นที่สหประชาชาติให้ความสำคัญและได้รับรองสิทธิไว้ในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms หรือ UN Declaration on Human Rights Defenders) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้รัฐบาลประเทศต่างๆ รับผิดชอบต่อปฏิบัติรวมทั้งมีความเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนฉบับอื่นๆ อาทิ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ ฯลฯ

สำหรับประเทศไทยนั้น ประเด็นการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มักถูกหยิบยกในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ การประชุมคณะทำงาน Universal Periodic Review เมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 การประชุมคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UN Human Rights Committee) เมื่อเดือนมีนาคม 2560 และล่าสุดการประชุมคณะกรรมการสหประชาชาติประจำอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2560 ยกตัวอย่างเช่น กรณีการหายตัวไปของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น นายสมชาย นีละไพจิตร นายพอลละจี รักจงเจริญ การตั้งข้อหาที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำผิดในกรณีฟ้องร้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การล่วงละเมิดนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตระหนักถึงความสำคัญในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคน จึงได้มีความริเริ่มในการจัดทำมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยได้พัฒนากระบวนการ กลไก และมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ได้รับความปลอดภัยและสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตได้อย่างเต็มที่ โดยที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินการหลายประการสรุปได้ดังนี้

8 ปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกำหนดนิยามคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” (Human Rights Defender) ไว้เป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (UN Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms หรือ UN Declaration on Human Rights Defenders) ได้กำหนดนิยามอย่างกว้างของคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ไว้ ซึ่งหมายถึงบุคคล หรือ กลุ่มบุคคล ที่ต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิ เสรีภาพ และผลประโยชน์ของชุมชน หรือประโยชน์สาธารณะ

1. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนามาตรการในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวเพื่อสิทธิมนุษยชนที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิด (White List) กระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งที่ 412/2557 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2557 แต่งตั้งคณะทำงานฯ โดยมีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นประธาน และมีผู้แทนจากภาครัฐ และภาคประชาสังคมร่วมเป็นคณะทำงานฯ โดยมีอำนาจหน้าที่ พิจารณาหลักเกณฑ์ แนวทาง และมาตรการในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวสิทธิมนุษยชน พิจารณาระเบียบกฎเกณฑ์ และนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแนวทางการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล และปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งคณะทำงานฯ ได้มีการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ และคุณสมบัติของนักท่องเที่ยว พิจารณาถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวสิทธิมนุษยชน

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางกรอบแนวทางในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางกรอบแนวทางในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2559 โดยมีการรับฟังความคิดเห็นและมุมมองต่อการวางกรอบแนวทางฯ ดังกล่าว และมีการแบ่งประเภทระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวสิทธิมนุษยชนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มสีดำ หมายถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ถูกคุกคามจนถึงขั้นเสียชีวิต ซึ่งกรณีนี้จะต้องได้รับการเยียวยาความเสียหาย และควรมีการติดตามต่อว่าญาติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีของนักท่องเที่ยวรายนี้ยังมีความเสี่ยงอีกหรือไม่

2) กลุ่มสีแดง หมายถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการถูกคุกคามแต่ยังไม่ถึงขั้นเสียชีวิต เช่น ถูกโทรศัพท์ข่มขู่ การลอบทำร้าย

3) กลุ่มสีส้ม หมายถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ถูกดำเนินการทางกฎหมาย โดยหมายรวมถึงการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการโจมตีนักท่องเที่ยว ทำให้การเรียกร้องหรือต่อสู้ต้องชะงักหรือติดขัดเพราะต้องมาต่อสู้คดีอื่นด้วย

4) กลุ่มสีเทา หมายถึง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เริ่มมีข้อพิพาท กล่าวคือ ยังไม่มีความชัดเจนว่ามีความรุนแรงเกิดขึ้นแต่มีเหตุสงสัยว่าอาจเกิดความรุนแรงขึ้นได้

นอกจากนั้นที่ประชุมยังร่วมกันเสนอแนะกรอบแนวทางการทำงานออกเป็นมาตรการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะสั้น	ระยะกลาง	ระยะยาว
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. สร้างความตระหนักกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อทำความเข้าใจประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน</li> <li>2. ทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ</li> <li>3. จัดทำคู่มือสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน</li> <li>4. ลงพื้นที่ที่กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อนำปัญหาและอุปสรรคมากำหนดมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มีความเหมาะสม</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. แต่งตั้งคณะทำงานคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อถอดบทเรียน และแต่งตั้งผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทยเข้ามามีส่วนร่วม</li> <li>2. ทดลองปฏิบัติงานลักษณะนำร่อง</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ออกกฎหมาย หรือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน</li> <li>2. บรรจุประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4</li> </ol>

3. จัดทำคู่มือสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในการจัดทำคู่มือสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและดำเนินการแจกจ่ายให้กับกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ได้ลงพื้นที่ หรือเข้ามาติดต่อกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

4. ปรับแบบรับคำขอและสอบข้อเท็จจริง (แบบ กพส.-17-02) ของกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการปรับแบบคำขอฯ เพื่อเพิ่มช่องทางคำขอรับความช่วยเหลือ/ร้องเรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

5. ลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกละเมิด/มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิด กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of High Commissioner for Human Rights : OHCHR) ได้ลงพื้นที่เพื่อติดตามสถานการณ์กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชุมชนคลองไทรพัฒนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และประชุมสรุปผลการลงพื้นที่เพื่อพิจารณามาตรการแก้ไขปัญหาร่วมกับสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพื้นที่ 4 สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) สหพันธ์เกษตรกรรมภาคใต้ (ส.ก.ต.) และองค์กร Protection International ระหว่างวันที่ 16 - 17 มีนาคม 2560 รวมทั้งได้มีการประสานงานและติดตามอย่างต่อเนื่อง

6. จัดทำรายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนรายงานนายกรัฐมนตรีรายสัปดาห์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้จัดทำรายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิ เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน กราบเรียนนายกรัฐมนตรีเป็นประจำทุกสัปดาห์ และนายกรัฐมนตรีได้มีบัญชา<sup>9</sup> “ให้ทุกหน่วยงานตรวจสอบ/แก้ไขปัญหาให้ได้ข้อยุติ โดยต้องยืนยันมาที่กระทรวงยุติธรรมทุกกรณี

9 หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร 0403(กน)/8237 ลงวันที่ 4 สิงหาคม 2560



หากไม่แก้ไขถือว่าบกพร่อง” ซึ่งเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ทางการเมือง (Political Will) ของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจัง

7. ปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างเสนอแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ ให้ครอบคลุมถึงกรณีการถูกข่มขู่ คุกคาม โดยที่ยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมด้วย เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางให้ความคุ้มครองกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

8. บรรจुประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะบรรจुประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นหนึ่งในประเด็นหลักของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ใน พ.ศ. 2562 – 2566 เนื่องจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริม ปกป้อง คุ้มครอง สิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชน และเพื่อเป็นการยืนยันนโยบายและความตั้งใจจริงของรัฐบาลในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

9. จัดตั้งคณะกรรมการจัดการเรื่องราร้องทุกข์กรณีถูกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 131/2560 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2560 และคำสั่งที่ 198/2560 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2560 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรื่องราร้องทุกข์กรณีถูกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวม 16 คน ร่วมเป็นกรรมการฯ โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนงาน มาตรการต่างๆ เพื่อป้องกัน จัดการเรื่องราร้องทุกข์ และช่วยเหลือเยียวยา อำนวยการประสานการปฏิบัติงาน รับเรื่องราร้องทุกข์ ตรวจสอบ พิจารณา วินิจฉัย ติดตาม และช่วยเหลือเยียวยา เชิญบุคคลมาให้ข้อมูล หรือ จัดส่งข้อมูล จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือ มอบหมายบุคคลอื่นให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ ที่ผ่านมาคณะกรรมการฯ ได้มีการเริ่มดำเนินงานรับเรื่องร้องทุกข์ ตรวจสอบข้อเท็จจริง สอบสวน และพิจารณา มาตรการช่วยเหลือเยียวยาครอบครัวผู้เสียหาย รวมทั้งมาตรการป้องกันการทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญแล้ว

นอกจากการดำเนินงานในส่วนของกระทรวงยุติธรรมแล้ว เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้เป็นเจ้าภาพจัดการหารือและแจ้งข้อเสนอแนะดังกล่าวให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งที่ประชุมได้มีข้อสรุปร่วมกันเสนอคณะรัฐมนตรีดังนี้ (1) นักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันเช่นเดียวกับประชาชนทุกคนในประเทศไทย (2) กรณีที่มีการเรียกร้องสิทธิต่างๆ ควรมีการจัดสมดุลระหว่างการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของสาธารณะ เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อนโดยจะต้องมีการย้าเตือนเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความเข้าใจการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกของประชาชน (3) กรณีที่มีการแจ้งความเท็จหรือฟ้องร้องซึ่งปรากฏว่าเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริตหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง กระบวนการยุติธรรมมีมาตรการควบคุมการใช้สิทธิดังกล่าว โดยการลงโทษบุคคลที่แจ้งความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 หรือมาตรา 172 เป็นต้น รวมทั้งกรณีที่มีการใช้สิทธิแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต บุคคลนั้นย่อมได้รับการคุ้มครอง โดยเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 เป็นต้น ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 รับทราบข้อสรุปความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งหน่วยงานต่างๆ จะต้องยึดถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันต่อไป

สำนักงานศาลยุติธรรม ได้มีความพยายามในการแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกัน “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน” (Anti-Strategic Lawsuit Against Public Participation (SLAPP) Law) โดยเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 เพื่อเปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ (กรณีนี้หมายถึงการที่ผู้เสียหาย เป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล) ศาลมีอำนาจสั่งไม่รับฟ้อง หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีเจตนาไม่สุจริต หรือ บิดเบือนข้อเท็จจริง หรือ เป็นไปเพื่อกลั่นแกล้ง หรือเอาเปรียบจำเลย ทั้งนี้ ห้ามโจทก์ยื่นฟ้องคดีนั้นอีก แต่ไม่ตัดอำนาจของอัยการในการยื่นฟ้องคดีนั้นใหม่ การปรับแก้กฎหมายดังกล่าวเป็นไปเพื่อยุติการฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้งประชาชน ซึ่งรวมถึงการฟ้องร้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเหตุผลประการหนึ่งที่ระบุในการเสนอแก้กฎหมาย คือ เนื่องจากในปัจจุบัน ปรากฏการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา โดยไม่สุจริต หรือ บิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อกลั่นแกล้งจำเลยในหลายกรณี เช่น การยื่นฟ้องต่อศาลในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้จำเลยได้รับความลำบากในการเดินทางไปต่อผู้คดี หรือ การฟ้องจำเลยในข้อหาที่หนักกว่าความเป็นจริง เพื่อให้จำเลยต้องยอมกระทำการ หรือไม่กระทำการอันเป็นการมิชอบ หรือ การฟ้องเพื่อคุกคามการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของจำเลยในการป้องกันตนเอง หรือปกป้องประโยชน์สาธารณะ ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้ ปัจจุบัน ที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฯ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2561 และปัจจุบันพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 34) พ.ศ. 2562 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2562

นอกจากนี้ สำนักงานศาลยุติธรรม ยังมีความพยายามในการเสนอร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165/2 เพื่อประกอบมาตรา 165 เนื่องจากเดิม ตามมาตรา 165 วรรค 2 บัญญัติว่า “จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง” แต่ร่างมาตรา 165/2 ที่บัญญัติขึ้นใหม่ ระบุว่าจำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ ซึ่งในกรณีนี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสาร หรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล ดังนั้น การแก้ไขกฎหมายในประเด็นดังกล่าวจะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะช่วยปกป้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากการถูกฟ้องคดีเพื่อกลั่นแกล้ง ทั้งนี้ ที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฯ เรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561 และปัจจุบันพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 33) พ.ศ. 2562 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2562

สำนักงานอัยการสูงสุด มีการปรับใช้มาตรา 21 ของ พระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 ในหลายคดี โดยมาตราดังกล่าวได้ให้อำนาจพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดี และการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กล่าวคือ ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่า การฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัย หรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ ให้เสนอต่ออัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับกับกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นคำร้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนคำร้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาด้วยโดยอนุโลม

ปัจจุบัน หลายหน่วยงานได้มีการสื่อสารและทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ในสังกัด เกี่ยวกับการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น ที่ผ่านมาระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อแจ้งแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยจากการคัดค้านการดำเนินการโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ รวมทั้งกระทรวงกลาโหมได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในส่วนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนในการดูแลผู้ชุมนุม อีกทั้งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ผลักดันให้รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 เพื่อให้มีระบบการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทกลาง โดยหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งไกล่เกลี่ยคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนอีกด้วย เพื่อเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนในการยุติ หรือระงับข้อพิพาทด้วยความสมัครใจและพึงพอใจของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายอันเป็นการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม ซึ่งมาตรการดังกล่าวถือเป็นมาตรการที่เพิ่มความคุ้มครองให้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้เช่นกัน

### 3.3.2 ข้อท้าทาย

จากการลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งการหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ อย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2559-2562 พบว่ายังมีข้อท้าทายหลายประการที่ประชาชนคาดหวังให้รัฐบาลเร่งรัดในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สรุปได้ดังนี้

การเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เร่งรัดการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ (International Convention on the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: ICPPED)

ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติ/ระดับภูมิภาค สนับสนุนให้รัฐบาลร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติและภูมิภาค รวมถึงผู้เสนอรายงานพิเศษของสหประชาชาติว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Special Rapporteur on the Situation of HRDs)

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีและมาตรฐานระหว่างประเทศ เร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... การแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 การแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 161/1 เพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Anti-Strategic Litigation Against Public Participation: Anti-SLAPP) การทบทวน/ยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งใดๆ ที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนกำหนดเงื่อนไขในการงดเว้นโทษให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ

การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การกำหนดนิยามคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ให้ชัดเจน รวมทั้งการศึกษา European Guidelines on Human Rights Defenders เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการและกลไกในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงมาตรการคุ้มครองพยาน โดยจะต้องเก็บรักษาความลับข้อมูลนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้อมูลของผู้ร้องเรียน และข้อมูลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคุ้มครองพยานให้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ได้มีการเสนอให้ประชุมหารือร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นระยะๆ เพื่อปรับมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้มีความเหมาะสม การบรรจุเรื่องการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 การเสนอให้ภาคีรัฐและภาคธุรกิจออกหนังสือเวียน คำสั่ง หรือระเบียบภายใน เพื่อให้เข้าใจการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในลักษณะ “หุ้นส่วนสำคัญ” ที่จะร่วมกันทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อป้องกัน บรรเทา และเยียวยาผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งหลีกเลี่ยงการฟ้องคดีอาญา ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ทำหน้าที่อย่างสุจริต

นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้หญิง กำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ที่เป็นผู้หญิงเพื่อให้ทำงานได้อย่างปลอดภัย

การสร้างความรู้ความเข้าใจ เ่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การสร้างองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับวิธีการจัดการชุมนุม การศึกษาต้นแบบที่ดีเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมเสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับใช้กับบริบทของไทย

การพัฒนาศักยภาพกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การจัดทำบัญชีรายชื่อทนายความที่มีความเชี่ยวชาญ ในการต่อสู้คดีในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อประชาชนจะสามารถไว้วางใจว่าจะได้รับความคุ้มครองจากการถูกละเมิด สิทธิได้ การให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือทนายความหรือบุคคลที่ถูกดำเนินคดีเนื่องจากปกป้องประโยชน์ ของชุมชน และการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับบริการของรัฐ ในการให้ความช่วยเหลือต่างๆ กระบวนการประกันตัว การบังคับใช้กฎหมาย ฯลฯ

การพัฒนาการดำเนินงานของรัฐ จัดเวทีหารือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน องค์กรชุมชน นักการเมือง และสาธารณชนเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรให้กับเจ้าหน้าที่ ที่อยู่ในชนบทที่จะต้องทำหน้าที่คุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามา มีส่วนร่วมในการทำงาน นอกจากนี้ ยังได้มีการสะท้อนข้อห่วงกังวลต่อการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการ ชุมนุมในที่สาธารณะ การห้ามการชุมนุมประท้วงโดยสงบ การปรับทัศนคติ และการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ปกป้องประโยชน์ของประชาชนและชุมชน ฯลฯ

### 3.3.3 แผนปฏิบัติการฯ (พ.ศ. 2562-2565)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.3.2 และนำมา จัดกลุ่มโดยกำหนดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งแผนกิจกรรมซึ่งระบุหน่วยงานรับผิดชอบ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ภายใต้อำนาจปฏิบัติการฯ ตัวชี้วัด ตลอดจนความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือปฏิบัติต่อไป อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้การติดตามประเมิน ผลสามารถทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยแยกเป็น 3 เสาหลักตามแนวทางของหลักการ UNGPs ดังนี้

## เสาที่ 1 หน้าที่ของรัฐในการคุ้มครอง (Protect)

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
1.	การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา สัตตยา สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนต่างๆ	กำหนดนิยาม น้ปกป้อง สิทธิมนุษยชนที่ชัดเจน โดยศึกษาจากมาตรฐานระหว่างประเทศ	- กระทรวงยุติธรรม	2562 – 2565	มีการจัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยาม น้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ที่มีความชัดเจน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
		เร่งรัดการเข้าเป็น ภาคีสันติสัญญา ที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุสัญญา ระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครอง บุคคลทุกคน จากการบังคับ ให้หายสาบสูญ (ICPPED)	- กระทรวงยุติธรรม	2562 – 2565	เข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคน จากการบังคับให้หายสาบสูญ (ICPPED)	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		ส่งเสริมความร่วมมือที่สร้างสรรคกับกลไกสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ และระดับภูมิภาค อาเซียน	- ทุนหน่วยงาน	2562-2565	- มีการเยือนไทยอย่างเป็นทางการ หรือ ในลักษณะ technical visit ของกลไกพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ที่เกี่ยวข้อง	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
2.	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	ผลักดันการทบทวนแก้ไข และยกเลิกกฎหมาย ตลอดจน มาตรการ กลไก ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้ออำนวยให้มีการคุ้มครอง นักปกป้องสิทธิมนุษยชน อาทิ กฎหมายคุ้มครองพยาน เป็นต้น	- กระทรวงยุติธรรม	2562 – 2565	- มีการทบทวนนโยบาย กฎหมาย ตลอดจนมาตรการ กลไก ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเอื้ออำนวยให้มีการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		ศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายระเบียบ หรือมาตรการเพื่อป้องกันการค้าเงินตราดิจิทัลเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Strategic Litigation Against Public Participation: SLAPP)	- กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	- มีผลการศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมาย ระเบียบ หรือ มาตรการ เพื่อป้องกันการค้าเงินตราดิจิทัลเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Strategic Litigation Against Public Participation: SLAPP)	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
3.	การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน	กำหนด หรือทบทวนนโยบาย กลไก กระบวนการ มาตรการคุ้มครอง นักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้หญิง เพื่อให้ทำงานได้อย่างปลอดภัย และอบรมส่งเสริมให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายปฏิบัติได้จริง	- กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - สำนักงานอัยการสูงสุด	2562 – 2565	- มีการกำหนด ทบทวน หรือปรับปรุงนโยบาย กลไก กระบวนการ หรือ มาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้หญิง - อบรมนโยบาย กลไก กระบวนการ หรือ มาตรการฯ ดังกล่าว ให้กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 5, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		บรรจุประเด็น การคุ้มครอง นักปกป้อง สิทธิมนุษยชนไว้ใน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4	- กระทรวง ยุติธรรม	2562	มีการบรรจุประเด็นนักปกป้อง สิทธิมนุษยชนไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
		จัดการหารือร่วมกับ นักปกป้อง สิทธิมนุษยชน โดยร่วมกันทำงาน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อป้องกัน บรรเทา และเยียวยาผลกระทบ ไม่พึงประสงค์ ด้านสิทธิมนุษยชน	- กระทรวง การต่างประเทศ - กระทรวง กลาโหม - กระทรวง ยุติธรรม - หน่วยงาน อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	2562-2565	มีการหารือร่วมกับนักปกป้อง สิทธิมนุษยชนเป็นระยะ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
4.	การสร้างความรู้ ความเข้าใจ	ศึกษาและแลกเปลี่ยน แนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับมาตรการ ส่งเสริมเสรีภาพ ในการแสดง ความคิดเห็น เพื่อนำมาปรับใช้ กับบริบทของไทย	- กระทรวง การต่างประเทศ - กระทรวง ยุติธรรม	2562-2565	- มีการศึกษาแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติ ที่ดีเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ของประเทศต่างๆ และองค์การ ระหว่างประเทศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 8, 10



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		จัดอบรมเจ้าหน้าที่ บังคับใช้กฎหมาย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับ การปกป้อง สิทธิมนุษยชน เช่น การจัดการชุมนุม การแสดงออก ทางด้านสิทธิมนุษยชน การป้องกันการฟ้องคดี โดยไม่ยุติเพื่อกลั่นแกล้ง นักปกป้อง สิทธิมนุษยชน เป็นต้น รวมถึง สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับกรณี ที่มีความละเอียดอ่อน ต่อเพศสภาพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ</li> <li>- สำนักงาน อัยการสูงสุด</li> <li>- สำนักงาน ศาลยุติธรรม</li> <li>- กระทรวง กลาโหม</li> <li>- กระทรวง ยุติธรรม</li> <li>- กระทรวง การต่างประเทศ</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการจัดอบรม หรือดำเนินกิจกรรม อื่นๆ ร่วมกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้ กฎหมายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการบังคับใช้ กฎหมายเกี่ยวกับ การปกป้อง สิทธิมนุษยชนให้กับเจ้าหน้าที่ ในสังกัด</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 11, 16, 17</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 8, 10</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในชุมชน	- กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	- ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ สามารถปกป้องตนเอง ไม่ตกเป็นเหยื่อของการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ 76 จังหวัด และในพื้นที่อำเภอ จำนวน 878 อำเภอ - เจ้าหน้าที่มีทักษะ มีความรู้ มีประสิทธิภาพ และศักยภาพ โดยให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ให้แก่ปัดอำเภอ และพนักงานฝ่ายปกครอง ในพื้นที่ 76 จังหวัด และในพื้นที่อำเภอ 878 อำเภอ - ตรวจตรา และเฝ้าระวัง และปราบปรามพื้นที่เสี่ยง ในพื้นที่ 76 จังหวัด ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง/เดือน และในพื้นที่อำเภอ จำนวน 878 อำเภอ ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง/เดือน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		จัดอบรมและพัฒนาศักยภาพทนายความ รวมทั้งจัดให้มีบัญชีรายชื่อทนายความ/ที่ปรึกษาทนายความที่มีความเชี่ยวชาญ เข้าใจโครงสร้าง นโยบาย การต่อสู้คดี ในเรื่องสิทธิมนุษยชน	- กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานอัยการสูงสุด	2562 – 2565	- มีกิจกรรม/โครงการอบรมและพัฒนาศักยภาพทนายความด้านสิทธิมนุษยชน - มีบัญชีรายชื่อทนายความ/ที่ปรึกษาทนายความที่มีความเชี่ยวชาญ เข้าใจโครงสร้าง นโยบายการต่อสู้คดีในเรื่องสิทธิมนุษยชน	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7
		ให้ความรู้แก่ประชาชนถึงสิทธิมนุษยชนของตน ที่ถูกต้อง รวมทั้ง ให้ความรู้กับสื่อ ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ จากรัฐ ประกันตัว การบังคับใช้กฎหมาย ฯลฯ	- สำนักงานอัยการสูงสุด - กระทรวงยุติธรรม	2562 – 2565	- มีกิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนถึงสิทธิมนุษยชนของตนที่ถูกต้อง รวมทั้งให้ความรู้กับสื่อ สิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับบริการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ จากรัฐ กระบวนการประกันตัว การบังคับใช้กฎหมาย ฯลฯ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 11, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 5, 7, 8, 9, 10

## เสาที่ 2 หน้าที่ของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect)

ในส่วนของเสาที่ 2 จะกำหนดการดำเนินงานในลักษณะ “ความคาดหวังที่มีต่อภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ” เพื่อเป็นแนวทางให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจยึดเป็นหลักในการประกอบการต่อไป ทั้งนี้ ความคาดหวังดังกล่าวจะเป็นจุดตั้งต้น และเป็นแรงกระตุ้นให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจทุกขนาด ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจ

### 2.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรการ และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรการ และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีช่องทางการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการ และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งบุคลากรในสังกัดสามารถเข้าถึงได้
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีการติดตามการดำเนินการ/ดำเนินคดีเกี่ยวกับการฟ้องร้องนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรทำความเข้าใจบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อคุ้มครองการทำงาน และรับรองว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่ถูกเลิกจ้าง/ฟ้องคดีเพียงเพราะเหตุจากการเรียกร้องสิทธิให้ผู้อื่น

### 2.2 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีเวทีหารือกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้กับหน่วยงานในสังกัด รวมทั้งเครือข่ายได้รับทราบ

## 2.3 การจัดทำมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องให้ข้อมูลสถานการณ์ภาพรวมการทำงานร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เมื่อมีการร้องขอจากหน่วยงานภาครัฐ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดทำมาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ และภาคประชาสังคม ควรร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ในการป้องกัน บรรเทา และเยียวยาผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ด้านสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรมอบหมายบุคลากร หรือ หน่วยงาน ในสังกัดที่ชัดเจนให้มีหน้าที่ส่งเสริมความรู้ และทำความเข้าใจที่ถูกต้องกับบุคลากรในสังกัดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันความเข้าใจผิด และการล่วงละเมิดระหว่างกัน

## 2.4 กลไกการร้องเรียน และเยียวยา

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีกลไกหรือร่วมกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อจัดการกับปัญหาการละเมิดสิทธิ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนและผู้ประสานงานที่ชัดเจน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรระงับเหตุข้อพิพาทกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยการเจรจาและไกล่เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาทอย่างเต็มที่ ก่อนที่จะนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ อาจประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรหลีกเลี่ยงการฟ้องร้องดำเนินคดีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพียงเพราะปฏิบัติหน้าที่เรียกร้อง/ปกป้องสิทธิของผู้อื่น

## เสาที่ 3 หน้าที่ของรัฐ และภาคธุรกิจในการเยียวยา (Remedy)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.3.2 และนำมาจัดกลุ่มโดยกำหนดหน้าที่ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจในการเยียวยาความเสียหายให้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนผู้ได้รับผลกระทบ หรือ ถูกละเมิด โดยภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ภาคธุรกิจ หรือ เป็นผลมาจากการประกอบธุรกิจ โดยได้เชื่อมโยงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและยึดถือปฏิบัติต่อไป สรุปได้ดังนี้

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้าง ๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
1.	การร้องเรียนร้องทุกข์ ขอความช่วยเหลือ	กำหนดให้มีกลไกการร้องทุกข์และช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม และเพียงพอ เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ	- กระทรวงยุติธรรม - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงอุตสาหกรรม	2562 – 2565	มีกลไกการร้องทุกข์และช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม และเพียงพอ เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
2.	การส่งเสริมระบบ 'ไกลเกลี่ย'	ส่งเสริมระบบการไกลเกลี่ยในทุกระดับชั้นของกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการพัฒนา กลไกการระงับข้อพิพาททางเสียด	- สำนักงานอัยการสูงสุด - กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานศาลยุติธรรม	2562 – 2565	มีกิจกรรม/โครงการ/มาตรการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการไกลเกลี่ยในทุกระดับชั้นของกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการพัฒนา กลไกการระงับข้อพิพาททางเสียด	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
3.	การดำเนินคดี	ให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม แก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	- สำนักงานอัยการสูงสุด - กระทรวงยุติธรรม	2562 – 2565	มีช่องทาง/กลไกมาตรการในการให้ความช่วยเหลือแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
		ประสานงานช่วยเหลือพี่น้องทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อาชีพ ฯลฯ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</li> <li>- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</li> <li>- กระทรวงยุติธรรม</li> <li>- กระทรวงสาธารณสุข</li> </ul>	2562 – 2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ดำเนินการให้ความคุ้มครองและดูแลผู้ถูกเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุแห่งเพศ และผู้ถูกกระทำความรุนแรง</li> <li>- มีมาตรการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อประโยชน์แก่ให้ความช่วยเหลือ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อาชีพ ฯลฯ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 5, 11, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>
		ศึกษาวิเคราะห์ช่องทางทางกฎหมายและอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อจะได้พัฒนาระบบการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- กระทรวงยุติธรรม</li> </ul>	2562 - 2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการศึกษาวิเคราะห์ช่องทางทางกฎหมายและอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31</li> </ul>



## 3.4 แผนปฏิบัติการด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ

### 3.4.1 สถานการณ์ในภาพรวม

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Thai Direct Investment Abroad : TDI)<sup>10</sup> มีความจำเป็นต่อยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในหลายๆ ด้าน ทั้งในแง่ของการช่วยปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันและเติบโตได้ภายใต้เศรษฐกิจโลกที่เป็นโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้ ฝ่ายวิจัยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ทำการสำรวจและพบสาเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อแสวงหาตลาดใหม่หรือรักษาส่วนแบ่งตลาดเดิมในประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่ หรือมีแนวโน้มที่จะเติบโต (Market Seeking) 2) เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติและเข้าถึงวัตถุดิบและแรงงานที่ถูกกว่าในประเทศ (Resource and Labor Seeking) 3) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรวมถึงการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ๆ (Efficiency Seeking) และ 4) เพื่อช่วยในด้านการกระจายความเสี่ยงของธุรกิจ

ที่ผ่านมา กระแสการออกไปลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการพัฒนาของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว โดยเห็นได้จากมูลค่าเงินลงทุนสะสมของธุรกิจไทย (TDI) จากเดิมที่ในปี 2548 TDI มี มูลค่าเพียง 8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ขณะที่ในปี 2559 TDI มีมูลค่าสูงขึ้นไปเป็น 94.3 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่านับจากปี 2548 ซึ่งกลุ่มประเทศที่ไทยออกไปลงทุนสูงในปี 2559 ได้แก่ กลุ่มประเทศอาเซียนมีมูลค่า 30.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 30.2 ของมูลค่าเงินลงทุน TDI นำโดย สิงคโปร์ เวียดนาม และเมียนมา สำหรับธุรกิจที่ไทยออกไปลงทุน ได้แก่ การผลิตสินค้าอาหารและเครื่องดื่ม การทำเหมืองแร่ การบริการทางการเงิน และบริการค้าส่งและค้าปลีก เป็นต้น

สำหรับปี 2560 ภาคเอกชนไทยมีมูลค่าคงค้างการลงทุนในต่างประเทศกว่า 1.36 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 4.45 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 กว่า 9.68 แสนล้านบาท แบ่งเป็นเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (TDI) รวม 116,865 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 3.79 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าประมาณร้อยละ 23 โดยกลุ่มประเทศที่เอกชนไทยไปลงทุนโดยตรงมากที่สุดในปี 2560 คือ สหภาพยุโรป สำหรับมูลค่าการลงทุนโดยตรงของภาคธุรกิจไทยในอาเซียน ปี 2560 มียอดคงค้างอยู่ที่ 33.99 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ซึ่งส่วนมากเป็นการเพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม (CLMV) สำหรับธุรกิจที่ไทยออกไปลงทุน ได้แก่ กลุ่มที่พักแรมและบริการด้านอาหาร อสังหาริมทรัพย์ และอุตสาหกรรมการผลิต เป็นต้น

สำหรับปี 2561 นั้น แม้ว่าการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ และโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติกลับมาลงทุนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการลงทุนของไทยในต่างประเทศ (TDI) เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาและต่อยอดห่วงโซ่อุปทานการผลิตของไทยในอนาคต เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น การขาดแคลนแรงงานเนื่องจากเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การถูกตัดสิทธิ GSP จากประเทศพัฒนาแล้ว เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ

10 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ หมายถึง ธุรกิจการลงทุนที่ผู้ลงทุนซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทยมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในต่างประเทศที่เป็นกิจการในเครือ โดยที่ผู้ลงทุนถือหุ้นของกิจการในเครือหรือกิจการที่นำเงินไปลงทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป (ธนาคารแห่งประเทศไทย)

เหล่านี้ มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้นักลงทุนไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานต้องออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น เพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านราคา ในขณะที่ผู้ประกอบการบางกลุ่มต้องการขยายตลาดและแสวงหาโอกาสใหม่ๆ เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพการเจริญเติบโตของธุรกิจในระยะยาวมากขึ้น โดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การลงทุนของนักลงทุนไทยในต่างประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การลงทุนในต่างประเทศไม่ใช่การทำให้เงินไหลออกนอกประเทศเท่านั้น หากมองในทางตรงกันข้าม การลงทุนในต่างประเทศจะมีส่วนช่วยต่อยอดห่วงโซ่อุปทานและขยายช่องทางทางการส่งออกของนักลงทุนไทยได้ ในลักษณะกลยุทธ์แบบ “การลงทุนนำการค้า” (Investment Induced-Trade) โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจผ่านการลงทุนในประเทศที่มีศักยภาพ นอกจากนี้ ในอนาคตอาจเป็นช่องทางให้ตั้งบริษัทขนาดเล็กที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานเดียวกันเข้าไปลงทุนได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการขยายห่วงโซ่อุปทานของไทยในระดับภูมิภาคให้แข็งแกร่งมากขึ้น

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI)<sup>11</sup> มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างมาก เนื่องจากการออกมาภายในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการการลงทุน ซึ่งการลงทุนจากต่างประเทศนั้นให้ประโยชน์แก่ทั้งผู้มาลงทุนและผู้ได้รับเงินลงทุน เพราะการที่ผู้มาลงทุนขยายการลงทุนหรือย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น ทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีในประเทศนั้นๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและผลกำไรของบริษัทตน ส่วนประเทศที่ได้รับเงินลงทุนก็ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติจากการลงทุนใหม่และได้รับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีจากประเทศผู้มาลงทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นๆ ของประเทศตนต่อไป

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยในปี 2560 มีมูลค่าเงินลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภาคการบริการส่วนใหญ่เป็นการลงทุนสาขาค้าปลีกค้าส่ง บริการทางการเงิน และอสังหาริมทรัพย์ ในภาคการผลิตส่วนใหญ่เป็นการเข้ามาลงทุนอุตสาหกรรมเครื่องจักร การผลิตคอมพิวเตอร์ ยานยนต์ ยางและพลาสติก โดยกลุ่มประเทศที่มีการลงทุนในไทยสะสมสูงที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น อาเซียน สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และฮ่องกง ตามลำดับ

ในอดีตประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีอัตราการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ข้อท้าทายประการหนึ่งในปัจจุบัน คือ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีมูลค่าลดลง สืบเนื่องจากอัตราค่าแรงที่ปรับสูงขึ้น การขาดแคลนแรงงานจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ปัญหารักษาความปลอดภัยทางทหารเมือง ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติ อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา BOI ได้มีมาตรการหลายประการที่ช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย อาทิ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนใน 10 ประเภท S-Curve Industries<sup>12</sup> การเปิดโอกาส

11 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หมายถึง การที่บริษัทที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศหรือประเทศที่ จะมาลงทุน (Source Countries) ต้องการมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศไทยหรือ ประเทศที่รับการลงทุน (Host Countries) เพื่อสร้างผลกำไรส่งกลับไปยังบริษัทในประเทศของตน (สำนักวิชาการ สำนักเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร)

12 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ ได้แก่ ยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive) อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) ท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Afuent, Medical and Wellness Tourism) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology) การแปรรูปอาหาร (Food for the Future) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต ได้แก่ หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม (Robotics) การบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals) ดิจิทัล (Digital) และการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

ให้เข้าร่วมลงทุนกับรัฐบาล (Public Private Partnerships: PPPs) ในโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม รวมทั้งการที่รัฐบาลมีนโยบายผลักดันโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นพัฒนาการสำคัญที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนอันจะดึงดูดให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยจากสถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ปี 2561 พบว่าส่วนมากมูลค่าเงินลงทุนอยู่ในหมวดผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง รองลงมาเป็นหมวดบริการและสาธารณูปโภค โดยญี่ปุ่น จีน และสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีปริมาณเงินลงทุนในการยื่นขอส่งเสริมการลงทุนสูงที่สุด นอกจากนี้ จากรายงาน Doing Business 2018 (2561) ของ World Bank จัดให้ไทยอยู่ในอันดับ 26 ของประเทศทั่วโลกที่มีความสะดวกในการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยจะต้องพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งคุณภาพของกอรผลิตต่างๆ เพื่อให้ประเทศไทยยังคงเป็นที่ต้องการในการลงทุนทุกระดับต่อไป

สถานการณ์การร้องเรียน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจข้ามพรมแดนของผู้ประกอบการสัญชาติไทยหลายกรณี เช่น กรณีบริษัทเอกชนไทยแห่งหนึ่งได้รับสัมปทานที่ดินเพื่อการปลูกอ้อยและจัดตั้งโรงงานน้ำตาลในประเทศกัมพูชาก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนชาวกัมพูชา ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและมีความเห็นว่าการนี้มีการกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และแม้บริษัทดังกล่าวไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นถือเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของบริษัทฯ ในบางส่วน หรือกรณีที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงกับการท่าเรือของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (เมียนมา) ดำเนินโครงการท่าเรือน้ำลึกในโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายในประเทศเมียนมา ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและมีความเห็นว่าการดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนเมียนมา โดยมีข้อเสนอแนะนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดตั้งกลไกหรือกำหนดภารกิจกำกับดูแลการลงทุนในต่างประเทศของผู้ลงทุนสัญชาติไทยให้เคารพต่อหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน โดยนำหลักการ UNGPs มาเป็นกรอบในการดำเนินการ

การดำเนินการของภาครัฐ ที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจสัญชาติไทยในต่างประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้จากการมีมติเห็นชอบให้หน่วยงานดำเนินการให้สอดคล้องข้อเสนอแนะนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในหลายกรณีของกัมพูชา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560 รับทราบสรุปผลการพิจารณาดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศ คือ การเสนอให้มีภารกิจจัดตั้งกลไกหรือกำหนดภารกิจกำกับดูแลการลงทุนในต่างประเทศของผู้ลงทุนสัญชาติไทยให้เคารพต่อหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน โดยนำหลักการ UNGPs มาเป็นกรอบในการดำเนินการของการลงทุนในต่างประเทศของผู้ลงทุนสัญชาติไทย

### 3.4.2 ข้อท้าทาย

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอให้ออกกฎหมาย หรือนโยบายที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งสร้างกลไกตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนนอกอาณาเขตเพื่อให้เกิดการปกป้องคุ้มครอง เยียวยา และเกิดความรับผิดชอบข้ามพรมแดน (cross border) ซึ่งผู้ถูกละเมิดสามารถใช้กระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยในการคุ้มครองและเยียวยาได้ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 การแก้ไขพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ให้มีการกำกับ ควบคุม ดูแล และมีมาตรการลงโทษ ในเรื่องของการลงทุนของนักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ไม่ว่าจะรูปแบบการลงทุนจะเป็นไปในรูปแบบบริษัทลูก หรือกิจการร่วมค้า และพัฒนาหลักการกำกับดูแลที่ดี (Corporate Governance Code: CG code) ให้มีสภาพบังคับตามกฎหมาย การออกกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลโครงการระเบียบเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และมีมาตรการลงโทษที่ชัดเจน การกำหนดมาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการทั้งหมดภายใต้ EEC ต่อสาธารณชน เพื่อให้รับทราบล่วงหน้า และควรมีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ในท้องที่ก่อนที่โครงการเหล่านั้นจะได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และได้รับการอนุมัติเงินกู้จากธนาคาร

การสร้างความตระหนักรู้แก่นักลงทุน ส่งเสริมให้นำหลักการ UNGPs มาเผยแพร่ภาคธุรกิจ หรือผู้ประกอบการ โดยจัดทำช่องทางการทำงานอย่างเป็นทางการกับคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

การส่งเสริมการลงทุน พิจารณากำหนดเงื่อนไขให้รัฐบาลพิจารณาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน ก่อนการลงทุนในข้อตกลง/สนธิสัญญาด้านการค้า/การลงทุนระหว่างประเทศ การพิจารณาข้อบทเพื่อความมั่นคงแห่งสัญญา (Stabilization clause) ในข้อตกลงการลงทุนว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อกรดำเนินนโยบายของรัฐในการส่งเสริมหลักการ UNGPs การกำหนดมาตรการให้องค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดน หรือเขตอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยต้องปฏิบัติตามหลักการ UNGPs การกำหนดมาตรการให้การริเริ่มหรือพัฒนาโครงการใดๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน และผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ในโครงการก่อนตัดสินใจดำเนินโครงการ การกำหนดมาตรการกำกับดูแลการลงทุนในต่างประเทศของผู้ลงทุนสัญชาติไทยให้เคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน การกำหนดมาตรการให้ธุรกิจซึ่งได้รับการสนับสนุนและให้ประกันการลงทุนประกอบธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชน การกำหนดให้มีการศึกษาความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยนักวิชาการอิสระที่ประชาชนในพื้นที่และสังคมยอมรับ รวมทั้งกำหนดมาตรการ และกลไกกำกับดูแลเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบดังกล่าว อีกทั้งเสนอให้ใช้หลักการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนและการเฝ้าระวังด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังในการจัดทำบริการสาธารณะและสัญญาการร่วมลงทุน (กรณีรัฐมอบให้เอกชนดำเนินการ) การพิจารณายกเลิกการมอบหมายให้ภาคเอกชนดำเนินการจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะผ่านสัญญาร่วมลงทุน (Public-Private Partnership)

การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ การกำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจนในการควบคุมบริษัท และธุรกิจในประเทศ การพิจารณาจัดทำมาตรการกำหนดให้ทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ข้ามพรมแดน (transboundary EIA) และมีมาตรการเฝ้าระวังต่อผลกระทบข้ามพรมแดนทางด้านสุขภาพ การเกษตร และสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในโครงการการลงทุนของรัฐวิสาหกิจและธุรกิจ ไทยในต่างประเทศ และสนับสนุนให้มีการจัดทำตรวจสอบผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence)

การพัฒนาการดำเนินงานของภาครัฐ การกำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการควบคุมดูแลกรณี เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การกำหนดบทบาทของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในการควบคุมบริษัทมหาชนให้เคารพและปฏิบัติตามหลักการ UNGPs การสร้างกลไกในการตรวจสอบ ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนข้ามพรมแดน การส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศโดยภาคธุรกิจไทย ซึ่งบริษัทแม่จดทะเบียน หรือมีสำนักงานใหญ่ ในประเทศไทย รวมถึงส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับการประกอบธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวปฏิบัติร่วมกันสำหรับการธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking Guidelines) เพื่อกำหนดแนวทางในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์อย่างเป็นรูปธรรม

รัฐวิสาหกิจ การออกข้อบังคับเพื่อกำหนดให้รัฐวิสาหกิจดำเนินการเพื่อเป็นตัวอย่างในการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและแรงจูงใจ เช่น ตัวชี้วัดการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจในการป้องกัน และบรรเทาความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงกรณีที่ดำเนินการในต่างประเทศโดยบริษัทถูก ผู้รับจ้างตามสัญญา หรือกิจการร่วม

ห่วงโซ่อุปทาน การส่งเสริมให้บริษัทขนาดใหญ่กำกับให้ห่วงโซ่อุปทานของบริษัท สาขา แพรนไชส์ รวมถึง บริการที่จัดจ้างจากภายนอก และบริษัทที่รับเหมาช่วง เคารพสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยง ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิทธิมนุษยชน

การดำเนินการต่อภาคธุรกิจ การจัดให้มีมาตรการหรือกลไกในการจัดการปัญหากรณีรัฐวิสาหกิจ/ ภาคธุรกิจของไทย ละเมิดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ การนำมาตราการการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ/กึ่งบังคับ ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) มาใช้อย่างจริงจัง การจัดตั้งกลไก หรือ คณะกรรมการกำกับดูแลบริษัทข้ามชาติโดยอาจให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่ในการผลักดัน การส่งเสริมให้ธนาคารมีการประเมินความเสี่ยงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมก่อนการอนุมัติเงินกู้สำหรับการลงทุน ด้วยการส่งเสริมให้บริษัทเอกชนเคารพสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและการทูตทางเศรษฐกิจ (economic diplomacy) รวมถึงในการส่งเสริมการตรวจสอบผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน (due diligence) โดยบริษัทไทยที่เกี่ยวข้อง ในโครงการขนาดใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน การกำหนดให้ภาคธุรกิจทุกขนาดที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนข้ามพรมแดน ผนวกเรื่องการตรวจสอบผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนรอบด้านไว้ในโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยเฉพาะ โครงการขนาดใหญ่ และสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานเร่งดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีที่รับทราบข้อเสนอแนะนโยบาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับการแก้ปัญหากรณีต่างๆ

### 3.4.3 แผนปฏิบัติการฯ (พ.ศ. 2562-2565)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.4.2 และนำมาจัดกลุ่มโดยกำหนดประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งแผนกิจกรรมซึ่งระบุหน่วยงานรับผิดชอบ กรอบระยะเวลาดำเนินการ ภายใต้แผนปฏิบัติการฯ ตัวชี้วัด ตลอดจนความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือปฏิบัติต่อไป อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้การติดตามประเมินผลสามารถทำได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ โดยแยกเป็น 3 เสาหลักตามแนวทางของหลักการ UNGPs ดังนี้

## เสาที 1 หน้าทีของรฐ์ในการค้คุมครอง (Protect)

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
1.	การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	จัดทำแผนปฏิบัติการและกระบวนการในการให้ความเห็นต่อสัญญา เปรียบเทียบที่ภาครัฐทำธุรกิจกับ บริษัทที่ข้ามชาติ ทั้งนี้ โดยค้คำนึงถึง การประเมินสิทธิมนุษยชนด้วย	- สำนักงนอัยการสูงสุด	2562-2565	มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ และกระบวนการ ในการให้ความเห็นต่อ สัญญาในกรณีทีภาครัฐ ทำธุรกิจกับบริษัท ข้ามชาติโดยค้คำนึงถึง การประเมินสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
		ศึกษาและหารือร่วมกับภาคส่วน ต่างๆ ทีเกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา แนวทางพัฒนากฎหมาย นโยบาย หรือกลไกที่เป็นรูปธรรม ใน การตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชนนอกอาณาเขต เพื่อให้ เกิดการปกป้อง ค้คุมครอง เยียวยา และเกิดความรับผิดชอบต่อ ช้ภาพรวมแดน ทีสอดคล้องกับ มาตราฐานสากล อาทิ OECD Guideline for Multinational Enterprises	- กระทรวง การต่างประเทศ - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	มีการปรับปรุง พัฒนา กฎหมาย นโยบาย หรือ กลไก ในการตรวจสอบ การละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกอาณาเขต เพื่อให้ เกิดการปกป้อง ค้คุมครอง เยียวยา และ เกิดความรับผิดชอบต่อ ช้ภาพรวมแดนที สอดคล้องกับมาตราฐาน สากล อาทิ OECD Guideline for Multinational Enterprises	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
		<p>ทบทวนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ต้องมีการกำกับดูแล การดำเนินงานของภาคธุรกิจ และนักลงทุน รวมทั้งมี บทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับกรณีที่เกิด การดำเนินการดังกล่าวก่อให้เกิด การละเมิดสิทธิมนุษยชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ</li> <li>- สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจ กับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)</li> <li>- สำนักงาน คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)</li> </ul>	2562-2565	<p>มีการประชุมทบทวนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10</li> </ul>
		<p>สร้างช่องทางเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับโครงการระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) รวมถึงเขตเศรษฐกิจ พรมแดนทั้งหมด และใกล้เคียง หรือกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ</li> <li>- สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)</li> <li>- กระทรวงมหาดไทย</li> <li>- กระทรวง อุตสาหกรรม</li> <li>- สำนักงาน คณะกรรมการ นโยบายเขตพัฒนา พิเศษภาคตะวันออก (EEC)</li> </ul>	2562-2565	<p>มีการกำหนดช่องทาง เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการระเบียง เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) รวมถึง เขตเศรษฐกิจพรมแดน ทั้งหมด และใกล้เคียง กับชุมชนที่ได้รับ ผลกระทบ</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10</li> </ul>



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
2.	การสร้าง ความตระหนักรู้ แก่นักลงทุน	นำหลักการ UNGPs มาเผยแพร่ แก่ภาคธุรกิจ หรือผู้ประกอบการ โดยจัดทำช่องทางสื่อสารกับ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงาน คณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์</li> <li>- ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย</li> <li>- สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริม การลงทุนเว็บไซต์ เส้นทาง บันทึก (BOI)</li> <li>- คณะกรรมการร่วม ภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.)</li> <li>- กระทรวงยุติธรรม</li> <li>- กระทรวงพาณิชย์ (กรมพัฒนาธุรกิจ การค้า)</li> </ul>	2562-2565	มีการจัดอบรม/ประชุม เพื่อเผยแพร่หลักการ UNGPs	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารภในการแข่งขัน</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา เวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
	ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจให้ความสำคัญต่อกับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทขนาดใหญ่และห่วงโซ่อุปทานของบริษัท รวมถึงการจ้างบริการภายนอกและการรับเหมาช่วงที่อาจก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ไม่พึงประสงค์ต่อสิทธิมนุษยชน	ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจให้ความสำคัญต่อกับความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทขนาดใหญ่และห่วงโซ่อุปทานของบริษัท รวมถึงการจ้างบริการภายนอกและการรับเหมาช่วงที่อาจก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ไม่พึงประสงค์ต่อสิทธิมนุษยชน	- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	2562-2565	มีการจัดอบรมภาคธุรกิจให้มีความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน และความเชื่อมโยงระหว่างบริษัทขนาดใหญ่และห่วงโซ่อุปทานของบริษัท รวมถึงการจ้างบริการภายนอกและการรับเหมาช่วงที่อาจก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8</li> </ul>
	ส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจที่ส่งผลกระทบท่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลักดันให้มีแนวปฏิบัติร่วมกันสำหรับธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking Guidelines) ซึ่งกำหนดแนวทางในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ที่สอดคล้องกับหลักการ Environment, Social and Governance (ESG criteria) หรือ แนวปฏิบัติอื่นๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	ส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจที่ส่งผลกระทบท่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลักดันให้มีแนวปฏิบัติร่วมกันสำหรับธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking Guidelines) ซึ่งกำหนดแนวทางในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ที่สอดคล้องกับหลักการ Environment, Social and Governance (ESG criteria) หรือ แนวปฏิบัติอื่นๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	- ธนาคารแห่งประเทศไทย	2562-2565	มีแนวปฏิบัติร่วมกันสำหรับการธนาคารเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Banking Guidelines) เพื่อกำหนดมาตรฐานการประกอบธุรกิจการเงินตามหลักการ Environment, Social and Governance (ESG criteria) หรือแนวปฏิบัติอื่นๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10</li> </ul>

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
3.	การส่งเสริมการลงทุน	รับรองว่ารัฐให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักลงทุน และองค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบภายในประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงนโยบายของรัฐในการบริหาร จัดการ และคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ รวมถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข เป็นต้น	- กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ)	2562-2565	- การเจรจาความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน และข้อบทการลงทุนในความตกลงเขตการค้าเสรียี่ดื้อข้อตกลงการค้าปกป้อง และเคารพสิทธิมนุษยชน และหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงลบ	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารภในการแข่งขัน - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
		พิจารณามาตรการส่งเสริมให้องค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือเขตอำนาจอธิปไตยของไทยปฏิบัติตามหลักการ UNGPs โดยในการริเริ่มหรือพัฒนาโครงการต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะมีส่วนร่วมของประชาชนและผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ในโครงการก่อนตัดสินใจดำเนินโครงการ	- ดำเนินงานคณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	2562-2565	มีการอบรมให้องค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดนหรือเขตอำนาจอธิปไตยของไทยปฏิบัติตามหลักการ UNGPs	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารภในการแข่งขัน - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา เวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
	สร้างความตระหนักรู้ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่ผู้ประกอบการไทยที่จะไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อให้เคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน ตลอดจนปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของประเทศที่รับการลงทุน (host country) โดยอาจพิจารณาจัดทำคู่มือ (Guideline) การลงทุนในแต่ละประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการค้าและนำเข้า</li> <li>- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า</li> <li>- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ</li> <li>- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์</li> <li>- กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ)</li> </ul>	2562-2565	<ul style="list-style-type: none"> <li>- มีการฝึกอบรม/ให้ความรู้ผู้ประกอบการธุรกิจที่จะไปลงทุน</li> <li>- ในต่างประเทศ</li> <li>- เพื่อให้เคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง</li> <li>- ความสามารถในการแข่งขัน</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติ</li> <li>- ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10</li> </ul>	

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
	<p>กำหนดให้เพิ่มการศึกษาและประเมินความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ก่อนการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ หรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะ รวมถึงกรณีที่มีการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจัดทำโครงการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่เป็นหน้าที่ของรัฐ รวมถึงกรณีที่รัฐมอบหมายหน้าที่ให้ภาคเอกชนดำเนินการจัดทำโครงการดังกล่าวแทน</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ดำเนินงานสถาปนาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</li> <li>- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ดำเนินการนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม)</li> <li>- กระทรวงคมนาคม</li> <li>- กระทรวงการคลัง (ดำเนินการ คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ)</li> <li>- กระทรวงพลังงาน</li> <li>- กระทรวงอุตสาหกรรม</li> <li>- ดำเนินงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน)</li> </ul>	<p>2562-2565</p>	<p>มีการศึกษาประเมินความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ก่อนการดำเนินโครงการขนาดใหญ่</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์</li> <li>- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนา</li> <li>- การบริหารจัดการภาครัฐ</li> <li>- SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17</li> <li>- UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 17, 18, 19</li> </ul>	

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา เวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
4.	การป้องกัน การละเมิด สิทธิมนุษยชน ในต่างประเทศ	ส่งเสริมธุรกิจไทยในต่างประเทศ ให้เคารพสิทธิมนุษยชน	- กระทรวง การต่างประเทศ	2562-2565	มีการจัดทำคู่มือสำหรับ ธุรกิจไทย ในการดำเนินกิจการ ในต่างประเทศที่เคารพ สิทธิมนุษยชน ตามหลักการ UNGPs	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
		จัดอบรมเรื่องธุรกิจกับ สิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากรของ กระทรวงการต่างประเทศเพื่อให้ สามารถทำหน้าที่ให้คำแนะนำ แก่ภาคธุรกิจไทยที่ไปลงทุน ในต่างประเทศได้	- กระทรวง การต่างประเทศ	2562-2565	มีการอบรมเรื่องธุรกิจ กับสิทธิมนุษยชน ให้แก่บุคลากรของ กระทรวงการต่างประเทศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
	พิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำแนวทางหรือความตกลงในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (transboundary EIA) และมีกรอบแนวทางด้านสุขภาพข้ามพรมแดน สังคม ที่ดิน การเกษตร สังคม ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	พิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำแนวทางหรือความตกลงในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (transboundary EIA) และมีกรอบแนวทางด้านสุขภาพข้ามพรมแดน สังคม ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม)	2562-2565	- มีการหารือ/การศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดทำแนวทางหรือความตกลงในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน (transboundary EIA) - มีการหารือและกำหนดมาตรการเฝ้าระวัง ผลกระทบข้ามพรมแดนทางด้านสุขภาพ การเกษตร สังคม และสิ่งแวดล้อม	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 13, 14, 15, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
	กำหนดแนวทางการป้องกัน การละเมิดสิทธิมนุษยชน ในโครงการการลงทุนของ รัฐวิสาหกิจ (และธุรกิจไทย ในต่างประเทศ) รวมทั้งกลไก การร้องเรียน	กำหนดแนวทางการป้องกัน การละเมิดสิทธิมนุษยชน ในโครงการการลงทุนของ รัฐวิสาหกิจ (และธุรกิจไทย ในต่างประเทศ) รวมทั้งกลไก การร้องเรียน	- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	2562-2565	มีการหารือและกำหนด มาตรการป้องกัน และ กลไกการร้องเรียนกรณี การละเมิดสิทธิมนุษยชน ในโครงการการลงทุน ของรัฐวิสาหกิจ (และ ธุรกิจไทยในต่างประเทศ)	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับปรุง สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา เวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
5.	การพัฒนา การดำเนินงาน ของภาครัฐ	กำหนดให้มีหน่วยงานกลาง ในการควบคุมดูแล และตรวจสอบกรณี เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ระหว่างประเทศ	- กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	2562-2565	มีการหารือและพิจารณา กำหนดหน่วยงานกลาง รับผิดชอบการควบคุม ดูแลและตรวจสอบกรณี เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ระหว่างประเทศ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม - ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับตัวและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 13, 14, 15, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
6.	รัฐสภาทึจ	กำหนดให้รัฐสภาทึจมีแนวทาง ในการป้องกันและบรรเทา ความเสี่ยงและผลกระทบ ด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึง ที่ดำเนินการในต่างประเทศ โดยบริษัทผู้รับจ้าง ตามสัญญาหรือกิจการร่วม	- กระทรวงการคลัง (สำนักงาน คณะกรรมการ นโยบายรัฐวิสาหกิจ)	2562-2565	รัฐสภาทึจมีโครงการ/ กิจกรรมเพื่อขับเคลื่อน หลักการ UNGPs และ การประเมิน HRDD และ ร่วมแบ่งปันแนวปฏิบัติ ที่ดีและเป็นรูปธรรม ให้กับภาคธุรกิจอื่นๆ	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับ สมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10



ลำดับที่	ประเด็น	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2562-2565)	ตัวชี้วัด (กำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/UNGPs
7.	การดำเนินงานโครงการต่อภาคธุรกิจ	ศึกษาและพิจารณากำหนดมาตรการจูงใจที่สอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมของภาคธุรกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศไทยที่มีสถานประกอบการขนาดเล็กจำนวนมาก โดยกำหนดมาตรการจูงใจแก่ผู้ประกอบการและแรงงานโดยตรง เช่น การจัดทำโครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสถานประกอบการขนาดเล็ก	- สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย - สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	2562-2565	มีการศึกษาและกำหนดมาตรการจูงใจให้กับภาคธุรกิจผู้ประกอบการ/แรงงาน โดยคำนึงถึงสถานการณ์ของประเทศไทยที่มีสถานประกอบการขนาดเล็กจำนวนมาก	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับปรุงสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
8.	การส่งเสริมความร่วมมือในการขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชน	แลกเปลี่ยน เผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ	- กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงยุติธรรม	2562-2565	- มีกิจกรรมแลกเปลี่ยน/เผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนการค้าการลงทุน ตาม UNGPs อาทิ การจัดทำหลักสูตรแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยในการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นระยะ	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับปรุงสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16, 17 - UNGPs ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10

## เสาที่ 2 หน้าที่ของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect)

ในส่วนของเสาที่ 2 จะกำหนดการดำเนินงานในลักษณะ “ความคาดหวังที่มีต่อภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ” เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคธุรกิจยึดเป็นหลักในการประกอบการต่อไป ทั้งนี้ ความคาดหวังดังกล่าวจะเป็นจุดตั้งต้น และเป็นแรงกระตุ้นให้รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจทุกขนาด ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดผลกระทบเชิงลบจากการประกอบธุรกิจ

### 2.1 การปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรฐาน และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องทบทวนกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กร และปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมาย มาตรฐาน และหลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหลักการ UNGPs ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรฐาน เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การกำกับดูแลธุรกิจ และการลงทุน ทั้งของประเทศไทย ในกรณีการลงทุนในประเทศไทย และของประเทศที่ทำการลงทุน ในกรณีการลงทุนระหว่างประเทศ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรส่งเสริมและตรวจตราให้บริษัทลูก รวมทั้งห่วงโซ่อุปทานของตนเคารพกฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรฐาน เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การกำกับดูแลธุรกิจ และการลงทุน ทั้งของประเทศไทย ในกรณีการลงทุนในประเทศไทย และของประเทศที่ทำการลงทุน ในกรณีการลงทุนระหว่างประเทศ
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีการติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มาตรฐาน เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การกำกับดูแลธุรกิจ และการลงทุน ทั้งของประเทศไทย ในกรณีการลงทุนในประเทศไทย และของประเทศที่ทำการลงทุน ในกรณีการลงทุนระหว่างประเทศ

### 2.2 การส่งเสริมความตระหนักรู้ถึงหลักการ/มาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และการประกอบธุรกิจโดยชอบ

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักการ/มาตรฐานระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและการประกอบธุรกิจโดยชอบให้แก่หน่วยงานในสังกัด และเจ้าหน้าที่
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ ทั้งในส่วนของลงทุนในประเทศ และการลงทุนระหว่างประเทศต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแก่สาธารณชน โดยเฉพาะชุมชน และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งในช่วงก่อนระหว่าง และหลังการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรศึกษาหลักการ UNGPs และ OECD Guidelines on Multinational Enterprises รวมทั้งสื่อสารทำความเข้าใจกับบริษัทในเครือ และหน่วยงานในสังกัด
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจต้องเฝ้าระวังการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานของบริษัท รวมถึงการจัดจ้างบริการภายนอกและการรับเหมาช่วงที่อาจก่อผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนตามที่กำหนดในหลักการ UNGPs

## 2.3 กลไกการร้องเรียน และเยียวยา

- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจที่ประกอบการในประเทศไทย และกรณีผู้ประกอบการไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ควรจัดทำ การประเมินความเสี่ยงและเฝ้าระวังสิทธิมนุษยชนรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณชน
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจควรมีช่องทาง/กลไกรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดอันเป็นผลจากการประกอบธุรกิจ และประสานส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจที่ประกอบการในประเทศไทย และกรณีผู้ประกอบการไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ควรระงับเหตุข้อพิพาทกับชุมชนโดยการเจรจาและหารือร่วมกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และชดเชยค่าเสียหายอย่างเต็มที่ ก่อนที่จะนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ อาจประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท
- ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจที่ประกอบการในประเทศไทย และกรณีผู้ประกอบการไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ควรกำหนดมาตรการเยียวยาบุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลสืบเนื่องจากการประกอบธุรกิจ

## เสาที่ 3 หน้าที่ของรัฐ และภาคธุรกิจในการเยียวยา (Remedy)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากภาคส่วนต่างๆ ตามข้อ 3.4.2 และนำมาจัดกลุ่มโดยกำหนดหน้าที่ภาครัฐ และภาคธุรกิจในการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ได้รับผลกระทบ หรือ ถูกละเมิด อันเป็นผลมาจากการประกอบธุรกิจโดยภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจ โดยได้เชื่อมโยงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักการ UNGPs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและยึดถือปฏิบัติต่อไป สรุปได้ดังนี้

ลำดับที่	ประเด็น/วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2552-2565)	ตัวชี้วัด (อาจจะกำหนดกรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
1.	กลไกร้องเรียน	ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อจัดตั้งกลไกระหว่างประเทศเพื่อรับข้อร้องเรียน ตรวจสอบ การดำเนินธุรกิจที่มีผลกระทบต่อชุมชน	- กระทรวงการต่างประเทศ	2562-2565	มีประชุมหรือกับต่างประเทศเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกลไกระหว่างประเทศเพื่อรับข้อร้องเรียน ตรวจสอบ และสอบสวน การดำเนินธุรกิจที่มีผลกระทบต่อชุมชน	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
2.	การเจรจา/ไกล่เกลี่ย	พิจารณากำหนดคนคุย พุดคุยเจรจา เพื่อแก้ปัญหา ระหว่างประเทศอันเป็นผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ	- กระทรวงการต่างประเทศ	2562-2565	มีการกำหนดกระบวนการหรือ พุดคุยเจรจา เพื่อแก้ปัญหา ระหว่างประเทศอันเป็นผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31
3.	การช่วยเหลือทางการเงิน/เยียวยา	พิจารณาค่าความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบทั้งในด้านอาชีพ วัสดุ สิ่งของ วัฒนธรรม สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2562-2565	มีการประชุมเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบทั้งในด้านอาชีพ วัสดุ สิ่งของ วัฒนธรรม สุขภาพ ทรัพยากรทางธรรมชาติ	- ยุทธศาสตร์ชาติด้านการรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31

ลำดับที่	ประเด็น/ วัตถุประสงค์	กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา (2552-2565)	ตัวชี้วัด (อาจจะกำหนด กรอบกว้างๆ)	ความสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ /SDGs/ UNGPs
4.	การป้องกัน ผลกระทบ	จัดทำมาตรการเพื่อเตรียม รับมือกับผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น มีแผน ฝึกซ้อมเป็นประจำ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจ กับชาวบ้าน หรือ มีการซ้อม/ แจ้งสัญญาณเตือน มีการป้องกันกรั่วไหล จากสารเคมี เป็นต้น	- กระทรวง มหาดไทย - กระทรวง อุตสาหกรรม	2562-2565	มีมาตรการเพื่อเตรียมรับมือ กับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น	- ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ - SDGs เป้าหมายที่ 8, 16 - UNGPs ข้อที่ 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31

## การส่งเสริมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งกลไกในการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งเป็นแนวทางที่จัดทำขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และผ่านการพิจารณาและความเห็นชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว โดยในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ได้กำหนดแผนเป็น 2 แนวทาง คือ แผนการดำเนินงานระยะสั้น ซึ่งมีกรอบระยะเวลาดำเนินงานภายใน 2 ปี สำหรับโครงการ/กิจกรรมเร่งด่วน ซึ่งสามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้โดยเร็ว และแผนการดำเนินงานระยะยาว ซึ่งมีกรอบระยะเวลา 4 ปี สำหรับโครงการ/กิจกรรม ที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงาน หรือ เป็นโครงการที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รูปแบบโครงการ/กิจกรรมของแต่ละหน่วยงานสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามกรอบภารกิจของแต่ละหน่วยงาน แต่ต้องสอดคล้องกับการดำเนินงานที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ในบทนี้ จึงขอเสนอตัวอย่างแผนกิจกรรมที่กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะดำเนินการ ในฐานะหน่วยงานหลักรับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ

### 4.1 ตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะสั้น (พ.ศ. 2562-2563)

ลำดับที่	ตัวอย่างกิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา
1.	จัดประชุมเพื่อประกาศใช้แผนปฏิบัติการฯ	กระทรวงยุติธรรม	2562
2.	ผลิตสื่อหลากหลายรูปแบบเพื่อเผยแพร่แผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs	กระทรวงยุติธรรม	2562-2563
3.	ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ในเครือ GCNT และรัฐวิสาหกิจ นำแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs ไปปฏิบัติ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับภาคธุรกิจอื่นๆ	กระทรวงยุติธรรม	2562-2563
4.	จัดโครงการคัดเลือกองค์กรภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจ ต้นแบบในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs	กระทรวงยุติธรรม	2562-2563
5.	การจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs	กระทรวงยุติธรรม	2562-2563

## 4.2 ตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะยาว (4 ปี)

ลำดับที่	ตัวอย่างกิจกรรม	หน่วยงานรับผิดชอบ	กรอบระยะเวลา
1.	เผยแพร่แผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs ผ่านทางช่องทางต่างๆ	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการฯ	2562-2565
2.	จัดประชุมระดับภูมิภาคอาเซียนเป็นประจำทุกปี เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการฯ และการขับเคลื่อนหลักการ UNGPs ให้กับทุกภาคส่วน	กระทรวงยุติธรรม	2562-2565
3.	แลกเปลี่ยนต้นแบบที่ดีในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ให้กับประเทศในภูมิภาคอาเซียน	กระทรวงยุติธรรม กระทรวง การต่างประเทศ	2562-2565
4.	จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากรและเผยแพร่ความรู้ด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งครอบคลุมถึงแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs	กระทรวงยุติธรรม	2563-2565
5.	ฝึกอบรมวิทยากรด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ให้กับภาคส่วนต่างๆ	กระทรวงยุติธรรม	2563-2565
6.	พัฒนา E-learning เรื่อง ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาของแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs	กระทรวงยุติธรรม	2564-2565
7.	พัฒนา Application รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน รวมทั้งดำเนินการประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหา	กระทรวงยุติธรรม	2564-2565
8.	ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจขนาดกลาง และขนาดเล็ก นำแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs ไปปฏิบัติ	กระทรวงยุติธรรม	2562-2565
9.	ประชุมหารือถึงประเด็นที่ยังไม่บรรลุตามแผนปฏิบัติการฯ และผลักดันให้หน่วยงานต่างๆ ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ	กระทรวงยุติธรรม	2564-2565
10.	พิจารณาศึกษามาตรการจูงใจทางภาษี หรือ สิทธิประโยชน์เพื่อชักจูงให้ภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจปฏิบัติตามหลักการ UNGPs และแผนปฏิบัติการฯ	กระทรวงยุติธรรม	2563-2565
11.	พิจารณามาตรการกำหนดให้ภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชน รอบด้าน (HRDD) ให้มากขึ้น	กระทรวงยุติธรรม	2563-2565

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงตัวอย่างกิจกรรมที่กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีแผนจะดำเนินการ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมต่างๆ ไม่ได้จำกัดเฉพาะโครงการ/กิจกรรมที่ระบุไว้ในตารางข้างต้นเท่านั้น แต่สามารถเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือ ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับข้อเท็จจริง ทรัพยากร และบริบทของแต่ละองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ บรรลุผล

### 4.3 กลไกกำกับ ดูแล และติดตามการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

ในเบื้องต้น เจตนาารมณ์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดแนวทาง จัดทำ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนนั้น มุ่งประสงค์ให้คณะกรรมการฯ เป็นกลไกหลักในการกำกับ ดูแล และติดตามการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ เนื่องจากองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ แล้ว อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (กำกับดูแลกระทรวงยุติธรรม) เป็นประธาน เพื่อดูแลภาพรวมงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ดังนั้น คณะกรรมการฯ ดังกล่าว จึงได้มีมติในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 เห็นควรแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย โดยให้มีอำนาจหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ใ้ระวาง ติดตาม เตือนภัยด้านสิทธิมนุษยชน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับไปปฏิบัติ ตลอดจนรวบรวมสถิติข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ดังนั้น คณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว จะเป็นศูนย์รวมในการกำกับ ดูแล และติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันภายใต้กรอบวาระแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน

### 4.4 การประเมินผลแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะจัดจ้างที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ และมีความเป็นกลางมาทำการประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562-2565) โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วง 2 ปีแรก (พ.ศ. 2562-2563) และ 2 ปีหลังของแผนปฏิบัติการฯ (พ.ศ. 2564-2565) เพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา และเผยแพร่ต่อสาธารณะ ทั้งนี้ ผลการประเมินแผนปฏิบัติการฯ รวมทั้งข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากภาคส่วนต่างๆ จะถูกนำมาพิจารณาเพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการฯ เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการประกอบธุรกิจ ในทางปฏิบัติได้จริงและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศต่อไป

### 4.5 ทิศทางของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

การพัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ไปในทิศทางใดนั้น ขึ้นอยู่กับผลการประเมินการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ และบริบทของประเทศ ซึ่งหากเหมาะสม ในอนาคตอาจมีการผนวกแผนปฏิบัติการฯ เข้ากับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อรวมให้เป็นกลไกเดียวกัน อันจะง่ายและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผลต่อไป



# คณะทำงาน

ชื่อเอกสาร แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ที่ปรึกษา นายเรืองศักดิ์ สุวารี อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ  
นางสาวเอมอร เสียงใหญ่ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

คณะทำงาน นางสาวนรีลักษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ  
นางจิรภรณ์ ศิริพลัง ทุมมาศ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ  
นายภูมิใจ แม้นมินทร์ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ  
นายเจิมบุญญ์ จีปีภพ นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

ครั้งที่พิมพ์ 2

ปีที่พิมพ์ 2563

จำนวนพิมพ์ 800 เล่ม

สถานที่พิมพ์ บริษัท สแกนด์-มีเดีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด





